

Jɔɔɔ Kéel Lúkas nyə á cilə yí **Isâ í dúgyá nə Jɔɔɔ Kéel Lúkas** **nyə á cilə yí**

Lúkas nyə á cilə Tyofil kálaad éga. Njíí, tɛɛm bə ntó, nyə á cilə Jɔɔɔ Kéel shú buud bwə á shígé bə mímbýágá mí Oyúden wá, bəɔɔɔg bwə á dɛ lás Gərêk wá. A ɔgə féel bwo iciyá bísé nə ɔkul yáág bwo gwágúle dí yí, nə isâ í dúgyá nə ijâm nə ijag í Oyúden yí. Lúkas ɔgə lwó cug múud mə Yésus.

Nyə á bɛ icé ílól wa Jɔɔɔ Kéel égaád námə nda Matiyô bá Márkus.

- (1) Sáal mə Yuánes Nduu-buud (3.1-20), bɛ nə nduwán mə Yésus, nə məbwəbúlán nyə á bwəma nə ndí má (3.21–4.13).
- (2) Cug mə Yésus nə sáal nyə á sá Galilê yí (4.14–9.50).
- (3) Njɔɔnd Yésus nyə á kyey kálə Yurúsələm yí (9.51–19.28), nə sólúgú nyə á sá wu yí (19.29–21.38), kə kumə shwiy nyə á yə yí nə gwúmále nyə á gwûm shwoɔ dí yí (22-24).

Sá bí nə ɔkul ci ná lúú ciyá á kálaad wúsə 19.10: «Mwân mə Múúd nyə á zə sɔ bəɔɔɔg bwə á jímb wá, zə cug bwo.» Zembî mə mpú ná buud bəsh bwə ɔgə cugə kú nə nyə wá búsə njímbúlá. Gwə wə nyə á nti Yésus-Kríst yí, ná a zəg cug bəɔɔɔg bəsh bwə é ləg nyə wá. Yésus mə dɛ bul julə búúd bwə ɔgə bwəma nə mpyóɔ wá, nda: osól ɔ mísəm, ikúkágə, mimbúbúwá, mimbəl nə ojínə ɔ búúd.

Matéédúle mə cilyá

¹ Yé Tyofil lwám múúd, zhwoḡ buud bwé á má ḡḡ she cilə ḡkúmba lân á isâ í á sîy wa sádí yí.

² Bwé á ḡḡ jaaw isâ námá nda búúd bwé á dúḡ byo tééd mátéédúléd wá bwé á bwiing sá ná. Buud bəḡḡḡ wé bwé ḡḡ sá iséy í bwiingúlə mílásá mí Zembî.

³ Ná ndéé mə má ka námá kwey ná má jéllá nə cilə wo isâ byəḡḡḡ téégyá nda í á ḡḡ sîy ná. Mə zé cilə na mə má fwo mpu wámbulə súsúsá jêsh tééd mátéédúléd.

⁴ Má jii ná wo mpúḡ ná minjígúlá wó á ḡwa myá mí bálé bə bábálé.

Yuánes Nduu-buud mə bá byêl

⁵ ḡḡwól fada nyə á bə ná Zakarî ja Herod nyə á bə ḡḡwú-buud á Yudéa yí. Fada wəḡḡḡ bónḡḡ Abiya wé bwé á bə jáḡ ḡwoḡḡ. Mudá yé nyə á bə ná Ilisabet, a ḡjúl shilə bag ə Arəḡḡ.

⁶ Bêsh obá nə mudûm nə mudá bwé á bə otútəlí ə búúd mísh má Zembî dî, bwé dúḡḡ mpu sâ Zembî məḡwág, də bə isâ byêsh Cwámba ḡḡ ci ná í bég yí nə məcəḡḡ mé mêsh mbií á kú nə sâ á jumág.

⁷ ḡḡi bwé áshíḡḡ bə nə mwân nəcé Ilisabet nyə á bə kundú, bêsh obá bwé á bə ntâḡ bwé mú icwúcwúúl.

⁸ Dúlúḡá ḡwôw di íí, Zakarî nyə á ḡḡ sá iséy í fada byé nda í á bə ḡwanḡa á ḡwoḡḡ jáḡ ná.

⁹ Ofada bwé á də wusə mpaambé ná bwé féesh nyəḡḡḡ kég nyíi *Mpáánzə Zembî yé. Bwé á ka námá wusə jini jaá, mpaambé mú féesh Zakarî ná nyə wé kég nyíi kə jíḡal *cáá. ¹⁰ Wəla lə jíḡalúlə cáá ni di, buud ə kúl búúd bêsh bwé á bə tónḡ bwé ḡḡ ḡḡḡla nə Zembî

11 Ngwól *éngales má Yawé mú zə lwóya nyúúl wá Zakarî, zə tów nyə ηγεε mbwê məncwûm, *alatâr bwé də jígal cáá yé dí koogú.

12 Mitédúgá mí á búbulə Zakarî lúúd nə dágúlə nyə á dág éngales yí, a mú bul bæ nə ifwaas.

13 Nji, éngales mú ci nə nyə ná: «Zakarî, kú bæeg fúndə, nəcé Zembî má ηwa májəgala mwô. Mudá woó mə bá byá wo mwámudûm, wo bá gwiid nyə ná Yuánes.

14 Wo bá bul kəəs nə məshusəg, ncúlyá buud bwé bá námə bæ nə məshusəg nə byélələ mwân wəəng mə bá byél yí.

15 Nəcé a bá bæ fwámé múúd mísh má Zembî dî. Nyə abulé bwelé ηgul málwəg kú ηgul gúl sá anyinyaanê. A bá bwey bæ lwándálá nə Nkəkəkê Shíshim a njúl ná mwə mə nyóəngəd.

16 A bá námə sá nə bóól búúd wâ bag ə *Izarəyêl bwé nyíngəg zə wá Zembî wán Yawé.

17 A bá zə nə lâη má Zembî nə *shíshim nə ηkul Eli nyə á bæ nə ndî yí. A bá zə sá ηkwambulə mpédúgá osóəngú bánêη bwân. A bá námə sá nə bəəng bwé á də bæ nə málwê wá bwé céndúg kuú njəənd, bwé bæ nə fəg á otútəlí ə búúd. Ntó, a bá kwəmusa Cwámba kúl búúd í njúl nyə fwámé kwéeshá.»

18 Zakarî mú ci nə éngales ná: «Mə músə cwúcwúúl, mudá waamé má námə jaas; mə e bá wámbulə sá wó ηgə ci ni ntədəlê?»

19 Engales mú bæsa nə nyə ná: «Mə wá Gabryêl, mə ji mísh má Zembî dî, mə ηgə sêy nə nyə. Nyə ámə

1:13 1.60, 63 1:15 Ilη 6.3; OoM 13.4-5; Luk 7.33 1:17 Mal 3.1, 23-24 (Bible Segond 4.6); Mat 17.10-13; Mak 9.13; Yuá 1.21 1:18 Mat 17.17; 18.11 1:19 Dan 8.16

ntí mə né mə zég lésha nə wo, zə jaaw wo jəjə məkál məni.

²⁰ Nji, nda wó mə ka bə kú *magulə íciyá byâm ná, wo é bə fífi. Wo bá ji kú lás kə wóós jwôw ísâ mə ámə zə jaaw wo íni í bá bwəma yí. Nəcə byáá í bá bwəma dáj wəlad.»

²¹ Í á bə na, kúl búúd jâŋ í ŋgə bwánd Zakarî. Buud bwé mú ŋgə káam ná a mə bul bwey nûŋ Mpáánzə Zembî dí cwû.

²² Ja Zakarî nyə á ka cúwo tóón yí, nyə á bə kú ná nə ŋkul mə lésha nə buud. Bwé mú mpu ná a shí dúg gúl sâ nûŋ fúm á ci dí. Nyə á ŋgə fufə nji məbwê. Nyə á shwal bə fífi.

²³ Ja nyə á shínal mé mwôw mə íséy yâ Mpáánzə Zembî yí, nyə á ka nyiŋgə kə bwédí.

²⁴ Fwála mú cə, mudá yé Ilísabet músə bə nə bum. A mú shwaaw tâŋ ŋkwoond otóón kú lwóya nyúul, a ŋgə ci né:

²⁵ «Sâ Cwám̄ba mə sá mə wə ga. A mə nti mísh mé mádí zə yíl mə shwôn mə á bə nə ndí búúd bām dí yí.»

Yésus mə bá byél

²⁶ Ja bum mə wóós Ilísabet ŋkwoond saman dí yí, Zembî mú kənd *éŋgəles Gabryél ŋgwála á Galilé bwé də jôw ná Nazarêt yí.

²⁷ Nyə á kənd nyə ná a kég lésha nə ncwíyê sás lú múdá í á bə wu ná Maríya yí. Sás dəŋg í á bə nə cəglá bá nə Yóseb, muud á bag ə *Dávid.

²⁸ Eŋgəles mú nyíi Maríya njów ci nə nyə ná: «Mə báág nə wo, Yawé ji nə wo, a mə sá mpaam nə jə lām.»

29 Iciyá íni í mú sá Maríya mitédúgá búbulə lúúd. A mú ñgə jì lámúd né wâñ mbií mábédá í ké né jì.

30 Engəles mú ci nə nyə ná: «Maríya, kú bæeg fúndə. Nəcə wo má bwəma nə ocúncésh ó Zembî.

31 Dugí, wo zə bə nə bum, wo bá byá mwámudûm, wo gwiid nyə ná Yésus.

32 A bá bə fwámé múúd. Bwə bá də jôw nyə ná *Mwân má Zembî a gwów-gwôw. Zembî wúsá Yawé mə bá yə nyə ijwûga í mpáambé jé Dávid.

33 A bá jwú nə bag ɔ *Yákwab kandugə á kandugə, ijwûga byé í ábúlé bə nə məshíné.»

34 Maríya mú ci nə engəles ná: «Jâñ í bá bə ntudélé, məe kú fwo mpu múdûm?»

35 Engəles mú bæsa nə nyə nə «Ŋkəŋkə Shíshim mə bá zə wódí, ŋkul má Zembî a gwów-gwôw í mú búdal wo nda gúgúwá í də búdal múúd né. Gwə wé í bá sá ná mwân wó bá byá yé má bá bə féeshá, bwə də jôw nyə ná Mwân má Zembî.

36 Dugí, mbyél wô Ilísabet má zə bə nə bum ícwúúlád. A bá námé byá mwámudûm. Nyə muud bwə á də ci né a jì kundú yé, bum mú nyə ŋkwoond saman dî.

37 Mpug ná sâ cúgé nə ŋkul bwelé ntɔ Zembî.»

38 Maríya mú ci ná: «Mə jì sól məsáal mə Yawé. A sáág mə nda wó má ci ná.» Engəles mú kyey.

Maríya mə kə dúg Ilísabet

39 Námé fwála dɔɔŋgú dî, Maríya mú ŋwa zhí lɛlɛlɛ kə ŋgwəla á kóómb Yudéa jísé mímbáñ mímbáñ yí.

1:31 Iza 7.14; Mat 1.21; Luk 2.21; Mis 4.12 1:32 Iza 9.6; 2Sa 7.16;
Mat 20.30-31 1:33 Dan 7.14 1:35 Mat 1.18; Luk 4.18 1:37
Mat 18.14; Mat 19.26; Mak 10.27; Luk 18.27

40 A mú kə nyíi Zakarî dí njów, bəda Ilísabet.

41 Ja Ilísabet nyə á gwág məbədə́ má Maríya yí, mwân nyə á lugusa nyə mwô dî, Ilísabet músə lwánd nə Nkɛ̀ɛ̀kɛ̀ Shíshim ná cwóó.

42 A mú kîm məma ɛ̀kwimbyê, nyə ná: «Wo ji nə ibwádán ntɔ́ bóólúgá búdá bēsh, mwân jí wo mwô dí yé jí námə nə ibwádán.

43 Jí í mpú sâ ná nyɔ̀ɔ̀ɛ̀gú mə Cwám̄ba waamə zág mádí yí.

44 Nəcə dɛ̀gí, nji málwê mām mə ámə gwág məbədə́ mwô yí, mwân nyə ámə lugusa mə nə məshusɛ̀g mwô dî.

45 Wɛɛ́ mə jəla, wɛɛ́ muud mə *búgala ná sâ jêsh Cwám̄ba mə sá ná bwə́ jááwɛ̀g wo yí í é bwəma yé.»

Maríya mə ságúsá Zembî

46 Maríya mú ci nó:

Zembî waam, wo jí məma Zembî.

47 Shíshim wām í ɛ̀gə kɔ̀ɔ̀s nə məshusɛ̀g nəcə cɛ̀gye waamə Zembî.

48 Nəcə a mə bále ntí mísh dóg zhizhe lwaá dé á mudâ.

Haaw! Tééd fwála gaád buud wâ ikala byêsh bwə́ bá dɛ̀ ci nó: «mɛɛ́ mə jəla».

49 Nəcə Zembî á ɛ̀kul nyêsh mə sá mə məma ísâ. Jínó dé dúsə nə gúmá ntɔ́ sâ jêsh.

50 Lām məcəy yé wúsə ná bagé shú búúd bwə́ ɛ̀wá nyə nə fúndúgú wá kə wóós íkala ikala.

51 A mə lwóya ɛ̀kúl nyé.

A mə sá ná buud bwə́ dɛ̀ ɛ̀kény mányúú́l wá bwə́ címagú.

52 A má yíl ínkácíd i búúd íjiya í ící byáñúd wusə shí, a bân ózhizhe ɔ búúd gwôw.

53 Buud bwé á bə nə məfúfə wá, a má yə bwo zhwog tɔəm

a nying búúd ó tɔəm məbwê ocwûd.

54 A má zə kwiid bag ɔ sól məsáal yé *Izərayêl, a má téduga lâm məcɛy yé,

55 nda nyə á kaag impáámbé bísú shú má *Abəraham bəññə mpwəŋ buud nyé kandugə á kandugə ná.

56 Maríya bá Ilísabet bwé á já je bə óñkwoond olóol ná ndéé Maríya músə nyingə kə bwédí.

Byélé má Yuánes Nduu-buud

57 Wəla lə byeyí í á ka wós Ilísabet. A mú byá mwámudûm.

58 Nə buud bəññə bwé á bə jáŋ baŋ wá, nə mimbyêl myé bwé mú gwág ná Yawé má bul gwág nyə cɛy lámúd. Bəññə bwé mú ka zə taag.

59 Jwôw mwân nyə a wós mwôw mwəmb yí, bwé mú zə ná bwé zé sá nyə ábɪwáág. Bwé mú cɛl gwiid nyə ná Zakarî nda sóñgú.

60 Nji nyəñgú mú ci ná: «Mbê! Jíné dé wé Yuánes.»

61 Bwé mú ci nə nyə ná: «Muud ñgwúd nə ñgwúd cugé nə jíné lú Yuánes njów búúd wán wêsh dí.»

62 Bwé mú də lésha nə sóñgú mwân də fufə nji məbwê jílə nyə jíné á céél gwiid mwân yí.

63 Sóñgú mwân mú gwáámb ná bwé yég nyə kwóógú ná a zég cilə cínəŋ. A mú cilə ná: «Jíné dé wé Yuánes.» Buud bəsh bwé mú bul káam.

1:52 Sôm 75.8; Mat 23.12; Zhk 4.6, 10 1:53 Sôm 107.9; 34.11

1:54 Msh 7.20; Sôm 98.3; Mət 17.7; 22.17 1:59 Mət 17.12-13

1:60 1.13

64 Seegya ntâg ná Zakarî mpu má bân, jûm mú nyə ɸulî ná a je lás. A mú shwal bân kál ηgə yə Zembî məshwúmb.

65 Buud ɔ̄ baŋ bé bwá mú bæ nə fúndúgá. Nə ndéé buud bwá mú ηgə bwiŋg lâŋ á isâ í á s̄y ini shí Yudéa á mimbún nyêsh.

66 Buud bêsh bwá á gwág lâŋ wəŋg wá bwá á bæ kú bwεε yîl lâm cínəŋg. Bwá mú də jî ná: «Múmwán jəŋg í bá bæ jí e? Búbélé, ηkul má Yawé í á ηgə nyîn cəg mə mwân wəŋgúd.»

Zakarî mə cúndə cúndə má Zembî

67 Mwân sóŋgá yé Zakarî mú lwánd nə Nkəŋkə Shíshim ná cwóó, a mú cúndə cúndə má Zembî, nyə ná:

68 Gúmá nə Yawé, Zembî á *Izəɾəyêl nəcé a má kwiid kúl búúd jé, yîl bwo mənyámád.

69 A má wéeshali sá ηkácid cəgye mpwəŋ buud má sól məsáal yé *Dávid dî.

70 Nyə a shí bwey də jaaw kéel dəŋgá, *buud ɔ̄ mícúndə bé nyə á féesh yág wá də jaaw.

71 Nyə á kaag ná a bá zə yîl sá mənyámá má mízhízhíŋ mísúd,

a yîl sá məbwê mə bəŋg bwá ηgé mpii sá wád.

72 A má lwágələ ná a jí nə lâm məcéy nə odâ; a má tédəga sɔ̄ nyə á sá nə bwo yí.

73 Nəcə nyə á kεen búbélé nə Dâ *Abərahám ná í bá bæ ná

74 á ká shîn yîl sá məbwê mə búúd bwá ηgé lúmbali nə sá wá di,

1:68 Sôm 41.13; 72.18; 111.9; Luk 4.18-21; 7.16; 19.44 **1:69** Sôm 132.17; Mat 20.30-31 **1:70** Rom 1.2; Iza 9.1-6; Msh 5.1-3 **1:71** Sôm 106.10 **1:72** Sôm 106.45; 105.8-9; Ləv 26.42 **1:73** Mət 22.16-18 **1:74** Tit 2.12, 14

sé má bá dɛ yə nyə gúmá kú nə ifwaas,

⁷⁵ sé ngá lwóya né sé básə buud bé,

sé ngá cugə tátəlí nyódí mishád,

ngə cugə nda búúd ɔ kúl jé bwé jálá nə cugə ná,

sé bə ntó mwôw má cug mäsú mêsh.

⁷⁶ Múmwán, bwé bá dɛ jôw wo né *muud micúndá
má Zembî á gwów-gwôw.

Nəcé wo bá ké Cwámba shwóg, kə kwambələ nyə
zhií

⁷⁷ kúl búúd jé í mpúg né a ngə zə né a zé cug bwo,

juu bwo nə *misəm myáŋ.

⁷⁸ Zembî wúsú ji bul bə nə lâm mácey.

A má nti sé mənkenya má ngá zhu gwôw

nda mɔŋg mə jwôw ja í dɛ cúwo yí,

⁷⁹ má zég kwan bɔŋg bwé ngá cugə yídágú shwiy dí
wá,

má zég sá né sé cágəgí né shɛɛ.

⁸⁰ Mwân nyə á ka námá ngə wíy, *shíshim yé ngá
ŋwa ŋkul. Nyə á dɛ ji máshí mâ shwééshá né ndéé kə
wósɔs jwôw nyə á kə lwóya nyúúl kúl búúd jé dí yí.

2

Byélé má Yésus

¹ Í á zə bə máni mwôw di, *Káázəl Ogust nyə á cilə
né buud ɔ shí mishwun bēsh bwé kág cilya ílâŋ dí.

² Ilâŋ bwelələ sîy wó cí. Í á bə Kirínus njúl
ngwómuna á faan lú Sirî.

³ Ntó buud bēsh bwé á ka kə ngə cilya, muud kə
ngwála í dúgyá nə bɛend jé yííd.

⁴ Yóseb mú námá tí Nazarêt faan lú Galilê, bád kə Betulehem, ηgwála mə *Dávid faan lú Yudéa, nəcə nyə á bə mwân á njów búúd mə Dávid.

⁵ Nyə á ηgə kə ílân dí, bá Mariya, mudá í á bə ná bá bwé zə béya yé, Mariya wəηg njúl nə bum.

⁶ Í á ka bə, bwé njúl nûη, fwála lə byeyí mú wósos Mariya.

⁷ A mú byá mwân yé acúmbâ, mwámudûm. A mú wá nyə bwámád a bwíηg nyə kúl bwé á də wá itəw idâw ná í dág də yí, nəcə bwé áshígé bə nə bwágé njów ójôη.

Obaagulə ó itəw bwé dág wəηgales

⁸ Obaagulə ó itəw bwé á bə shí nyəηgúd bwé ηgé ji mifum tóón íbugád ηgé baagulə itəw byán.

⁹ Nηwól *əngales mə Yawé mú zə wósos bwo na, məηkənwə mə Cwámba mə mú lyə bwo nə məηkənya ná kesh. Ifwaas í músə jág bií bwo.

¹⁰ Nji, əngales mú ci nə bwo ná: «Kúgá fúndə, nəcə mə ηgə zə bí nə jəjə kéel í é sá kúl búúd jəsh məmə məshusug yí.

¹¹ Cugye mə byél bí múús ηgwála mə *Dávid. Nyə wə *Kríst Cwámba.

¹² Bi é yag nyə nə məyigyé mága: bi é kwey kúkény í mbwúg bwámád kúl bwé də wá itəw idâw ná í dág də yí.»

¹³ Seegya ná kúdə zhwog wəηgales wə gwôw bwé mú zə kwey nyíni bwé ηgé yə Zembí gúmá susad ná:

¹⁴ Zembí bág nə gúmá jəη á gwów-gwówúd;

2:4 Mat 2.1; Yuá 7.42 **2:11** Mat 20.30-32; Yuá 4.42; Mis 5.31; 13.23; 2Pr 1.11 **2:14** Iza 57.19; Mat 10.13, 34; Mak 9.50; Luk 1.79; 10.5-6; 12.51; 19.38, 42; 24.36; Yuá 4.27; Mis 10.36; Ifz 2.14, 17

wa shí, buud Zembî mé gwág nywa wá bwé cùgəg ná shεε.

15 Í mú zə bə ná, ja wəéngəles bwé mé béégya nə bwo kə jon dí yí, obaagulə ó itəw bwé mú ci bwámé nə bwámé ná: «Sá kágá Betulehem kə dúg sâ í má sîy Zembî mé sá ná sá mpúg ga.»

16 Bwé mú ηgə kə ná cá-câ, bwé mú kə kwey Maríya nə Yóseb nə kúkény í mbwúg kúl bwé də wá itəw idúw ná í dúg də yí.

17 Ja bwé mé dúg nyə yí, bwé mú bwiing sâ éngəles nyə ámə jaaw bwo shú mé múmwán jəəng yí.

18 Buud bəsh bwé á ηgə gwág bwo wá bwé á ηgə bul káam sâ bwé á ηgə bwiing yí.

19 Maríya nyε nyə á baagulə isâ byəəng lámúd, a ηgə bigas byo.

20 Ná ndéé obaagulə ó itəw bwé mú nyiingə bwé ηgə yə Zembî gúmə, ηgə yə nyə məshwúmb nə isâ byəsh bwé ámə gwág nə dúg yí, nəcé í á bə námá njí nda éngəles nyə á jaaw bwo ná.

Bwé kə nə kúkény Yésus mpáánzə

21 Ja jwəw lú mwəəmb í á wósós yí, í mú bə fwála ná bwé sáág mwán ábiwáág. Bwé mú gwiid nyə ná Yésus, jínə éngəles nyə á jaaw Maríya a kú fwo ηwa bum yí.

22 Ná ndéé í mú zə bə fwála ná bwé sáág ηgusa íci Moyîz nyə a ci yí. Bwé mú bád kə nə mwán Yurúsəlem kələ lwóya nyə wə Yawé,

23 námá nda jí cilyá *mbwoomb məcéε dí ná, ná: «Mwámudúm yəsh mə tééd byél yé, bwé kənd nyə koogú ná a bég shú mé Yawé.»

24 Í á jii ná bwé kég yána ílím í *mátúnuga námá nda jí cilyá nda mbwoomb mácéξ dí ná, bwé kə nə məwúwo məbá ηkí icwɔ í məfaf íbá.

25 Nḡwól múúd nyə á də bə Yurúsəlem ná Síməyon. Nyə á bə tátəlí muud, nyə a wá lâm wé Zembî. Nyə á bə nə Nkɛ̀ɛkɛ̀ Shíshim. Nyə á də bwánd muud nyə á bə ná a bá zə səl *Izəɾəyêl milâm shí yé.

26 Nkɛ̀ɛkɛ̀ Shíshim í á lwágulə nyə ntáməd ná nyə abúle yə a kú fwo dúg *Kríst Yawé mə bá nti yé.

27 Muud wəɔ̀ɛḡú Nkɛ̀ɛkɛ̀ Shíshim í á sá ná a kég *Luɲ mə Zembî. Ja óbyôl ɔ Yésus bwé á zə nə mwân Luɲ ná bwé zó sá nyə nda mbwoomb mácéξ í ηgá cɪ ná,

28 nyə á ηwa mwân nyédí məbwəd a mú yə Zembî cúncésh, nyə ná:

29 Mása, jaá ga í músə wo je bíd ná lwaá dwô í yág ná shɛɛ
nda wó á cɪ ná,

30 nəcé mísh mām mə má dúg nda wó zó cug sá ná,

31 cugúlə wó á kwəməsa ikûl í búúd byêsh í ηgá dúg yí.

32 Jísə məɲkenya mə bá sá ná ikúl íshús í mpúg wo yí,

kûl gwô Izəɾəyêl í bág nə gúmə yí.

33 Yésus sóɲḡú nə nyəɔ̀ɛḡú bwé á ηgə káam sâ jêsh Síməyon nyə á ηgə cɪ shú dé dí yí.

34 Síməyon mú bwádan nə bwo, nyə nə Maríya nyəɔ̀ɛḡú mə Yésus ná: «Mwân éga Zembî mə nti nyə ná a zég sá ná zhwoḡ buud ɔ Izəɾəyêl bwé búlag, zhwoḡ buud wəɔl. A bá bə gúl sâ mə Zembî í bá ntɔ búúd ηkul yí, sâ búúd bwé abúle magulə yí.

35 A bá zə sá ná zhwog buud mitédúgá myáŋ mí mpúyúg. Wεε ntâg íí, mæcey mé bá nyisali wo lámúd nda kafwεε.»

36 Ngwól *múúd micúndá á mudâ nyə á bə námá cínəŋg ná Ana, a njúl shilə mə Fanuél bεend mé Azer dî. Mudá wəəŋgâ nyə á bə a mé bul jaas. Nyə a béya a mú cugə nə ŋgwûm mimbû zanjbá.

37 Nyə á ji kúsə kə wóós mimbû məwûm mwəəmb nə mínə. Nyə a shígé dε bwélé kə shwóg-shwóg nə Luŋ mé Zembî. Nyə á dε sá Zembî iséy byé nə mwásə nə bulú a dúgá ci ídûw, dε yə Zembî gú má.

38 Nyə á bə námá cínəŋgá ja bwé á bə nə Yésus Luŋ yí, a mú yə Zembî akíba; buud bēsh bwé á ŋgə bwánd ná Zembî mə bá zə yíl Yurúsəlem mányámád wá, Ana nyə á ŋgə jaaw lâŋ mé mwân.

39 Ja obyâl ɔ Yésus bwé á shîn sá isâ byēsh Mácεε mé Yawé mé ŋgá ci yí, bwé á ka nyiŋgə kə bwádí ŋgwála Nazarēt, faan lε Galilé.

40 Mwân nyə á ka námá ŋgə wîy, *shíshim yé ŋgá ŋwa ŋkul, a njúl mpaam mé Zembî dî.

Yésus mə nyín mpáánzə Zembî a njúl kákágá

41 Obyâl ɔ Yésus bwé á dε kə zâŋ páska dí Yurúsəlem mbû wēsh.

42 Bwé á ka námá kwo bád kə nda fúlú í á bə ná, Yésus njúl mimbû wûm nə mímbá, bwé mú kə nə nyə.

43 Ja zâŋ í á shîn yí, obyâl bé bwé mú nyiŋgə. Yésus mú lúg Yurúsəlem bwé kú mpu.

44 Bwé á ŋgə téduga ná Yésus bə́nəŋ buud ó gwoonŋ básə zhííd. Bwé músə kyey mwásə ncindî.

Nə ndeé bwə mú ka zə ηgə sɔ nyə mímbýêl nə mímbíí myán̄ dí.

⁴⁵ Nda bwə áshígé kwey nyə ná, bwə mú nyingə nə məsɔ́gú kə Yurúsəlem.

⁴⁶ Í á ka zə bə, bwə mə sɔ nyə ná sɔ sɔ tâη mwôw məlól, bwə mú kə kwey nyə a njúl tâm oyíguli ɔ məccɛ *Luη mə Zembî, a ηgə gwágulə bwo, a ηgə jí bwo minjígá.

⁴⁷ Buud bēsh bwə á ηgə gwág nyə wá bwə á ηgə káam fúg nyé nə məmpɛsá mé. Bwə á ηgə káam mbíí á nə fɛg də jímb lúúd.

⁴⁸ Ja óbyól bə bwə á dúg nyə yí, bwə á jág bul káam. Nyɔ́ηgá mú ci nə nyə ná: «Mwân waam, jí wó mə sá sə ntúni ni? Wo mpú nə sá shwóóηgú sə mə ηgə sɔ wo nə milâm gwôw?»

⁴⁹ Nyɛ mú ci nə bwo ná: «Bí ámə ηgə sɔ mə nə jí? Bì ampúyé nə mə jəlá nə də bə ísâ í Dâ dí?»

⁵⁰ Njì bāη bwə áshígé mpu gwág sá nyə á ci nə bwo yí.

⁵¹ Yésus bə́nôη bwo bwə mú shulə kə Nazarêt, a ηgə magulə ijwûga byán̄. Nyɔ́ηgá mú baagulə ísâ íni byēsh lámúd.

⁵² Yésus nyə á ka ηgə wɔɔf, fɛg ηgə kwíduli, mpaam mə Zembî ηgə kwíduli, a ηgə bə jɔ kágə mísh mə Zembî nə mísh mə búúdud.

3

*Iséy í Yuánes Nduu-buud
(Mat 3.1-17; Mak 1.1-11)*

¹ Í á ka zə bə, ijwûga í *Káázəl Tiber í mə wóós mbú wûm nə tóón dí, Pons Pilât mú bə ηgwáməna á faan

lú Yudéa, Herod nyə Tatarâk* á Galilê, mínyɔŋɛ yé Fílíp nə faan lú Ityurê nə Trakonitídí, Lisanɔyas nə faan lú Abilen.

² Í á bə Hána njúl Ajeláci á ofada, bá Kayíf. Ja jɔɔŋɛ, kéel má Zembî í á wóós wə Yuánes mwân má Zakarî a njúl shí a shwééshád.

³ Nyə á ka zə ŋgə kyey shí nyêsh á fundú ŋgwɔɔ Zhurdê, ŋgə cúndə ná: «Céndúgá mitédúgá, bí duwan, Zembî nyə é juu bí nə *misám mín.»

⁴ Í á bə ntó nda jísə cilyá kálaad mə *múúd micúndə Izayí dí ná. Nəcé jísə ná: Muud ŋgə cúndə shí a shwééshád, a ŋgə ci ná: «Kwambuləgá zhíí má Cwámba, bí ság kwûŋ jé.

⁵ Bəlaləgá ibí byêsh, bí bwú mímbún mí anúnî nə mi acíg-cíg myêsh səl shí, bí ság móbúgə.

Sandələgá ikúl í ákukwowulâ, sá byo ná səndôn

⁶ muud yêsh ka bá dúg cugúlə Zembî mə bá cug búúd yí.»

⁷ Buud bwə á dɛ zə wə Yuánes áncuncuma zələ dɛ duwan wá, nyə á ka dɛ ci nə bwo ná: «Yé iyələkag íga! Bì má bále fúndə mpimbə Zembî má bá lwóya yí? Zó ámə kéwəli bí éne?

⁸ Kágá wúmə fwámé mpúmá† í lwágúlə ná bi má cénd mítédúgá yí. Kúgá bɛ nji dálə téduga ná: “Só

* **3:1 Tatarâk:** Ciyá nî í cugé ciyá məkkaa; nji í kó ná «ŋgwómna nyə á ŋgə jwú nə mpál nɔ á ŋkúmba faan yé». Dúgúg námó Mat 14.1; Luk 3.19; 9.7; Mis 13.1. **3:3** Mis 13.24; 19.4; Luk 24.47 **3:4** Iza 40.3-5 **3:6** 2.30-31; Mis 28.28 **3:7** Mat 3.7; Luk 21.5-36 **3:8** 1.54-55; Mat 3.9 † **3:8** Mpumə nyɔɔŋg wə misóólégú.

bâñ sá bí mpwɔŋ buud má *Aburaham” nəcə mə mpú jaaw bí ná Zembî ji nə ŋkul shwɔ̄ɔ̄la mákwóógú mága, sá mwo bwân ó Aburaham.

⁹ Mpugá ná zûñ í wál zə sámb míkɔ̄ɔ̄lɛ mí ílí máshugud. Bwá é cal lí jêsh í ádé wúmə fwámé mpúmé yí, bwá kəl gwo kudad.»

¹⁰ Buud bwá mú zə jî nyə ná: «Sá má jəlá nə sá jí?»

¹¹ A mú bɛsa nə bwo ná: «Muud jí nə ishimí íbá yé kéénzhug ŋgwúd yə nyɔ̄ɔ̄ŋ cúgɛ nə ndí yé. Muud jí nə idâw yé sáág námé ntó.»

¹² Oñwenye ɔ tóya bwá mú námé zə nə bwá zə duwan. Bwá mú jî nyə ná: «Yígali e, sá má jəlá nə sá jí?»

¹³ Nyə nə bwo ná: «Dugá jî búúd nji sâ máccɛ má yá bí ŋkul ná bi dág jî yí, bi kú nteɛŋg.»

¹⁴ Ozimbi bwá mú námé jî nyə ná: «Sá bâñ sá má jəlá nə sá jí?» Nyə nə bwo ná: «Kúgá mánda múúd nə sâ jé ŋkí ntâg ná bi mə lwó múúd mpəl. Maguləgá ná myána bwá ŋgə jəna nə bí má má jəla.»

¹⁵ Nda búúd bwá á ŋgə bwánd bwá ŋgə téduga ná Yuánes ɔ má jée bə Mesí ná,

¹⁶ Yuánes nyə á ci nə bwo ná: «Mɛɛ mə ŋgə duu bí nə məjúwó. Nji ŋgwól múúd ŋgə zə, a ji nə mpífá cɔ mə. Mə ampíyáyé ná mə cínyag nyə mikwoolú mí máŋgwub. Nywáá má bá duu bí nə Nkɛñkɛ Shishim nə kuda.

¹⁷ A mbid fwafuga mbwád. A bá zə béég búúd nda bwá də fyaf ŋkwáándó ná; a ŋwa fwámé mpúmé wá ŋkundá déd, a yíl ílwáásə shwu kuda jí kú bwele jímə yííd.»

18 Yuánes nyə á kwo námə ηgə jaaw bwo Jɔjɔ Kéel, a ηgə yáág nə bwo ná bwé mágəlag.

19 Í á ka zə wóós ná, nyə á jum Herod á Tatarák nəcé lésú mé Herodyâd, mudá mé mínyəηâ nə mól mábôw mēsh nyə á də sá má.

20 Herod mú kwádələ dúl bôw cínəηg gwôw, wá Yuánes mímbwugəd.

21 Í á ka bə gúl ja ná, nda búúd bēsh bwé á ηgə duwan ná, Yésus mú námə kə duwan. Ná ndéé, ja nyə á ηgə jəgəla yí, jəη í mú bāη,

22 Nkəηkə Shíshim mú nyîn nə nyúul nda faf í mú shulə nyə nyúúlád. Kál í mú zhu jəη dí ná: «Wo wé Mwân waamê alám. Lám wâm wēsh wúsə wódí.»

Impáámhá í Yésus

(Mat 1.1-17)

23 Ja Yésus nyə a tééd sáal dé yí, nyə á bə kala múúd á je bə mímbū məwúm málól. Buud bwé á ηgə téduga ná a ji mwân mə Yóseb, Yóseb mwân mə Heli,

24 Heli mwân mə Matat, Matat mwân mə Lévi, Lévi mwân mə Melúkí, Melúkí mwân mə Yanay, Yanay mwân mə Yóseb.

25 Yóseb mwân mə Matatíyas, Matatíyas mwân mə Amos, Amos mwân mə Nahum, Nahum mwân mə Həsuli, Həsuli mwân mə Nagay,

26 Nagay mwân mə Maad, Maad mwân mə Matatíyas, Matatíyas mwân mə Síməyon, Síməyon mwân mə Yósek, Yósek mwân mə Yoda.

27 Yoda mwân mə Yoanan, Yoanan mwân mə Résa, Résa mwân mə Zorobábel, Zorobábel mwân mə Salátíyel, Salátíyel mwân mə Neri;

28 Neri mwân mə Melúkî, Melúkî mwân mə Adi, Adi mwân mə Kosam, Kosam mwân mə Elumadam, Elumadam mwân mə Er.

29 Er mwân mə Yésus, Yésus mwân mə Elyazar, Elyazar mwân mə Yorîm, Yorîm mwân mə Matat, Matat mwân mə Lévi.

30 Lévi mwân mə Símyon, Símyon mwân mə Yúda, Yúda mwân mə Yóseb, Yóseb mwân mə Yonam, Yonam mwân mə Eliyakim.

31 Eliyakim mwân mə Məleya, Məleya mwân mə Məna, Məna mwân mə Matata, Matata mwân mə Natan, Natan mwân mə *Dávid.

32 Dávid mwân mə Yése, Yése mwân mə Yobed, Yobed mwân mə Bowaz, Bowaz mwân mə Sala, Sala mwân mə Naáson.

33 Naáson mwân mə Aminadab, Aminadab mwân mə Adumin, Adumin mwân mə Arni, Arni mwân mə Hesuron, Hesuron mwân mə Farəs, Farəs mwân mə Yúda;

34 Yúda mwân mə *Yákwab, Yákwab mwân mə *Izaag, Izaag mwân mə *Aburaham, Aburaham mwân mə Tara, Tara mwân mə Nakor;

35 Nakor mwân mə Seruk, Seruk mwân mə Ragow, Ragow mwân mə Falek, Falek mwân mə Eber, Eber mwân mə Sala;

36 Sala mwân mə Kaynam, Kaynam mwân mə Arfagusaad, Arfagusaad mwân mə Sem, Sem mwân mə *Nówe, Nówe mwân mə Lamək;

37 Lamək mwân mə Matusalem, Matusalem mwân mə Inoog, Inoog mwân mə Yared, Yared mwân mə Maluleel, Maluleel mwân mə Kaynam.

38 Kaynam mwân mə Inos, Inos mwân mə Set, Set

mwân mæ Adam, Adam mwân mæ Zembî.

4

*Sátan mæ bwówúlá Yésus
(Mat 4.1-11; Mak 1.12-13)*

¹ Yésus nyæ a wú Zhurdê a mó shîn lwánd næ Nkêŋkê Shíshim ná cwóó. Nkêŋkê Shíshim mú kə nə nyæ shí a shwéeshád.

² Njwû mæjamb mú kə bwówulə nyæ wu tân mwôw mæwúm mánŋ. Yésus nyæ a shígé dæ tóó sá mwôw mæŋgúd ná ndéé ja mwôw mæŋg má á shîn yí a mú gwág zha.

³ Njwû mæjamb mú ci næ nyæ ná: «Ŋkí wo ji *Mwân má Zembî, ciŋ næ kwóógú ga ná í nyéég idâw.»

⁴ Yésus mú yidá bɛsa næ nyæ ná: «Jí cilyá Kálaad Zembî dí ná: “Muud cugé næ ŋkul cugə nji næ idâw”.»

⁵ Njwû mæjamb mú kə næ nyæ gwów-gwôw. A mú lwágulə nyæ mæfaan mâ shí mishwun mêsh nji ja ŋgwúd ná cág.

⁶ A mú ci næ nyæ ná: «Mə é yə wo ijwûga ná wo jwúg næ mæfaan mání mêsh wo ŋwa gúmá jáŋ, nəcə mæ wá jí næ byo. Mə ji næ ŋkul yána byo yə múúd yêsh má céél yə yé.

⁷ Ntó, ŋkí wo kúd mpwoombá wa shí yə mæ gúmá, byêsh í é bæ ísâ byô.»

⁸ Yésus mú bɛsa næ nyæ ná: «Jí cilyá Kálaad Zembî dí ná: “Dugú kúd mpwoombá shí nji wá Zembî woó Yawé. Nji nyæ wá wó dúg yə gúmá yé.”»

⁹ *Sátan mú kə næ nyæ Yurúsalem, kə tâl nyæ zhwááŋgê *Mpáánzə Zembî dí gwôw. A mú ci næ nyæ

4:1 Mat 6.16-17; Luk 4.18; Heb 4.15
28.18; Yuá 12.31

4:8 Mbá 6.13; 5.9

4:4 Mbá 8.3

4:6 Mat

ná: «ηκί wo ji Mwân má Zembî, bídúg nyúul wú wa kə kud shí,

¹⁰ nəcέ jí cilyá Kálaad Zembî dí ná: “Zembî mə bá lésha nə *wəéngəles bé ná bwá bááguləg wo.

¹¹ Bwá é ηkēny wo mábwd, kuú wô í nda bwim bəəgú.”»

¹² Yésus mú bəsa nə né ná: «Ciyá jisə ná: “Wo ajóláyé nə bwówulə Zembî woó Yawé”.»

¹³ Ja Njwû məjamb má shîn bwówulə Yésus mim-bii myēsh ntáni yí, a mú kyey béégya nə Yésus, kə bwánd ja fwámé fwála í bá bə yí.

Mətédúlé má ísέy má Yésus

(Mat 4.12-17; Mak 1.14-15)

¹⁴ Yésus mú nyiŋgə kə Galilê a njúl nə ηkul á Nkēŋkē Shíshim. Jíná dé í mú ηgə jwə cínəŋg yēsh.

¹⁵ Nyə á ηgə yə buud minjígúlá *məmpáanzə má mínjígúlá má *Oyúden dī, buud bēsh bwá ηgə yə nyə gúmə.

¹⁶ Ná ndéé nyə á ka kə Nazarēt wú nyə á wəof wá. A mú kə nyíi *mpáanzə minjígúlá jwôw lú Sábaad nda nyə á də bwey sá ná. Nyə á ka tów tútəlí ná a lú Kálaad Zembî.

¹⁷ Bwá mú yə nyə ηgwól kálaad Izayí *muud micúndə nyə á cilə yé. A mú wəef kálaad ná ndéé a mú kwey kúkúl jisə cilyá ná:

¹⁸ Shíshim mə Yawé wúsə mádí nəcέ nyə a gwáágulə mə məwúdə né mə zág bwiŋg mímbúmbúwá Jəjə Kéel.

4:10 Sôm 91.11-12 **4:12** Mbá 6.16 **4:13** 22.3, 31 **4:14** 4.18
4:18 1.68 **4:18** Iza 61.1-2; Mat 11.5; Luk 7.22 **4:18** 1.35; 3.16,
22; 4.1, 14; 10.21; 24.49; Mat 1.18, 20; 3.11, 16; 4.1; 12.18, 28, 31-32;
28.19; Mak 1.8, 10, 12; 3.29; Mis 1.2, 5, 8; 2.4, 17, 18

Nyə á nti mə ná mə zóg jaaw mímbwug ná: «Bí mə wú mímbwug dí»,

mə jaaw wéancím-ncím ná: «Mísh mə mə bân bî».

Nyə á nti mə ná mə zóg fεεmushi búúd bwá cúgé nə ηkul shwɔ mənyúúl wá,

¹⁹ mə zə cúndə mbû Yawé mə bá lwóyá mpáam yí.

²⁰ Nyə á ka fúlə kálaad nə ndéé a mú yə fulísh á *Mpáánzə Zembî, a mú ji shí. Buud bēsh bwá á bə mpáánzə minjígúlá wá bwá mú mpu kənd mísh nyádí.

²¹ A mú tééd lásúlə nə bwo, nyə ná: «Kúkúl mícilyá mí Kálaad Zembî bí ámə gwág mə ámə lɔ ní í mə bwəma múús.»

²² Buud bēsh bwá á ηgə ságusə nyə. Bēsh bwá á ηgə káam jɔjɔ íciyá í á ηgə wú nyádí mpu dí yí, bwá ηgə ci ná: «Mwân mə Yóseb dí éga?»

²³ A mú ci nə bwo ná: «Mə mpú ná bí é kənd mə kaaná í dɛ ci ná: “Yé jwówɛda, lwagug wóméfwó” yí. Sə á shí gwág ísá wó á sá Kapernawûm yí. Sáág námə byo wa wódí kwáádá.»

²⁴ A mú nyiηgə ci ná: «Búbálé, mə jaaw bí ná, bwá abwélé mpu lég múúd micúndá nyádí kwáádá.

²⁵ Mə jaaw bí búbálé ná, ja Eli nyə á bə yí, ja jon í á feed tâη mimbû mílólə nə oηkwoond ósaman yáág-yáág zha mú bə shí nyēsh yí, zhwoɡ mikúsə mí búdá mí á bə *Izəryêl.

²⁶ Njî Zembî nyə a shígé kənd Eli míkúsə myəoηg dí! Cwûd! kú bə tóo ηgwúd dí. Nyə á yida kənd nyə Saréputa, shí í gwág nə Sidon yí, wə wúl kúsə múdá á nûη.

²⁷ Mizázaamə mí á bə námə Izəryêl ηkí bulya ja

má múúd micúndé Elizê nyə á bə yí. Nji, ηgwúd nə ηgwúd í áshígé lwəgəwə; í á bə nji Naaman muud á Sirí.»

²⁸ Buud bēsh bwə á bə mpáánzə minjígúla wá bwə mú nyada nə a lásúlə ntó.

²⁹ Bwə mú tōw shí, wáám̄b̄ kə nə nyə ηgwéla dí tóón, kə bád nə nyə mbún̄ dí gwōw. Ngwéla wəəng í á bə lwóyá mbún̄éd. Bwə mú kə nə nyə wu gwōw ná bwə kə ságəwo nyə wusə mbún̄ dí shí.

³⁰ Nji, nywáá mú c̄ə bwo mpádúgá ná ndeé a mú kyey.

*Yésus mə lwóyá ηkul ijwúga
(Mat 7.28-29; Mak 1.21-28)*

³¹ A mú shulə kə Kapernawŭm, wúl ηgwéla á faan lá Galilê. A mú də yə búúd minjígúla mwōw má ósábaad dí.

³² Buud bwə mú bul káam mbií nyə á ηgə jíguli yí, nəcé ciyá jé í á də bə nə kéénd.

³³ Ngwól múúd nyə á ka bə *mpáánzə minjígúla a njúl nə bów-bōw shíshim jamb, a mú k̄im nə ηkulú ná:

³⁴ «Eéékyé! Yé Yésus muud á Nazarét! Shé bān̄ nə iney? Ye wo ámə zə jaŋgulə s̄ə? Mεε mə mpú wo. Wo wə féeshá múúd mə Zembî.»

³⁵ Yésus mú ηkáánd nə jamb ná: «Fadug mpu! Wúg múúd éne nyúúlád!» Jamb í mú wusə múúd wəəng shí na tām buud. Í mú wú nyə nyúúlád kú sá nyə məbōw.

³⁶ Buud bēsh bwə mú bul káam, bwə ηgə ci bwámé nə bwámé ná: «Wáyé mbií lésá wí nə kéénd nə ηkul

ijwûga ntúga ga? Muud éga mə ŋkáánd nə bów-bów míshíshim, mí wú?»

³⁷ Jíná dé í mú jwɔ kákúl jêsh faan dɔɔŋgúd.

Yésus mə lwag ncúlyá mimbâl

(Mak 1.29-34)

³⁸ Yésus nyə á ka wú *mpáánzə minjígúlá, a mú kə Shímun dí njów. Shímun wɔɔŋgú ayôŋ nə yôŋ nyə á bíi cii yé á mudá nə táás. Bwə mú ci nə Yésus nə a sáág sâ shú déd.

³⁹ Yésus mú shísh kə jwaagɛwo nyádí, ŋkáánd nə ayôŋ nə yôŋ. Ayôŋ nə yôŋ mú bíd nyə. Mudá wɔɔŋg mú wɔɔl cé nə cé tééd ntág ŋgólə ŋwa njugú wáŋ.

⁴⁰ Ja jwôw í á ŋgə jímə yí, buud bêsh bwə á bə nə mimbâl mimbíi mimbíi wá bwə á zə nə myo wə Yésus. A mú ŋgə bəd myo məbwə nə ndéé mí ŋgə yâl.

⁴¹ Zhwog buud məjamb mə á ŋgə wú mə ŋgə kâm ná: «Wo jí *Mwân mə Zembî.» A mú ŋgə ŋkáánd nə mwo, a kú magulə nə mə ŋgəg nə lás ntó, nəcé mə á ŋgə mpu nə a jisə *Krîst.

⁴² Ja mán í á lâm yí, Yésus nyə a cúwo tóón kə kúl búúd bwə áshígé bə yí. Buud bwə mú ka kə sɔ nyə áncuncuma nə ndéé bwə mú kə kwey nyə. Bwə mú cɛel bíi nyə nə a kú ná kwo béégya nə bwo.

⁴³ A mú ci nə bwo ná: «Í jíi nə mə kág námə bwiiŋg Jɔjɔ Kéel á Faan mə Zembî míl míŋgwálad. Gwə wə nyə á nti mə nə mə zég sá yí.»

⁴⁴ Nyə á ka kə ŋgə cúndə *məmpáánzə mə mínjígúlá mə *Oyúden mâ Yudéa* dî.

4:41 Mak 3.11-12 **4:43** 11.2 * **4:44** Bi ɔ kálɛgə, Segond ŋgə ci na nə Galilê, í njúl nə í jəlá nə bə Yudéa.

5

*Yésus mæ tééd jôwála ómpwítn
(Mat 4.18-22; Mak 1.16-20)*

¹ Dúl jwôw, Yésus nyə á bæ a tál bwûñ lú cwoogú cíndú á Genezarêt; buud bwé á ka zə bul shúsə nyə ηgálə gwágulə Milésú mí Zembî.

² A mú dúg mósól mábá na ncindye cwoogúd. Buud ó shwey bwé á shulə mósól məɔηgúd, bwé ka ηgə gusa məwód máη.

³ Yésus mú kəwa dúl byóól dəɔηgúd. Dâη í á bæ dé mæ Shímun. A mú ci nə Shímun né a wúg nə byóól bwúñúd shísh ηgeé bwag. A mú ji shí na byóólúd ka ηgə yə buud minjígúlá.

⁴ Ja nyə á yəw lásúlə yí, nyə á ci nə Shímun ná: «Sásálúg byóól dwô kúl jí ηkí jí mæ yí bi wúsəg məwód májúwód né bwé julə óshû.»

⁵ Shímun mú bəsa nə nyə ná: «Mása, sə má ntûñ búlú ncindî kú bii təə sâ. Mə zə wusə məwód nji nəcé wo mə ci.»

⁶ Bwé mú wusə məwód né ndéé bwé mú bii ncúlyá oshû, məwód mə ηgə nyey.

⁷ Bwé mú də mas búúd ó gwoong bán bwé á bæ dúl byóólúd wá məbwə né bwé zəg kwínd bwo. Bwé mú zə, bəñəñ bwé mú wá óshû mábá mēsh dí né ndéé mə mú tééd né mə nyasula májúwód.

⁸ Nda Shímun Pyêr nyə á dúg ntó ná, nyə á zə kúd Yésus məbwónη shí, nyə ná: «Cwám̄ba, wúg mæ kúnə-kúnə nəcé mæ ji sóol *misóm.»

⁹ Wəɔηg mbií bwé á bii oshû yí í á sá bəñəñ buud bé bēsh inkuñkúúnd.

¹⁰ Tεεm bæ Zhâk bá Yuánes bwân ó Zhébedé bwá á bæ buud ó gwoonɔ Shímun wá bwá á bæ námé nə injkunjúúnd. Ná ndeé Yésus mú ci nə Shímun ná: «Kú bæeg fúnda, tééd fwála gaád wo zé bá dɛ julə búúnd.»

¹¹ Bwá mú zə nə móló cindú ná ndeé bwá lúgə ntág isâ byêsh, bæ Yésus.

*Yésus má lwag zúzaamá
(Mat 8.1-4; Mak 10.40-45)*

¹² Na gúl ja, Yésus nyə á bæ wúl ɲgwála dî. ɲgwól múúd nyə á bæ cínɔɲgú nə zaamá nyúúlúd ná jəəd. Ja múúd wəɔɲg nyə á dúg Yésus yí, nyə á læel zə jwaagɛwo kúd mpwóombú mándəlúd, jəgula nə nyə ná: «Cwámaba, ɲkí wó magulə wo je lwag mə, nyúúl bæ mə ná səndôɲ.»

¹³ Yésus mú séém b mbwâ, kúnnya nə nyə, ci nə nyə ná: «Má magulə. Nyúúl í bág wo ná səndôɲ!» Cé nə cé, zaamá í mú shîn wú muud éne nyúúlúd.

¹⁴ Nji Yésus mú tâl nyə mpéndí ná ci a kú jaaw təə muud sâ í má sîy yí. Nyə nə né ná: «Yidag kə lwágulə fada nda wó músé ná, wo ka wá sâ Moyîz nyə á ci yí shú yálúlə wó má yâl ni. Bwá mpúg ná wo mú mpwogé.»

¹⁵ Lâɲ má Yésus í mú ɲgə bul kyey, buud bwá mú bul ɲgə səɲɲgɔ áncuncuma, ɲgə zə gwágulə nyə, ɲgə námé zə lwəgɛwə məbwas máɲ.

¹⁶ Nji, nyɛ mú kə, nyáméfwó íkúl í áshígé bæ nə buud yí, kə jəgula nə Zembî.

*Yésus má lwag mbúmbwúgá
(Mat 9.1-8; Mak 2.1-12)*

5:11 Mat 8.21-22 **5:14** Ləv 14.2-32; Mak 7.36; Luk 17.14 **5:15**
Mak 7.36 **5:16** Mat 14.23; 26.36-46; Mak 1.35; 6.46; Luk 3.21; 6.12;
9.18, 28-29; 11.1; Mis 1.14; 2.42; 6.4; 12.5

17 Yésus nyə á ηgə yə buud minjígú lá dúl jwówád. Bóól *Ofarizyêη nə *Onkume ó máccεε bwə á zhu mílɔɔm myêsh myâ Galilê nə Yudéa, bóól zhu námá Yurúsələm. Yésus nyə á bə nə ηkul mə Cwámba shú ná buud məbwəs mə ηgóg nə yâl.

18 Ká dúg ná, bóól búúd bwə mú wóós bwə ηgə ηkêny mbúmbwúgú táádád. Bwə mú ηgə sɔ ná bwə nyíngál nyə njów kənd nyə kúl Yésus nyə á bə yí.

19 Bwə áshígé ka bə nə wú bwə nyíngálág nyə, nəcé buud bələ áncuncuma. Bwə mú ntâg bád nə nyə kwáminá kə cúwo luun ná ndεé bwə shul nyə nə táádé jé wə Yésus na tām buud.

20 Yésus mú dúg ná buud bɔɔηgú básə nə fwámé búgá, a mú ci nə: «Amudûm, mə mə juu wo nə *misám myô.»

21 *Oyígúli ó máccεε bə̀nôη Ofarizyêη bwə mú tééd ηgələ lás bwə́m é nə bwə́m é ná: «Wáyé múúd ηgə *lás nə Zembî bwaasúlə mpu éga? Ngwól zə jí nə ηkul juu búúd nə misám myéd kwon Zembî nyə́m éfwó?»

22 Yésus músə mpu sâ bwə á ηgə tádəga yí, a mú lás nə bwo ná: «Ji bí ηgə ci bídí mílámád yí?

23 Jí í búl bə kúná-kúnə? Ye cílə nə muud ná: “Mə mə juu wo nə misám myô”, ye ná: “Wəólág, wo kyéyug?”

24 Mə ka cεel ná bi mpúg ná *Mwân mə Múúd ji nə ηkul ijwúga ná a juu búúd nə misám myán wa shí.» Ntó, Yésus mú yíd wə mbúmbwúgú, nyə nə nyə ná: «Mə ci nə wo ná, wəólág, wo ηkényúg táádé gwô, wo nyíngəg kə njów.»

25 Námá cé nə cé, mbúmbwúgú mú wəól bwə ηgə dúg, a mú ηkêny táádé jé, kyey kə njów a ηgə yə

Zembî gúmá.

²⁶ Buud bêsh bwé mú káam mbií á ná fag da jímb lúúd. Bwé mú yə Zembî gúmá bwé mú bul bæ nə ifwaas, bwé mú ngə lás ná: «Sá mé dúg *ísâ í mímbúgú múús.»

Bwé ádé fɔla sâ ágúgwáan nə acwúú
(*Mat 9.9-17; Mak 2.13-22*)

²⁷ Ja ísâ íni í mé shîn yí, Yésus mú cúwo tóón, a mú dúg ŋwenye tóya bwé á da jôw ná Lévi yé njúl kúl bwé á da jóna tóya yí. Yésus mú ci nə nyə ná: «Bɛg mə.»

²⁸ Lévi mú lúgə ísâ byêsh, tôw bɛ Yésus.

²⁹ A mú kə sá məma dína nyádí njów. Ōŋwenye ó tóya nə bóól búúd bwé á kə cínəŋg áncuncuma, bənəŋ bwé mú kə də.

³⁰ *Ofarizyēŋ bənəŋ *Oyíguli ó məcɛɛ bwé mú kə ngə nyímbala nə *ompwíín ó Yésus ná: «Nəc é jí bínəŋ ŋwenye ɔ tóya nə bóól osóol ɔ mábôw bí ngə bále də nə ŋgul yí?»

³¹ Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Mikanz dí mí da jii jwówada, í da bæ mímbəl.

³² Mə a shígé zə jôw ótátəlí ɔ búúd ná bwé céndúg mítédúgá, mə á yida zə jôw osóol ɔ mábôw.»

³³ Bwé mú ci nə nyə ná: «Ompwíín ó Yuánes báá bwé da ci idâw yélə Zembî gúmá, ompwíín ó Ofarizyēŋ bwé da námá sá ntó; wɛɛ bwô bəŋ ku ci.»

³⁴ Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Ja múúd mé ŋwa bâ yí, a tâl zəŋ, a jôw óshwé bé; ye bi búsa nə ŋkul sá ná oshwé bé bwé yídag zə nə məcɛy lámúd bənəŋ muud bâ bwé njúl kúl ŋwúd?»

³⁵ Mbô! Nji mósól mwôw mé ηgə zə, bwə bá yîl bwo muud bâ yí. Mwôw məɔηgú dí ó óshwə bé bwə ka bá ci ídêw.»

³⁶ A mú námə kənd bwo kaaná ná: «Bwə ádé nyaa káándə ágúgwáan* ηwa kúl cínəηgú, kə wá bágá bwoodú káándəd. Múúd mə ká sá ntó, í é bə, a má nyaa káándə ágúgwáan, kúl jé kú nyiηgə mpiya nə káándə á bwoodúd.

³⁷ Ntó námə, bwə ádé ηwa wáan ágúgwáan kə wá bwoodú lenyad; ηkwanηgá wáan í é sá ná lenya búndúg, wáan shwiy shí.

³⁸ Ntó, í jii ná bwə dúg wá wáan ágúgwáan ílenya í agúgwáanəd.

³⁹ Muud cugé nə ηkul bə ná a shîn ηgul málwəg mə mé lyηj má a nyiηgə gwág yéesh íkwan. Mbô! Bwə də ci ná məlwəg mə mé lyηj má wə mäsə fwámé málwəg.»

6

Yésus nə məcɛɛ mə Sábaad

(Mat 12.1-14; Mak 2.23-28; 3.1-6)

¹ Í á wósós dúlúgá jwôw lú Sábaad dí ná, Yésus nyə á ηgə lína ifambé í *blé. *Ompwíin bé bwə mú ka ηgə búgə mikəηg mí blé, ηgə nyaməsə ná ndéé ηgə də.

² Bóslúgá búúd wá gwoonηg *Ofarizyêη bwə mú lás nə bwo ná: «Nəcé jí bí ηgə sá sâ məcɛɛ mə amágúláyé ná muud sáág jwôw lú Sábaad yí?»

* **5:36** Na ji kúl káándə í afwóyé kə mójúwó ná ndéé í juli yí. **6:1**
Mbá 23.25 **6:2** MmN 20.8-10

³ Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Ye bi afwóyé bwelɛ lɔ sâ *Dávid nyə á sá ja bɛnɔŋ buud bé bwá á gwág zha yí?

⁴ Nə nyə á kə nyíi banda *mátúnuga dí, ŋwa ibɛléd í á dɛ bə ci shú yálə Zembî gúmá yí də, a yə námá búúd bé bwá də. Í njúl ná mæcɛɛ má ŋgə ci ná nji ofada wá bwá á jəla nə dɛ də byo, kú nə ŋgwól múúd shús.»

⁵ A mú ci nə bwo ná: «Mwân mə Múúd ŋgə jwú nə mæcɛɛ mə Sábaad.»

⁶ Í á nyiŋgə bə dúlúgá jwɔw lú Sábaad dî ná, Yésus nyə a nyíi *mpáanzə minjígúlá, a mú dɛ yə búúd minjígúlá. Ŋgwól múúd nyə á bə cínəŋgú nə mbwə mənɔwùm shwáámbúla.

⁷ *Oyíguli ó mæcɛɛ bɛnɔŋ Ofarizyêŋ bwá mú ŋgə fáf Yésus ná bwá dág ŋkí nyə é lwag múúd jwɔw lú Sábaad, bwá shwáman nyə.

⁸ Yésus mú bwey mpu mítádúgá bwá á ŋgə téduga bwádí mílámúd myá. A mú ci nə muud á mbwə shwáámbúla ná: «Tówúg títəlí, wo kág tɔw na tām buud.» Muud wɔɔŋg mú kə, kə tɔw.

⁹ Yésus mú ci nə buud ná: «Mə shílə ná bi nə ye mæcɛɛ má magulə ná sə sáág mənywa jwɔw lú Sábaad, ye ná sə sáág məbɔw, ye ná sə cágug buud, ye ná sə gwúg?»

¹⁰ A mú ciŋg mpwóombú ŋgə dág bəsh nyádí mákoogú ná ndéé nyə nə muud á shwáámbúla mbwə ná: «Kwéégúg mbwə.» A mú kwéég mbwə, í mú bə mpwogé.

¹¹ *Oŋkume ó mæcɛɛ bɛnɔŋ Ofarizyêŋ bwá mú bə nə impimbə nda bwá é cwíil. Bwá mú ŋgə sɛŋusa

mækêl bwámé nə bwámé ηgələ sọ sâ bí nə ηkul sá Yésus yí.

*Yésus mə féesh búúd ɔ lwámá bé
(Mat 10.1-4; Mak 3.13-19)*

¹² Í á zə bə na dúl fwála dí ná, Yésus nyə a bád mbúbúńđúđ kə jəgula nə Zembî. Nyə a shínal bulú ncindí a ηgə jəgula.

¹³ Ja mán í á ləm yí, nyə a jêw ompwíín bé a mú féesh wúm nə óbá cínəηgú, a mú gwiid bwo ná *buud ɔ lwámá.

¹⁴ Í á bə, nə Shímun nyə á gwiid ná Pyêr yé, nə André mínyəηú mə Pyêr wəəηgú, nə Zhâk nə Yuánes, nə Fílíp, nə Batələmî,

¹⁵ nə Matiyô, nə Tómas, nə Zhâk mwân má Alfê, nə Shímun nyə á bə kaambələ ləəm yé,

¹⁶ nə Yúdas mwân mə Zhâk, zə keel Yúdas Iskariyôt muud nyə á zə kusha nə Yésus yé.

*Yésus mə lwag mímbâl
(Mat 4.24-25; Mak 3.7-11)*

¹⁷ Yésus nyə á ka shulə wú nə bwo mbúńđúđ zə têw kúl í á bə mbwaanəzələ yí. Ncúlyá *ompwíín bé nə kúdə zhwoηg buud bwé á bə cínəηg áncuncuma bwé ηgə zhu Yudéa yêsh nə Yurásələm, bóól zhu fundú m̃āη á kóomb míηgwéla myâ Tir nə Sidon.

¹⁸ Buud bəəηgú bwé á zə ná bwé zə gwágulə Yésus zə ηgə lwəgəwə məbwas mán. Bəəηg bów-bôw míshíshim mí á də təl cwúnd dí wá bwé ηgə yâl.

¹⁹ Buud bêsh bwé á ηgə sọ ná bwé kúnyá nə Yésus nəcé nyúl ηkúl í á ηgə wú nyéđí ηgə lwag bwo bêsh.

Yésus mə yá búúd minjígúla
(Mat 5.1-12, 39-48; 7.1-12, 16-21)

²⁰ Yésus mú bân mísh dúg *ómpwíin bé, a mú ci nə
 bwo nó:

Bí buud ɔ məbúwa bi mə jəla,
 nəcé Faan mə Zembî dí shú dún.

²¹ Bí buud bí ηgə gwág zha kidíga wá, bi mə jəla,
 nəcé bi mə bá bə nə jíl.

Bí bəηg bí ηgə jii məyê kidíga wá, bi mə jəla,
 nəcé bi mə bá bə nə məshusug.

²² Buud bwə bá mpii bî, bwə ban ná bi kú ná du
 seηgya nə bwo, bwə lwîy bî, bwə ηwa mínə
 mán nda sâ nyéé nəcé bi ηgələ bɛ *Mwân mə
 Múúd. Ja í bé nə bí ntó yí, bi mə jəla.

²³ Jwôw í bé nə bí ntó yí, gwágúgá nywa, bí kôw nə
 məshusug,

nəcé bi mə bá kə bə nə məma myəna gwôw. Mpugá
 ná nda bwə ηgə sá bí ni, ntó námə wə
 ímpáámbə byáη í á du sá *buud ɔ mícúndə yé.

²⁴ Ká məntágula nə bí buud ɔ kúm,
 nəcé wún tɔɔm wêsh ɔ bí bí nə ndî ni.

²⁵ Məntágula nə bí buud bí nə jíl wá,
 nəcé bi mə bá bə nə zha.

Məntágula nə bí buud bí ηgə gwo kidíga wá,
 nəcé bi mə bá təduwa, bi jii məyê.

²⁶ Məntágula nə bí ja búúd bēsh bwə fáág bí, ci nə bí
 nji mənywa yí.

Mbií ηgwúd wəηg námə wə ímpáámbə byáη í á du
 sá buud ɔ mícúndə wə məshügá yí.

6:20 Mat 5-7 **6:20** Zhk 2.5 **6:21** Mbú 7.16-17; Zhe 31.25; Sôm
 126.5; Iza 61.3 **6:22** Mat 5.11; Yuá 16.2; Mis 5.41; 1Pr 4.14 **6:23**
 Mat 5.12 **6:24** Mat 19.23-24; Zhk 5.1 **6:25** 1Kr 4.8 **6:26** Zhk
 4.4; Zhe 5.31

27 «Nji, mee má ci nə bí buud bí ηgé gwágulə mə wá ná, ceeługá mizhízhíη mín, bí sá bəəηg bwé ηgé mpii bí wá mənywa.

28 Bwádánúgá nə buud bwé shwó bí wá, bí jəgula nə Zembî shú bəəηg bwé ηgé cúg bí wá.

29 Nkí muud mə nyífá wo bósónz mbánjéd, yég námé nyə wúl mbán. Nkí muud mə mándá wo nə kúúd gwô, wo kú kaambulə nyə nə wáma gwô á cwû.

30 Nkí muud mə gwáámb wo sâ, yég nyə; nyəəηg mə mándá wo nə sâ gwô yé, bídúg a kég nə gwo.

31 Ságá buud sâ bí má céél ná bwé sáág bí yí.

32 «ηkí bi má də ceeł nji buud bwé céél námé bí wá, buud bí nə ηkul ka lə bí ntədélé? Ngaá né osóol ɔ *mísám bwé də námé ceeł nji buud bwé céél bwo wá?

33 Nkí bi má sá búúd mənywa nji bəəηg bwé sá námé bí mənywa wá, buud bí nə ηkul ka lə bí ntədélé? Ngaá né osóol ɔ mísám bwé də námé sá ntó?

34 Nkí bi má də kənd íkwálá nji wú bí má bwánd nə búgá né bwé é nyiηg bí wá, buud bí nə ηkul ka lə bí ntədélé? Ngaá né osóol ɔ mísám bwé də námé kənd íkwálá nji wú bwé də nyiηg bwo t̄ηη ηgwúd wá?

35 «Bi b̄an, ceeługá mizhízhíη mín, dugá sá búúd mənywa, bí də yə búúd ikwalá kú bwánd né bwé nyiηgug bí. Ntó, Zembî mə bá yə bí məma myəna; í é mpúy ná bi b̄asə bwân ó Zembî a gwów-gwów. Nəcə nywáá ji nə jə lám t̄em bə shú búúd bwé anğê nə yə nyə akíba wá, t̄em bə shú bəəηg wá mbíya milám.

36 Dugá lwóya lám íηkúηkwon nda Sósóηgá wán má də lwóya lám íηkúηkwon ná.

37 «Kúgá ðu jéég búúd minjagá, bwá ka námá bá ðu bæ kú jéég bí minjagá. Kúgá ðu yə búúd intúgúlí í mábɛ́ɛ́ mán, bwá ka námá bá ðu bæ kú yə bí intúgúlí í mábɛ́ɛ́ mún. Dugá juu búúd nə məbɛ́ɛ́ mán, bwá ka námá bá ðu juu bí nə mún məbɛ́ɛ́.

38 Dugá sá yána, bwá bāg námá ðu sá bí yána. Bwá bá ðu shwu bí isâ məma kwáám káándád, í njúl njinyá, bwá san í ngá səw. Nəcə yuug bí é ðu yigula bóól búúd nə ndí yí, gwá námá ó bwá bá ðu yigula bí nə ndí yí.»

39 Yésus mú námá kənd bwo kaaná ná: «ŋgwól áncím-ncím jí nə ŋkul jaand nə ŋgwól? Ngaá nə bēsh bwá é búla bííd?»

40 Mpwiín nyə ádé bwelɛ ntɔ yíguli; nji, *mpwiín má mpú ŋwa njígúlá yé má ðu námá bæ nda yíguli.

41 «Nəcə jí wó ngá mpu dúg ntand shwú jí mínyəŋə wóó jús dí, nji wó kú dúg mbwûŋ wí dwó jús dí yí?

42 Ntədəlé wó jí nə ŋkul ci né wo yíl mínyəŋə wóó ntand shwú júsúd wɛɛ kú dúg mbwûŋ wúsə wo dwó júsúd yí? Yé múúd məkəŋ, fwog yíl mbwûŋ wódí júsúd; ja jəŋgə wə wó é ka dúg nda wó jí nə ŋkul yíl mínyəŋə wóó ntand shwú júsúd ná.

43 «Fwámé líí dí í dú wúmə íbumá í abúbôw; líí abúbôw kú námá wúmə fwámé íbumá.

44 Líí jêsh í ðu mpúy íbumád. Bwá ádé mwáág ífumbí ŋgwúdáanzə dí, kú saag məbudə ŋgwuŋúd.

45 Jɔjɔ múúd lâm yé wúsə nə jɔjɔ kwɔɔzú, í ka ðu wéeshuli jɔjɔ ísâ; bów-bôw múúd yé lâm nə bów-bôw kwɔɔzú, ka námá ðu wéeshuli bów-bôw ísâ. Sâ

múúd ñgá bul téduga lámúd yí, gwá wá mpu yé í dú lás yí.

⁴⁶ Bí ñgá jôw mə ná Cwámba! Cwámba! Ká nəcə jí bí búśá kú sá sâ mə ñgá ci yí?

⁴⁷ Muud yêsh mə zé mádí zə gwágulə lósú mə ñgá lás ga, a sá nda mə ñgá ci ná, muud wəñgû jisə mbií múúd mə zé lwágulə bí ga.

⁴⁸ A jí nda muud mə sá ná, ja á zé shumə njów yí, a tééd fáág shí nə fáág fáág fáág, a mú kə tâl mífim kwóógúd. Ja mpəñ i wóós yí, kwuñgú tɛɛm də nyífa njów wəñgúd, í kú bwɛɛ shwágusa, nəcə í bálə fwámé shumyá.

⁴⁹ Njí, ñkí muud mə gwágúlə lósú mə ñgá lás yí, a kú sá nda mə ñgá ci ná, a jisə nda muud mə shúmé njów mətág dí kú fáág nə ndéé kə tâl mífim kwóógúd yé. Kwuñgú mə ká nyífa njów wəñgúd, í búg shugula shí nə mpuu.»

7

Yésus mə lwag sáal məsáal mə wúl lúlúú ózimbí (Mat 8.5-13; Yuá 4.46-54)

¹ Ja Yésus nyə a shîn lás lósú yé nə wêsh kúl búúd í ñgá gwág yí, nyə á kyey kə Kapernawûm.

² Wúl lúlúú múúd í á də jwú nə ozimbí təd yí í á bə nûñ, lwaá dé á lâm í á ñgə bwás ñkí yáág nə í zé yə.

³ Lúlúú ózimbí ni í á ka gwáduga Yésus. A mú kənd búbaalé ocúmbá buud wâ *Oyúden nə bwé kég jəgula nə nyə nə a zég lwag nyə lwaá dé.

4 Ocúmbá buud bɔɔŋg bwá mú kə wóós wá Yésus, kə bul bul téég nyə məbwê ná: «Muud éne má jəla ná wo kwííndág nyə,

5 nəc é á cɛel lwonɔ búúd jisú, nyə wá nyə a lwɔ sá *mpáánzə minjígúla nyísú.»

6 Yésus mú ŋwa zhí, bánónɔ bwá mú kə. Ná bwá wál bá kə kumə njów, lúlúú ózimbi mú kənd óshwá bé ná bwá kág ci nə Yésus ná: «Cwámba, kú bul ntágulə nyúúl, nəc mə ampíyáyé ná wo nyíig mádí njów.

7 Gwá wá má shígé kwey tátəlí ná mə zág məmɛfwó zə bwəma nə wo yí. Jeg lás lásúg, sól məsáal waamá yálúg.

8 Nəc mə ji nə omása bwá ŋgə jwú nə mə wá. Mə ji námə nə ozimbi má ŋgə jwú nə ndí wá. Nyɔɔŋg yêsh má é ci ná a kyéyug yé, a kə; nyɔɔŋg má é ci ná a zág yé, a zə. Má ká ci nə lwaá dām ná í sáág gúl sâ, í sá gwo.»

9 Yésus nyə á faag njwú ozimbi éne ja nyə á gwág á má lás ntáni yí. A mú yid dág búúd bwá á ŋgə bɛ nyə áncuncuma wá, nyə nə bwo ná: «Má jaaw bí ná mə afwóyé bwelɛ dág múúd nə fwámé búgə nda nyíga, tɛɛm bə kúl búúd *Izɛrəyél dî»

10 Buud bwá á zə lwámád wá bwá mú nyiŋgə, kə njów má lúlúú ózimbi, bwá mú kə kwey sól məsáal mú mpwogé.

Yésus mə gwúmushi mwân mə wúl kús múdá

11 Yésus nyə á ka kə ŋgwála á Nayîn, bánónɔ *omp-wíín bé nə bóól zhwog buud ɔ bwá á ŋgə kə.

12 Bwá ŋgə shísh ŋgeé mpumbé ŋgwála, dág ná, buud bwá ŋgə kə nə mbimbə ná bwá kə dɛl. Í á bə

cágá lú mwân, nyɔɔŋgá njúl kúsə. Zhwog buud ɔ ŋgwəla bwə á ŋgə lúgal nyə.

¹³ Cwám̄ba nyə á bul gwág cey lâm mwo dí ja nyə á dág kúsə múdá wɔɔŋg yí. A mú ci nə nyə ná: «Kú ná ŋgə jii.»

¹⁴ A mú shísh kə kún̄ya nə tanjú. Buud bwə á ŋgə ŋkəny wá bwə mú shigula. Yésus mú lás ná: «Mwá ncwámá, juumág! Mə ci nə wo ntó.»

¹⁵ Mbimbə mú wɔɔl ji njínjilí, tééd ntâg ŋgələ lás. Yésus mú ŋwa nyə nyiŋg yə nyóŋgâ.

¹⁶ Buud bēsh bwə mú bə nə iŋkuŋkúúnd. Bwə mú ŋgə yə Zembî məshwúmb bwə ŋgə ci ná: «Məma *múúđ micúndá mə wóós sádí. Zembî mə zə kwiid kúl búúđ jé.»

¹⁷ Lâŋ mə Yésus í mú ŋgə kala ná ndeé í mú kyey Yudea yēsh nə cínŋg mákoogá məkoogá yēsh.

Yésus bá Yuánes Nduu-buud (Mat 11.2-19)

¹⁸ Yuánes Nduu-buud nyə á ka gwág misóólúgú míní myēsh nə *ompwíín bé. Nyə á ka jŋw óbá cínŋgá,

¹⁹ a mú kənd bwo wə Yésus ná bwə kág jî nyə ná: «Ye wo wə muud sə ŋgə bwánd ná a bá zə yé? Ye sə kwóg ná bwánd íshús?»

²⁰ Ompwíín ó Yuánes bwə mú kə wóós wə Yésus, bwə mú ci nə nyə ná: «Yuánes Nduu-buud ŋgə nti sə ná sə zég jî wo ná: “Ye wo wə muud sə á ŋgə bwánd ná a bá zə yé, ye sə kwóg ná bwánd íshús?”»

7:15 10j 17.22-23 **7:16** 1.68; 19.44 *múúđ micúndá*: Mat 16.14; 21.11, 46; 26.68; Mak 6.15; 8.28; 14.65; Luk 7.39; 9.8, 19; 22.64; 24.19; Yuá 4.19; 6.14; 7.40; 9.17

21 Námá fwála dɔɔŋgú di, Yésus mú lwag zhwog buud mæbwas, shínal íjâm, yíl mójamb, bêny zhwog wæancím-ncím mísh.

22 A mú bɛsa nə buud Yuánes nyə á nti wá ná: «Kəgá jaaw Yuánes sâ bí má dúg yí nə sâ bí má gwág yí. Wæancím-ncím bwé ŋə mpu dúgya; mimbúmbwúgú mí ŋə kyey tətəlí, mizúzaamá mí ŋə yâl, wækúmálwê bwé ŋə mpú gwág, mim-bimbə mí ŋə gwúm, injúkwóŋúlə í búúd í mú ŋə gwág Jɔjɔ Kéel.

23 Muud nyə é bæ kú bwəma nə bɔɔgú mádí yé, nywáá má jəla.»

24 Ja búúd Yuánes nyə á nti wá bwé má nyiŋgə yí, Yésus mú zə lésha nə buud bwé á bæ cínəŋg áncuncuma wá; a mú ci nə bwo shú má Yuánes ná: «Ja bí á dɔ kə shí a shwéeshá dí yí, bí á dɔ kə dúg jí? Ye gúl ká í dúgə ntân nə fufá?

25 Nkí í á shígé bæ ntó, bí á dɔ kə dúg jí? Ye ŋgwól múud dúgə bwáád íjimé í mímbwéedí? Mbê, buud bwé dɔ bwáád íjimé í mímbwéedí dɔ cugə cug əlal-ŋkul wá bwé dɔ bæ mínjów mí ójwú-buudɔd.

26 Ká bi á dɔ kə dúg jí? Ye *muud micúndé má Zembî? Haaw, má jaaw bí ná nyɔɔŋg bí á kə dɔ dúg yé má ntə ŋkwóŋ múúd micúndé má Zembî.

27 Nəcé nyə wá Zembî nyə á ci nda jísé cilyá nyádí Kálad dí ná, ná: “Dugí! Mə zə kənd mbwiŋgye lân waamá nə a kég wo shwóg kə kwambulə wo zhií.”

28 Má ka jaaw bí ná, mpédúgá buud bêsh bwé má byél mímwə mí búdad wá, kú nə muud mə ntə Yuánes. Nji tɛem bæ ntó, muud mə bul bæ zhizhe Faan má Zembî dí yé, á ntə Yuánes.

29 Buud bêsh tɛɛm bæ ɔŋwenye ɔ tóya bwá á ηgə duwan wá Yuánes wá, báá bwá á ηgə magulə ná Zembî ji tátəlî.

30 Nji, *Ofarizyêη bánôη *Oηkume ó máççɛ bân buud bwá á ban ná bwá adúwáné wá Yuánes wá, bwá á ban sâ Zembî nyə á yagúlə shú dán dí yí.

31 «Mə kág ná yîiga kala búúd á múús nə ozó? Mə kág ci ná búəsə ntədəle?

32 Búsə nda ikágé bísə shishé ísɛɛŋyá dí yí, bíl í ηgə kámɓula nə bílúgá ná: “Sá má lwɔ bí ilúlwón í ábulya məkêl, bi kú ság; sá má nyiηgə wá míηgwa mí shwi, bi kú jii”.

33 Ntó wá í ηgə bæ éga; Yuánes Nduu-buud nyə á zə, kú də ídíy-dîy, kú ηgul məlwəg; bi ná: “A ji nə jamb.”

34 Mwân mə Múúd mə zə, a ηgə də a ηgə ηgul, bi ná: “Nyíni jisə ndəl dəg, ηgule məlwəg. A ji námə shwá oŋwenye ɔ tóya nə osól ɔ *mísəm.”

35 Nji buud bêsh bwá ηgə bɛ fɛg mə Zembî wá bwá ηgə lwó ná jisə jɔjɔ sâ.»

Yésus má juu ηgwól múdá

36 Ngwól *Farizyêη nyə a jôw Yésus ná a kág nyádí njôw bá bwá ká də. Yésus mú kə nyíi njôw má Farizyêη wəɔηgú kə ηwa jiya shú dálə.

37 Ngwól múdá nyə á də bæ sól *misəm cínəηg ηgwóla, nyə á ka mpu ná Yésus ji wá Farizyêη éne, a ηgə də. Ká dɛg íí, múdá wəɔηgú mə wóós, a zág nə labínda fúfuundú *alubátrə* dí.

7:29 Mat 21.32 7:29 3.7, 12 7:33 Mat 9.14; Mak 2.18; Luk 5.33 7:33 1.15 7:34 Mat 9.10 7:36 11.37 7:37 Mat 26.6-7; Mak 14.3 * 7:37 *alubátrə*: Nyə á bæ dúl váál kwóógú, bwá á də mə ifúfuundú í bwíl nə ndí yí.

38 A mú zə t̄w Yésus mpúsə, ηγεε kóómb mákuú. A mú də jii, də bweesh Yésus məkuú nə məzhwíile ná ndéé a fīm nyə mwo nə shilú jé, a músə ηgə ywó nyə mwo nə mpu, a nywə mwo labínda. 39 Ja Farizyēη nyə a j̄w Yésus yé nyə á d̄g sóólágú wəəηg yí, nyə á ηgə lás nyədí lámúd ná: «Muud éga mbêm bə *múúd micúndá má Zembî, ηki a má mpu múdá ηgə kúnnya nə nyə éga mbií múdá á jisá yí, a mpu ná a jisə sóól misám.»

40 Yésus mú lás ci nə nyə ná: «Shímun e, má cēel jaaw wo gúl sâ.» Shímun ná: «Yíguli, jaawúg.»

41 «ηgwól múúd nyə á bə nə buud obá bwá mbíd nyə mpwálá; ηgwól nə mpwálá odanarî mitəd mitóon, ηgwólúgá nə odanarî məwúm mátóon.

42 Nda bwá áshígé bə nə *mwaanê bwá nyíηg nyə yé ná, nyə á shwal bíd bwo nə mpwálá nyəəηg. Búud obá ónííd, nyáyé nyə é bul cēel múúd mpwálá wán yé?»

43 Shímun mú bęsa ná: «Mə tádúgá ná í é bə nyəəηg á má bíd nə məma mpwálá yé.» Yésus nə nyə ná: «Wo má sám̄b mbií í j̄la yí.»

44 Yésus mú yid wə mudá, nyə nə Shímun ná: «Wo má d̄g múdá éga? Mə ámə nyíi wa wódí nj̄w, wo shígé shwú mə məjúwó məkuú; nji nywáá, a má gusa mə məkuú nə məzhwíile mé, a fīm mə mwo nə shilú jé.

45 Wo shígé námə ywó mə mpu; nji nywáá, té nyə ámə nyíi wa yí, a ji nji a ηgə ywó mə məkuú.

46 Wo shígé nywə mə məwúdé lúúd; nji nywáá má nywə mə labínda məkuúd.

47 Gwá wá má ká jaaw wo ná, misám myé mí á tɛem bulya nda jí, a má bii íjuugá yâ misám myɔɔŋg myêsh; gwá wá á búl bæ nɛ cɛelí nɛ mɛ yí. Nɛcé, muud bwá dɛ juu nɛ isâ cíg-cíg yé a dɛ námá bæ nɛ cɛelí cíg-cíg.»

48 A músə ci nɛ mudá ná: «Wo má bæ nɛ ijuugá nɛ misám myô.»

49 Buud bwá á bæ dína dí wá bwá mú ŋgə lás bwá dí mílámúd ná: «Nyáyé múúd éga nyɛ? A bálé juu múúd nɛ misám?»

50 Yésus mú ci nɛ mudá ná: «Wo má *dúg cɛg nɛcé búgá gwô. Wɛɛ kaág ná shɛɛ.»

8

Kanda mbɔɔl mɔmpɔg (Mat 13.1-9; Mak 4.1-9)

1 Mpúsə isâ íni, í á zə bæ ná, Yésus nyə á ŋgə kyey míŋgwála nɛ mándúd ŋgə jíŋguli buud, a ŋgə cúndə Jɔjɔ Kéel á Faan má Zembí. *Buud ɔ lwámá bé wúm nɛ óbá bwá á ŋgə lúgal nyə,

2 nɛ bóól búdá nyə á yíl məjamb wá, nɛ bóól nyə á lwag wá. Í á bæ, nɛ Maríya bwá á dɛ jôw nɛ Mədalina məjamb zanŋbá má á wú yé,

3 nɛ Yuána mudá mɛ Kúsa nyə á dɛ vyee jús isâ í Herod dí yé, nɛ Susána, nɛ bóól búdá. Budá bɔɔŋg bwá á dɛ ŋgə kwíínd Yésus bɔnɔŋ buud ɔ lwámá bé nɛ məbii máŋ.

4 Buud bwá á ka zə sɛɛŋgya ŋkí jág bulya, bwá ŋgə wú míŋgwála myêsh, ŋgə zə nyá dí. A mú zə lás nɛ bwo kandad ná:

7:48 5.20; Mat 9.2; Mak 2.5 **7:50** Mat 9.22 **8:2** 23.49, 55-56; 24.1-10; Mat 27.55-56, 61; 28.1, 8-10; Mak 15.40-41, 47; 16.1, 8

⁵ «Ŋgwól mbɔɔl mæmpæg nyə á zə kə myεεg mpæg. Ja á mé ŋgə myεεg yí, nyúl mpúmá í mé shugula zhíí nə zhíí. Buud bwé mú nyaal nywo nə mækuú, inunú í zə ntâg shîn lúu.

⁶ Nyúl kə shugula kwóógúd, í mú kɔ ná ndéé í mú shwáás nəcé kú nə mæbwaas.

⁷ Nyúl mú shugula íbiin-bíinud. Bónôŋ ibiin-bíin bwé mú kɔ ná ndéé ibiin-bíin í mú káda nywo.

⁸ Njii, nyúlúgá mú kə shugula jɔjɔ shíd, í mú kɔ, í wúmə, bumá ŋgwúd wúmə íbumá təd.» A mú ci nə bwo ná: «Muud jí nə mælwê mé gwág yé, a gwág.»

*Féél-féélí á kanda mbɔɔl mæmpæg
(Mat 13.10-23; Mak 4.10-20)*

⁹ *Ompwíin bé bwé mú jí nyə nda kanda wɔɔŋg í ká ná.

¹⁰ A mú bɛsa nə bwo ná: «Zembî nyə a mé sá ná bi báá mpúg mindimba myâ Faan dé; nji a sá ná bóól bâŋ bwé ŋgég gwág nji mikaaná; bwé bég, bwé tɛem kænd mísh, bwé kú dúg; bwé tɛem gwágulə, bwé kú wámbulə.

¹¹ «Kanda ni í ká ntúga: Mpæg wə Milésú mí Zembî.

¹² Buud búsé ka bæ tâŋ nda zhíí nə zhíí wá, jisə bɔɔŋg bwé dú gwág, nji Njwû məjamb mú zə, zə yíl bwo Milésú mí Zembî lámúd, ná bwé á bá *búgula ná ndéé bwé *bə nə cug.

¹³ Bɔɔŋg búsé tâŋ nda kwóógúd gwów wá, nyísə bɔɔŋg búsé ná, ja bwé gwág Milésú mí Zembî, bwé lég myə nə mæshusug; nji bwé kú nə mikɔplé bwádí cugud, bwé də búgula nji kákúl baan. Bwé ká bwəma nə mækugulə, bwé julə mónyúul.

14 Mpəg í á shugula ibiin-bíin dí yí, jísə buud básə ná, bwə ká shîn gwág Milésú mí Zembî, bwə kə, yágúwó nə tɔɔm nə məlugə mə cug i mú káda bwo, bwə nda wúmə mpúmə nə ndéé í tî.

15 Mpəg í á shugula shí átətagú dí yí, nyísə buud báá básə ná, bwə gwág Milésú mí Zembî nə jɔ mílâm myâ tətəlî, bwə bii myə, bwə mú wúmə mpúmə nəcé bələ nə zény.

Kaanə lámba
(Mak 4.21-25)

16 «Muud cugé nə ηkul sá ná, a jida lámba kə kúd mpwo dí, ηkí ná a kə təl dwo shí gwoηú. Bwə də yida təl lámba cé lámba dí ná buud bwə nyíi njów wá bwə dúgúg məηkenya.

17 Kú nə sâ á *ndím̄ba í bá bwên kú búguli, ηkí sâ á shwoó í bwên kú mpûy, kú wós̄s məηkenyad.

18 Bi ó ka də bey nə mbií bí mə də gwágula isâ yí. Mpugá nə muud jí nə baalé fəg yé, Zembî mə bá kwádulə nyə nywo. Nji nyɔɔηg cúgé námə fwo bə nə ndí yé, Zembî mə bá meel yíl nyə búbaalê á ηgé *búgula ná a ji nə ndí yí.»

19 Nyɔɔηgú mə Yésus bən̄η omínyəηú bé bwə músə jê ná bwə zə nyədí. Nji, bwə a shígé bə nə ηkul mə shish nyə kúnə-kúnə nəcé buud bulúlə bulya.

20 Bwə mú ka jaaw Yésus ná: «Nyɔɔηgú woó bən̄η omínyəηú bwô básə na tóón, bwə ηgə jii dúg wo.»

21 A mú bəsa nə bwo ná: «Nyɔɔηgú waamə nə omínyəηú báamə wə buud bwə ηgé gwág Milésú mí Zembî bwə ηgé sá nda mí ηgé ci ná.»

*Yésus má cweel ηkwô
(Mat 8.18, 23-27; Mak 4.35-41)*

²² Í á bæ dúlúgá jwówúđ ná, Yésus má kəwa byóólúđ bənêη ompwíín bé, a mú ci nə bwo ná: «Sá línágá m̄η mága kə faηwíny.» Bwó músə wú bwúηúđ kə bwag.

²³ Yésus mú kə gwád ompwíín bé bwé ηgá júgə. Məma ηkwô músə zə kuηg m̄η, məjúwó má mú lwándula byóólúđ, í mú bæ bwo ηkí wagəwo.

²⁴ Ompwíín bwé mú kə juuməshi nyə ná: «Mása, Mása, sá wál zə yə.»

A músə juum, a ηkáánd nə ηkwô, ηkáánd nə ikwô í májúwó, byêsh í mú cwaaləwo, m̄η má mú bæ ná shεε.

²⁵ A mú ci nə bwo ná: «Búgá jín jí ηgow?» Iηkuηkúúnd í mú bii bwo, bwé ηgá bul bí. Bwé mú ηgə nyímbəla bwámé nə bwámé ná: «Nyáyé múúđ éga nye! A ká námá lás, tə ηkwô, tə məjúwó í bálé sá nyə məgwág í?»

*Yésus mə yîl njumbúlu məjamb
(Mat 8.28-34; Mak 5.1-20)*

²⁶ Bwé mú kə səl byóól shí á Ogerazenyê, ná bæendyá nə Galilé.

²⁷ Yésus ηgə námá wú byóólúđ t̄w shí, ηgwól múúđ a ηgwála mú zə bwəma nə nyə. Muud wəəηḡə nyə á bæ nə məjamb. Bweyúlə nyə á bwey də ji shushwáás, kú ji mínjów, də ji n̄ji máshwoη d̄í.

²⁸ Dúgúlə múúđ éne nyə á dúg Yésus yí, nyə a bwú ηkwimbyê a mú zə búla nyə shí məkuú. A músə k̄m ná: «Yé Yésus *Mwân má Zembî á gwów-gwôw,

shwê bân nə iney? Má jəgula nə wo, kú beeg tâl mə cwúndud.»

²⁹ Nəcə Yésus nyə a lás nə bów-bôw shíshim mpêl dí ná í wúg muud wəɔŋg nyúúlúd. Í á də bád nyə ija ija, bwé dúgə wóolə nyə nə mikwoolú mí íŋkwánz, də wá nyə mimbwagə məkuúd shú ná bwé baagulə nyə. Nji nyə á də tí isâ íni byêsh, jamb í mú də kə nə nyə íkúl í á də bə kú nə buud yí.

³⁰ Yésus mú jí nyə ná: «Jínə dwô wə zə?» Nyə ná: «Jínə dâm wə Kínda,» nəcé ncúlyá məjamb mə á bə nyə nyúúlúd.

³¹ Məjamb mə mú téég Yésus məbwê ná a kú ci nə bwo mpêl dí ná bwé kəg bí ncíməd.

³² Na, məma səɔnz óŋkuú í á bə í ŋgə də cínəŋg mbúŋúd. Məjamb mə mú téég Yésus məbwê ná a máguləg nə mə kəg nyí óŋkuúd. A mú magulə.

³³ Məjamb mə músə wú múúd éne dí, kə nyí óŋkuúd. Də lú óŋkuú dəɔŋg dêsh mú dad wú mbúŋúd kə juwa mâŋ nə ndéé fudə.

³⁴ Buud bwé á ŋgə baagulə óŋkuú wá, dúgúlə bwé mə dúg sâ í ámə cə yí, bwé mú wɛɛnz kə ŋgə jaaw buud ŋgwála nə mílɔɔm mílɔɔm.

³⁵ Buud bwé mú wú kwáádə zə, zələ dúg sâ í ámə cə yí. Bwé mú zə kwey múúd məjamb mə á wú éne a njúl nə mikáándə nə fwámé fúg, a njúl Yésus shí məkuú. Bwé mú gwág íŋkuŋkúúnd.

³⁶ Buud bwé á dúg sóólúgú í á s̄y wá bwé mú jaaw bwo nda njumbálu wəɔŋg í á *dúg cəg nə.

³⁷ Ná ndéé, zhwog buud bēsh wā shí Ogerazenyê bwé mú zə, zə ci nə Yésus ná a kyéyug wú bwédí shíd, nəcé í á bə fwámé íŋkuŋkúúnd í mə bíí bwo. Yésus mú nyiŋgə kəwa byóólúd, nyiŋgə nə mpúsa.

38 Muud nyə á bæ nə məjamb yé, mú téég nyə məbwê ná a ηwág nyə nyédí gwoonɣəd. Yésus mú yidá nyiŋg nyə ná:

39 «Nyíngág kə wódí njów kə jaaw sâ jêsh Zembí má sá wo yí.» A músə kyey, lína ηgwála wêsh a ηgá jaaw sâ jêsh Yésus má sá nyə yí.

Yésus má gwûmushi shilə mə Zharus

(Mat 9.18-26; Mak 5.21-43)

40 Nyiŋgólə Yésus nyə á nyiŋgə yí, buud bwá á shwas nyə áncuncuma, nəcé í á bæ bwá ηgá bwánd nyə.

41 Ká dág ná, ηgwól múúd nə jínə ná Zharus, a njúl njwú á *mpáánzə minjígúla, má zə ná ndéé zə kúd məbwóη shí, téég Yésus məbwê ná a kág nyíi nyédí njów.

42 Muud wəonɣú nyə á bæ nə súsású ηgwúd nə ηgwúd í njúl nə mimbú wúm nə mímbá. Súsású jəonɣú í á ηgə júgula.

Ja Yésus má tí njəond kálə wu yí, buud bwá mú zə ηgə shúsə nyə ikóómb byêsh.

43 Nɣwól múdá nyə á bæ cínəηg məcií má á dɛ wú nyə nyúúlád té mímbú wúm nə mímbá. Mudá wəonɣú nyə á keenzh məbii mé mêsh mínjów mí mábyan dí nji a kú yâl.

44 Nyə á ka shísh wə Yésus ηgeε mpúsə kwon, a mú kúnnya nə nyə lwə lú káándá, məcií tɔw ntâg nyə.

45 Nə ndéé Yésus mú ci ná: «Zə má kúnnya nə mə éne?» Buud bêsh bwá mú ηgə kílya ná ndéé Pyêr mú ci ná: «Mása, buud bwá ηgə bɛ wo áncuncuma bwá ηgá shúsə wo.»

46 Yésus mú ci ná: «Ŋgwól múúd má kúnnya nə mə. Mə má gwáduḡa nyúl mpífé má wú mə nyúúléd.»

47 Mudá éne mú mpu ná a cugé ná shwoód. A mú zə a ŋgə lilya, zə wusə nyúúl shí Yésus dí mpwóombúd, zə jaaw búúd bēsh sâ í ámə sá ná a kúnnyág nə Yésus yí, a jaaw námə nda nyə ámə yâl cé nə cé ná.

48 Yésus mú ci nə nyə ná: «Shilə wâm, wo má *dúḡ cug nəcé búḡé gwô. Kaág ná shee.»

49 A ŋgə ná lás ntáni, muud mú wóós wúlə wə njwú á mpáanzə minjígúlá, zə jaaw nyə ná: «Súsás gwô má yə, kú ná beeg ntágulə Yíguli.»

50 Yésus mú gwág, a mú ci nə Zharus ná: «Kú beeg fúndə, bəḡ nji nə búḡé, nyə é cugə.»

51 Ja Yésus má kə wóós njów yí, a mú ban ná ŋgwól múúd shús kú nyíi, nji Pyêr nə Yuánes nə Zhâk nə sóŋḡá mwân nə nyɔŋḡá mwân.

52 Bēsh bwə á ŋgə jii súsású jɔŋḡá, ŋgə tədəwa. Yésus mú ci ná: «Kúḡá ŋgə jii, nyə afwóyé yə, a ŋgə yida já.»

53 Nda bân bwə á mpu ná súsású má yə ná, bwə á yida ŋgə cáḡulə Yésus.

54 Yésus nywáá mú bii súsású mbwéd, a mú ci gwów-gwôw ná: «Mwân, wɔlúḡ!»

55 *Jím mə mwân mú nyiŋḡə zə nyə nyúúléd, a mú wɔl cé nə cé. Yésus mú ci ná bwə yḡg nyə sâ má dâ.

56 Obyôl ɔ mwân bwə mú bul káam. Yésus mú báásulə bwo ná ci bwə kú jaaw múúd sâ í ámə cɔ yí.

9

*Yésus má kænd búúd ɔ lwámá bé
(Mat 10.1-14; Mak 6.6-13)*

¹ Yésus nyə á ka jôw *buud ɔ lwámá wûm nə óbá, a mú yə bwo ηkul nə kéénd á dúlə yíl búúd məjamb, nə ηkul á dúlə lwag bwo məbwás.

² A mú kænd bwo ná bwé kág ηgə cúndə Faan má Zembî, kə ηgə lwag mimbâl.

³ A mú ci nə bwo ná: «Bí kú ηwa íbaduga í njəond, tɔə wagatîg, tɔə baamutálá, kú kə nə buléd, kú kə nə mwaanê; muud kú bwáád íshímí íbá.

⁴ Bí ó ji njów bí ámə nyíi yííd, bí ka bá tí cínəηgú kə shwóg.

⁵ Búúd bwé ká bá bə kú lóg bí wúl ηgwéla dí, bí wú cínəηgú, bí kudə fumbyá í ámə nada bí mákuú dí yí.* Sólógú wəηgú í lwágulə bwo ná bwé má byaagulə.»

⁶ Buud ɔ lwámá bəηgə bwé mú kyey, ηgə kə mílɔəm mílɔəm, ηgə kə bwiiηgə Jəjə Kéel, bwé ηgə lwag buud kúl jêsh.

*Herod mə jág Yésus
(Mat 14.1-2; Mak 6.14-16)*

⁷ Herod á tatarâk† mú gwág ísâ byêsh í á ηgə sîy yí. A mú bə kú ná mpu sâ á tédúgág yí, nəcé bóól búúd bwé á ηgə ci nə Yuánes mə gwûm;

⁸ bóól nə Eli wé mə nyiηgə lwóya nyúúl éne; bóól nə ηgwól *múúd micúndé ayág wé mə gwûm éne.

9:1 10.1-12 **9:2** 11.2 **9:3** 22.35 **9:5** Mis 13.51 * **9:5** Ja Oyúden bwé á də kudə fumbyá mákuú dí yí, bwé á də lwágulə ná, kúkúl shí bwé ámə təl mákuú máη yí, bwé má kál gwo nə buud bí cínəηgə wá nə bwé músə sâ nyéé. **9:7** 9.19 † **9:7** *Tatarâk*: Ciyá ní í cugé ciyá mékaa; nji í kə ná «ηgwéməna nyə á ηgə jwú nə mpál nə á ηkúmba faan yé». Dúgúg námə Mat 14.1; Luk 3.1, 19; Mis 13.1.

⁹ Herod mú ci ná: «Mə wə mə a cígə Yuánes cúŋ. Nyáyé múúd nyε mə búl gwádɔga ntúga éga?» A mú ka ηgə sɔ ná a dúg Yésus.

Yésus mə yá búúd idâw

(Mat 14.13-21; Mak 6.30-44)

¹⁰ *Buud ó lwámá bwé á ka nyiŋgə. Bwé mú zə jaaw Yésus sâ jêsh bwé á sá yí. Yésus mú ηwa bwo, bənónη bwé wú búúd dí, kə bwáméfwó ηgeé ηgwəla bwé dú jôw ná Betusayída yí.

¹¹ Ncúlyá buud bwé mú mpu ná bwé ηgə kə nûŋ, bwé mú bɛ nyə áncuncuma. Yésus mú lég bwo, a mú ηgə bwiŋg bwo isâ í dúgyá nə Faan má Zembî yí, a ηgá lwag bəŋŋg bwé á ηgə jii luug wá.

¹² Ja kugá mə bii shí yí, buud ɔ lwámá wûm nə óbá bwé mú shísh wə Yésus zə ci nə nyə ná: «Cígə nə bwo ná bwé nyíngəg, bwé kəg ηgə já məkwáádə nə ibaafé yâ wa kúnə-kúnə, bwé kə sɔ sâ mə dē nəcé sá bí wa bugád.»

¹³ A mú ci nə bwo ná: «Biméfwó yágá bwo sâ mə dâ.» Bwé nə né ná: «Sá cugé nə sâ, nji ibuléđ itóŋn nə oshú óbá. Ka nji ná sáméfwó sá mə kə kusə búúd óga bēsh idâw, í ka tɛem kwaga nə bwo.»

¹⁴ Buud bwé á bə cínəŋgá je bə budûm otóshin otóŋn. Yésus mú ci nə *ompwíín ná bwé jílug bwo shí ikínda ikínda, kínda jêsh nə buud je bə mǎwûm mǎtóŋn.

¹⁵ Bwé mú námá sá ntó, shîn jil búúd bēsh shí.

¹⁶ A mú ka ηwa íbuléđ itóŋn nə oshú óbá óni, a bân mísh gwôw, yə Zembî akíba. A mú fêy byo yə ómpwíín bé bwé kə ηgə yə buud.

¹⁷ Buud bēsh bwé mú də, jílə, idâw lúg. Bwé mú

σεεηg íkál í á lúg yí, wá mábwumúd tâη mábwumú wûm nê mábá.

Yésus jisê Mesî

(Mat 16.13-21; Mak 8.27-31)

¹⁸ Í á ka zê bæ, a má kê koogá kê jægula nê Zembî, ompwíin bé bwé mú kê σεεηgya nê nyê. A mú jí bwo ná: «Buud bwé ηgê ci ná mæ jisê zé?»

¹⁹ Bwé mú bæsa ná: «Bóól búúd bwé ηgê ci ná wo jisê Yuánes Nduu-buud, bóólúgá ná wo jisê Eli, bóólúgá ná wo jisê ηgwól *múúd micúndá ayág má gwûm yé.»

²⁰ A mú ci nê bwo ná: «Ká bi bâη bí ηgê ci ná mæ jisê zé?» Pyêr mú bæsa ná: «Wo jisê *Krîst Zembî nyê á nti yé.»

Buud bwé bê Krîst wá

bwé bá námá jug

(Mat 16.24-28; Mak 8.34-9.1)

²¹ Yésus mú mpu báásulê bwo ná ci bwé kú bwelê jaaw múúd ntó.

²² A mú ka jaaw bwo ná: «Í jii shú má *Mwân mæ Múúd ná ocúmbá buud wê loom nê milúlúú myâ ofada nê *Oyíguli ó mácéξ bwé kág jág jugushi nyê, bwé kudawa nyê, bwé gwú ntâg nyê. Nji a bá gwûm shwon dí jwów lú léel.»

²³ A mú ci nê bêsh ná: «ηkí muud má ceeel bæ mæ, a bág kú jagulê nyáméfwó; a ηkényág kwolós jé jwów dêsh, bæ mæ.

9:18 5.16 **9:19** 9.7-8; Luk 1.17; 7.16 **9:20** Mat 16.16; Luk 22.67
9:21 9.36 **9:22** 9.43-45; 17.25; 18.31-34; 24.6-7 **9:23** 14.27;
17.33; Mat 10.38-39; Yuá 12.25-26; 1Pr 2.21

24 Nəcə, múúd mə ká kaambulə nə cug jé, a yida jímbal gwo. Nyɔɔŋg mə jímbál cug jé nəcé mə yé, a faam.

25 Nkí muud má bii mábii mêsh mâ shí ga, nji a yə, nkí ntâg ná a ntámá cug jé, wáyé mfíí nyó é bə nə ndí cínɔŋg yí?

26 Mpugá ná muud mə gwág mə shwôn, gwág iciyá byâm shwôn yé, Mwân mə Múúd mə bá námá gwág nyə shwôn ja á bá zə a ngó nkənɔwa mənknɔwa mé nə mənknɔwa mə Sóŋgú, bənɔŋ miféeshá mí *wəéŋgəles myé dí yí.

27 Búbólé má jaaw bí ná, bóól búúd búsé wa óga, bwá abulé bwɛɛ yə, bwá kú fwo dúg Faan má Zembî.»

*Yésus mə lwóyá mílwaná myé
(Mat 17.1-8; Mak 9.2-8)*

28 Í á ka zə bə, Yésus má shîn lás lésú ni, mwôw má mú cɔ je bə mwɔɔmb, nyə á ŋwa Pyêr nə Yuánes nə Zhâk. Bónóŋ bwá mú bád mbúnjúd gwôw kə jəgula nə Zembî.

29 Ja nyə á ngə jəgula yí, mpwoombá nyé í á shwɔɔla, mikáándə myé mí mú bə nkí fumə, mí ngó faan nda njəs.

30 Seegya ná buud obá, Moyîz bá Eli bwá mú bwá ngó lésha nə nyə.

31 Moyîz bá Eli bwá á lwóya mənnyúúl mílwanád. Bwá mú ngə lésha nə Yésus shú shwiy á bá kə yə Yurúsəlem yí.

³² Na nyə á bə, Pyêr bânôn buud ó gwoonɔ bɛ bwá mú ígwád ná cúg. Bwá á ka juum, bwá mú dúg Yésus ɲǎǎ jǎg ɲkənəwa, buud obá bwá ɲǎǎ lésɬa nə nyə.

³³ Ja Moyíz bá Eli bwá á ɲǎǎ béégya nə Yésus yí, Pyêr nyə á ci nə Yésus ná: «Mása, nywaálə ɲǎǎ jǎ wa. Sá shúmǎgá mǎbanda mǎlól, ɲǎǎwúd shú dwô, dúl shú má Moyíz, dúlúgá shú má Eli.» Nyə a shíǎé mpu sâ nyə á ɲǎǎ ci yí.

³⁴ A ɲǎǎ ná lás ntúni, seegya ná gúndá í má zə búdal bēsh. Inkɔnkúúnd í mú bií bwo ja bwá má dúg gúndá má búdal bwo yí.

³⁵ Kál í mú wú gúndá jǎonɔ dí ná: «Mwân waam má á féesɬ wó éga. Sáǎǎ nyə mǎgwág.»

³⁶ Ja kál í má shîn lás ntúni yí, bwá mú dúg Yésus ɲǎǎ nyəméfwó. Bwá mú ji ókúl-ókâl. Bwá á ji mwôw mǎonɔǎd kú jaaw tǎ muud sâ bwá á dúg yí.

Yésus má lwag wúl mbâl jamb

(Mat 17.14-21; Mak 9.14-27)

³⁷ Jwôw í á bɛ cínonɔ yí, bwá má shulə wú mbán dí, buud bwá mú zə bwəma nə nyə áncuncuma.

³⁸ Ká gwág í, ɲǎǎwól múúd má kîm na mǎɲkúmbə mǎ búúd dí ná: «Yígǎli, má jǎgula nə wo, kǎndug mísh dúg mwân waamê dí. Mə ji nə nyə ɲǎǎ ɲǎǎwúd éne.

³⁹ Jamb í dɛ bií nyə, a mú dɛ kîm, ifúlug í dúǎǎ wóós nyə mpud. Jamb í dɛ jugɛshi nyə ná ndéé í ka tɛem zə ɲǎǎ bíd nyə í má fwo líduga.

⁴⁰ Mə áǎmə jǎgula nə *ompwíín bwô ná bwá yílúg nyə jamb dǎonɔǎ, bwá shíǎé kwag.»

⁴¹ Yésus músə káam ná: «Wúu! yé óhááden óga! A bówúlə bí mitódúǎǎ e! Mə e bá kə nə bî ntúni kə wóós

ngow? Mə é bá jísow bí kə kumə jáyé ja? Zaá mə nə mwân woó wəɔŋg.»

⁴² Mwân ngə shísh wə Yésus hí, jamb mú kadəwo nyə shí, ngə jág sagusə nyə. Yésus mú ŋkáánd nə jamb, a lwag mwân ná ndeé a nying kənd nyə wə sóóŋgá.

⁴³ Dúgúlə búúd bēsh bwá á dúg misóólúgú mí Zembí yí, bwá á káam ntə ŋkúl.

Buud bēsh bwá ngə ná káam isâ byēsh Yésus nyə á ngə sá yí, nyɛ mú ci nə ompwíín bé ná:

⁴⁴ «Mpugá gwágulə lósú mə zə lás ga: *Mwân mə Múúd wál bá zə kaanz móbwə mə búúdud.»

⁴⁵ Nji bāŋ bwá á shígé mpu gwág lósú wəɔŋgá, í á bə bwo shwílyá ná bwá kú gwág nda í kə ná. Bwá á ka ngə fúndə jílə nyə lósú wəɔŋgá.

Zə mə ntə bóól

(Mat 18.1-5; Mak 9.33-37)

⁴⁶ Bwá mú zə tééd séŋúsálə mákəl ná bwá cɛel mpu nyəɔŋg jí bul bə fwámé múúd bwádí gwoonŋ dí yé.

⁴⁷ Nji Yésus nyə á bwey mpu sâ bwá á ngə téduga bwádí mílámúd yí. A mú ŋwa gúl kúkágə, tál nyédí kúnə-kúnə.

⁴⁸ A mú ci nə bwo ná: «Muud mə lég kúkágə ga jínə dām dí yé, a mə lég mə. Muud mə lég ntəg mə yé, nyə alágé mə, a lég múúd nyə á ntí mə yé. Mpugá ná muud mə ŋwá nyáméfwó zhizhe mpédúgá nyín yé, nyə wə jí fwámé múúd ntə bóól.»

Muud mə bə kú lúmbəli yé ngə magulə

(Mak 9.38-41)

49 Yuánes mú ka zə lás ci ná: «Mása, sə ámə dúg ɲgwól múúd ɲgə balan nə jínə dwô, ɲgə yíl buud məjamb nə ndí. Sə ámə ka kaambələ nə nyə ná a kú ná ɲgə sá nəcé a cugé sádí gwoonɲg dí.»

50 Yésus mú yidá bɛsa nə nyə ná: «Kúgá də kaambələ ná a kú ɲgə sâ, nəcé muud nyə aɲgê nə mpii bí yé, ji bídí kóómbúd.»

51 Fwála í á bə ná Yésus mə zə bá ɲkâɲ wú shí ga dí yí í á ɲgə shísh. Ntó Yésus nyə á ɲwa cígúlá nə tɔɔ jí tɔɔ jí a ké Yurúsəlem.

52 Nyə á ka lwâm bóól búúd nə bwə kəg nyə shwóg. Bwə mú ɲwa zhíí, kə nyíi dúl dánd á Samariya dí nə bwə ké kwəməsa, Yésus bəg kə shigala cínɲg.

53 Nji, buud ɔ dánd dɔɔɲgú bwə mú ban nə bwə alágé nyə nəcé nyə á ɲgə kə ɲgɛé Yurúsəlem.

54 Nda *ómpwín bé Zhâk bá Yuánes bwə á dúg ntó ná, bwə á ci nə nyə ná: «Cwamba, ye wó jii ná sə jówúg kuda í shúləg wú gwôw zə cumbal jígal bwo?»

55 Yésus mú yid, ɲkáánd nə bwo, †[nyə ná: «Bí ampúyé wɔɲg shíshim í ɲgə shwambələ bí ni.»]

56 Bwə mú ɲwa zhíí kə dúl dándúd.

Bɛɣlə Yésus

(Mat 8.19-22)

57 Bwə ɲgə kyey zhíí nə zhíí, ɲgwól múúd mú ci nə Yésus ná: «Mə zə bá də bɛ wo kúl jêsh wó bá də kə yí.»

58 Yésus mú ci nə nyə ná: «Ontó bí nə miku, inunú nə maage, nji *Mwân mə Múúd cugé nə ɲkúmba kúl á dúg já yí.»

9:50 11.23; Mat 12.30 9:51 24.50-51; Mat 19.1; Mak 10.1; Mis 1.9

9:52 10.33 9:54 20j 1.10, 12 † 9:55 Míl micilyá mí ayág mí cúgé nə iciyá íni.

⁵⁹ A mú ci nə ɲgwól múúd ná: «Bɛg mə.» Nyíni nə né ná: «Cwám̄ba, fwog bíd mə, mə kág dul sóɲɲgá waam̄ê.»

⁶⁰ Yésus mú ci nə nyə ná: «Bídúg mímbimbə mí dúlɛg mimbimbə myáɲ. Wɛɛ, kaág ɲgə bwiɲg buud Faan má Zembí.»

⁶¹ ɲgwól múúd mú námé ci nə nyə ná: «Cwám̄ba, mə zə bɛ wo. Nji bwándúg nə mə fwóg kə jána nə ɲjów búúd wám.»

⁶² Yésus mú ci nə nyə ná: «Múúd mə ká ɲkêny bəəg ná á waad fambá, a nyɲgə yág dúg mpásə, muud wəɲɲgá cugé nə mfíi Faan má Zembí dî.»

10

*Yésus má kənd búúd məwúm zəɲgbá lwámád
(Mat 9.37-38; 10.7-16; 11.21-24)*

¹ Ja Cwám̄ba nyə a shîn lás isâ íni yí, nyə a cwééd *ompwíin məwúm zəɲgbá nə óbá* a mú kənd bwo ná bwə ɲgəg nə kə óbá óbá íkúl byêsh nyáméfwó nyə á jəla nə kə yí.

² Nyə a lás nə bwo ná: «Dugá, idâw í má tí fambá məɲkund məɲkund, nji buud bwə ké saag wá búsə cíg-cíg. Ntó wə má cí nəəó: jégulagá nə amədí fambá ná a kəndug buud, bwə zəg saag.

³ Kəgá, mə má kənd bí nda bwán ó íncwəmbə mpédúgá oɲkweny.

⁴ Muud kú kə nə *mwaanê ɲkí kwáám. Muud kú ɲwa bóól osílúfaas; muud kú ké ji mébədád zhí nə zhíí.

9:61 10j 19.20 **9:62** 11.2; Flp 3.13 **10:1** 9.1-6 * **10:1** Míl mícilyá mí ayág mí ɲgə ci ná bwə á bə nji məwúm zəɲgbá. **10:4** 22.35; 20j 4.29

⁵ «Njów wêsh bí mé nyíi yí, fwogá ci ná: “Zembî sáág né bi bóg né shεε.”

⁶ Nkí ηgwól muud á ná shεε ji cínəηgá, məbədə mán má kə nyádi; ηkí ntó dí, mə nyiηgə zə bídí.

⁷ Bi ó ji njów wəəηgúd, bí də də nə ηgul ísâ bwé é də yə bí yí, nəcé sóəl məsáal má jəlá nə bə nə myána. Bí kú bá də kyey mínjów minjów.

⁸ Nəwála wêsh bí é nyíi buud lág bí yí, bi ó dá ísâ bwé yə bí cínəηg yí,

⁹ bi ó lwag mímbəl myâ cínəηg, bí jaaw bwo ná Faan má Zembî í mú bí kúnə-kúnə.

¹⁰ Wəəηg ηgwála bí mé nyíi buud kú lág bí yí, bí kə tâm dánd kə lás ná:

¹¹ “Sé mé kudə yə bí fumbyá a ηgwála wún í ámə nada sé mákuú dí yí. Nji mpugá né Faan má Zembî í mé shíš kúnə-kúnə.”

¹² Mə mpú jaaw bí ná jwôw Zembî mə bá zə sámb búúd mílészú yí, a bá jagulə búúd ə Sódóm ntə ηgwála wəəηg.

¹³ Məntágula nə bí buud ó Korazín. Məntágula nə bí buud ó Betusayída námá. Nəcé bímbí lú *məshimbá má mé wósós bídí má, má á mbêm wósós Tir nə Sidon, buud ó nûη bwé á mbêm námə bwey bwáád míηkud ji ífî dî né bwé cénd mítédúgá.

¹⁴ Nə ndεé, cigúlé mílészú di, intágúlí i Tir nə Sodom í ábúlé bul nyaan nda bí bín.

¹⁵ Bi bāη buud ó Kapernawûm, bí ηgə téduga né bi mə bá kə gwôw? Mbô, bi mə bá yidá shulə kə ban mínjîm.

¹⁶ Muud mə gwágúló bí yé, má gwágulə mə. Muud

10:5 2.14 **10:7** 1Tm 5.18; 1Kr 9.6-14 **10:9** 11.2 **10:11** Mis
 13.51; 18.6 **10:12** Mat 10.15 **10:13** Iza 23.1-16 **10:15** Iza
 14.13, 15 **10:16** 9.48; Mat 18.5; Mak 9.37; Yuá 13.20

mə bə kú gwágulə bí yé, mə bə kú gwágulə mə. Muud mə bə ntág kú gwágulə mə yé, a mə bə kú gwágulə múúd nyə á nti mə yé.»

*Ompwíin bwá mə kə nyiŋgə nə məshusug
(Mat 11.25-27; 13.16-17)*

¹⁷ *Ompwíin məwûm zanġbá nə óbá† bwá mú kə nyiŋgə nə məshusug bwá ŋgə ci ná: «Cwámba, tɛɛm bə məjamb mə ámə ŋgə bə nə məgwág nə sá ja sá ámə ŋgə lás nə mwo jíná dwô dí yí.»

¹⁸ A mú ci nə bwo ná: «Mə á ŋgə dág *Sátan ŋgə kud wú gwôw nda njəs.

¹⁹ Mə mə yə bí ŋkul ijwûga ná bi nyáálug onywá nə wəacálaafê nə məkuú, bí nyaal námə mpífə mə múúd ŋgə lúmbuli nə bí yé‡ nyêsh, sâ kú sá bî.

²⁰ Nji bi kú bul gwág məshusug nə məjamb ŋgələ magulə ijwûga bín, yidagá gwág məshusug nə mínə mán bələ cilyá gwôw jon dî.»

²¹ Námə wəla dɔɔŋgá di, Yésus mú kɔɔs nə məshusug mə Nkénkê Shíshim, a mú ci ná: «Pɛpa, Cwámba á gwôw nə shí, mə yə wo gúmá nəcé wo á shweel ompuye bənôŋ buud ó fɛg isâ íga, wo yida lwágulə ozhizhe ɔ búúd. Haaw Pɛpa, ntó wə wó á cɛɛl ná í bəg yé.

²² Dâ nyə a cwámbulə mə isâ byêsh. Kú nə muud mə mpú Zembî Mwân, nji Sóóŋgú; kú námə nə muud mə mpú Zembî Sóóŋgú, nji mwân nə muud yêsh mwân mə céél sá ná a mpúg yé.»

10:17 9.10; Mak 6.30 † **10:17** Míl micilyá mí ayág mí ŋgə ci ná bwá á bə nji məwûm zanġbá. **10:18** Yuá 12.31; Mbú 12.9 **10:19** Sôm 91.13 ‡ **10:19** *múúd ŋgə lúmbuli nə bí yé*: Wa jisə Sátan. **10:20** MmN 32.32; Flp 4.3; Mbú 3.5 **10:21** 4.18; Mat 11.25 **10:22** Mat 11.27

23 A mú yág dúg ómpwíín bé, ci nə nji bwo ná: «Bí bân mísh mún má má jəla nəcé má ηgə dúg isâ bí ηgə dúg íni.

24 Búbáleé má jaaw bí ná, zhwog *buud ɔ mícúndá nə minjwú-buud mí á cɛel dúg sâ bí ηgə dúg yí, nji mí áshígé dúg. Bwə á cɛel gwág sâ bí ηgə gwág yí, nji bwə áshígé gwág.»

*Kanda Jəjə múúd á Samaríya
(Mat 22.34-40; Mak 12.28-31)*

25 Ka dúg ná, ηgwól *Nkume məcɛɛ mə zə bwówulə nyə jî nyə ná: «Yíguli, mə sáág jí ná mə ləgúg cug á kandugə kandugə?»

26 Nyə ntəg nə né ná: «Jí jí cilyá *mbwoomb məcɛɛ dí yí? Wó du lə cínəng ná jí?»

27 A mú bɛsa ná: «Wó jəlá nə cɛel Zembî woó Yawé nə lâm wô wêsh, nə *shishim wô wêsh, nə ηkul nywô nyêsh, nə lúú wô wêsh. Wo cɛel námá múúd yêsh jísá wo kúnə-kúnə yé nda woméfwó.»

28 Yésus nə né ná: «Wo má bɛsa mbií í jəla yí. Sáág ntó wo bəg du cug.»

29 Nyɛ, cɛelələ lwágulə ná a ji tətəlí, a mú jî Yésus ná: «Muud jí mə kúnə-kúnə wə zə?»

30 Yésus mú nyiηgə lás, a mú ci ná: «ηgwól múúd nyə á ηgə wú Yurúsələm ηgə shulə kə Zheríko. Izhiləngaanə í mú bií nyə zhíd, déég nyə isâ byé byêsh, yíd nyə ná ndéé lúgə nyə cíg-cíg ná á fudə.

31 Í mú jé ná ηgwól fada kyéyug zhí nyəəngúd. A mú dúg múúd wəəngə, a mú cə lúú təl gwəw.

³² Ngwól *Levîť mú námá zə wóós kúl jəŋgád, a dúg múúd éne, a cɔ́ lúú təl gwôw.

³³ Nji ngwól múúd á Samariya ngá námá kyey yé njənd í, a mú wóós kúl múúd éne nyə á bə a mbwúg yí. Ja á má dúg nyə yí, lâm mú bul cey nyə cwû.

³⁴ A mú shísh kúnə-kúnə, a lwag nyə məfəŋ nə məwúdə nə wáan ná ndeé a shîn wóolə. A mú ŋkêny nyə bəd nyədí jakáás dí, kə nə nyə njów ójôŋ kə kweemb nyə.

³⁵ Mán məlâm, muud á Samariya mú ŋwa ódanarî obá, yə múúd njów ójôŋ. Nyə nə né ná: “Kweembugú mə muud éga. Bímbí dēsh wo é kwo kɛenzh shú dé yí, mə é zə nyiŋg wo ja mə é nyiŋgə yí”».

³⁶ Yésus mú jî ná: «Búúd olóol óni bēsh dí, nyáyé nyə á bə muud ízhiləŋgaaná í á yíd yé kúnə-kúnə yé?»

³⁷ Yíŋguli məcɛɛ ná: «Jísə nyəŋg nyə á gwág nyə cey lámúd yé.» Yésus mú ci nə nyə ná: «Kaág, wo kág sá ntó.»

Lâŋ má Mááta bá Mariya

³⁸ Ja Yésus bənôŋ *ompwíin bé bwə á ngə kyey yí, bwə á kə nyíi dúl déndúd. Ngwól múdá nyə á bə dánd dəŋg dí ná Mááta, a mú lág bwo nyədí njów.

³⁹ Mudá wəŋg nyə á bə nə mínyəŋə né Mariya. Nyə á zə ji Cwám̄ba shí məkuú, də gwágulə lésú yé.

⁴⁰ Mááta nye nyə á ngə yíŋga nə zhwoŋ iság-ság shú ójôŋ. A mú ka zə, zə ci nə Cwám̄ba ná: «Ja Mariya má yida bíd ná mə ngəg nə sêy məməfwó ga, sâ jəŋg í acíyé wo sâ? Cíŋg nə nyə ná a zég kwiid mə.»

10:33 múúd á Samariya: Mat 10.5; Luk 9.52; 17.11, 16; Yuá 4.9, 39-40; Mis 1.8; 8.1, 5, 14-17, 25; 9.31 **10:38** Yuá 11.2; 12.2-3

⁴¹ Cwámba mú bęsa nę nyę ná: «Mááta, Mááta, wo ęgę kęnd lâm gwôw ęgę ntágulę nyúúl nę zhwog isâ.

⁴² Sâ jí nę mfíí yí jí nji ęgwúd. Maríya má féesh sâ í búl nywa yí, muud nyę abúle kwo ęwa nyę gwo.»

11

Yésus mę jígúli ómpwíín męjęgula
(Mat 6.9-13)

¹ Dúl jwôw di, Yésus nyę á bę gúl kúkúlúd a ęgę jęgula. Ja nyę á yow jęgulálę yí, ęgwól *mpwíín yé mú ci nę nyę ná: «Cwámba, jígúlig sę jęgulálę nda Yuánes nyę a jíguli bę ómpwíín ná.»

² Yésus mú ci nę bwo ná: «Ja bí má bá dę jęgula yí, bí ę bá dę ci ná:

Paapa,

Jínę dwô í bág nę gúmę ntę sâ jęsh.

Ijwûga byô í zęg.

³ Yęg sę idâw í jálá nę sę yí jwów dęsh.

⁴ Juug sę *misém mísú

nęcé sę ęgę námę juu buud bwę ęgę byaagulę nę sę wá.

Wo kú bíd ná mábwábúlán má ntę sę ękul.»

⁵ A mú nyięgę ci nę bwo ná: «Shé fwógá ná ci ná ęgwól múúd na bídí ji nę yé shwá. Muud węęęgę ka kę wę shwá yé mpwó-bulú kę ci nę nyę ná: “Wey e, kwalęg ná mę ibuléd ilól

⁶ nęcé ęgwól shwá waamę ęgę zhu njęond dí, a má wós mę kę njów mę kú nę sâ má yę nyę.”

⁷ Shé fwógá ná ci ná shwá yé má bęsa nę nyę nûę njów dí cwú ná: “Kú zę ntágulę mę, sęnđę bwân bâm

sə mə bwey já shí, mə cugé nə ηkul wəəl zə yə wo ibuléd.”

⁸ Mə jaaw bí ná, tɛɛm bæ ná a cugé nə ηkul wəəl zə yə nyə ibuléd ná a ji shwə yé, nyə é wəəl nəcé ηgwól sálə kánɡá ηgwóómbúlú, nyə é zə yə nyə sâ jêsh á ηɡó gwáámb yí.

⁹ «Mɛɛ mə ka ci nə bí ná: Gwáámbúɡá Zembî, nyə é yə bî; sɔɡá, nyə e lwó bî; kudəɡá mbê, nyə é juw.

¹⁰ Nəcé muud mə gwáámb yé nyə é bii, muud mə sɔ yé nyə é kwey, múúd mə ká kudə mpumbé, bwə juw nyə wə.

¹¹ Nyáyé sóηɡú mwân na bídí gwoηɡ dí jí nə ηkul sá ná mwân yé gwáámb nyə shû, a yidá yə nyə kuwó nywâ yé?

¹² Nkí ntâɡ ná Mwân yé gwáámb nyə kíí, a yidá yə nyə acəlaafê?

¹³ Nkámúsá bî, tɛɛm bæ nda bí básə nə mbíya mílâm ni, bi mə də yə bwân bún isâ í ányunywaâ. Nkəmsusa nə Dâ á gwôw; ηkí bi mə gwáámb nyə Nkəηkê Shíshim, a yə bî.»

Yésus mə lwag ákúmálwâ a fífi

(Mat 9.32-34; 12.22-30; Mak 3.22-27)

¹⁴ Yésus nyə á ηɡə yíl muud jamb í á wá nyə mənəkədad ná a bág fífi yí. Í á ka bæ ná, ja jamb í á wú yí, muud wəəηɡú nyə a tééd lásúlə, buud bêsh bwə mú ηɡə káam.

¹⁵ Bóól búúd wâ cínəηɡú bân bwə mú yidá ci ná Beləzebul* wə ηɡó yə Yésus ηkul ná a ηɡóɡ nə yíl buud məjamb.

¹⁶ Bóóləɡá bwə mú zə nə njíɡá məbwəbúlán wə

11:9 Mat 7.7 **11:14** Mat 9.32-34 * **11:15** Beləzebul wə Njwû ibów-bôw í míshíshim. **11:16** Mak 8.11; Mat 16.1

Yésus, zə ci ná a wéeshúg bwo gúl *sâ í ntọ búúd ηkwóη yí, í ηgə zhu gwôw.

¹⁷ Nye mú mpu mítédúgá myáη, a mú ka ci nə bwo ná: «Búúd ɔ dúl faan bwə ká bóóg ηgə lúmbəli bwámé nə bwámé, faan dɔɔηg í é jɛɛ ná mpaá. Búúd ɔ wúl njów bwə ká bóóg ηgə lúmbəli bwámé nə bwámé, njów búúd wɔɔηg jímb.

¹⁸ Bí ηgə ci ná Beluzəbul wə ηgə yə mə ηkul ná mə ηgəg nə yíl buud məjamb. Ntó jì ná *Sátan mə yida nyiηgə cuwo, ηgə yíl nyəməfwó. Ká dé faan í é ka tów na ntədel?

¹⁹ Nkí Beluzəbul wə ηgə yə mə ηkul ná mə ηgəg yíl buud məjamb nda bí ηgə ci ná, zə nye ηgə yə buud bún ηkul nyɔɔηgâ? Ngaá bwáməfwó bwə ηgə mpu lwáɣulə bí ná sáη ná bi búsa nə məbɛɛ?

²⁰ Nji, ηkí nyiná mbwê mə Zəmbî wə í ηgə yə mə ηkul ná mə yílúg buud məjamb íí, mpugá ná Faan mə Zəmbî í mú wa.

²¹ Ja ηkunkul múúd wí nə fwámé ísâ í dóómb í ηgə baagulə njów yé yí, muud cugé nə ηkul kúnnya nə məbii mé.

²² Nji múúd mə ntọ nyə ηkul yé mə ká námá zə, zə figə nyə shí déég nyə məkwɔɔ mə dóómb á du *búɣulə má, muud wɔɔηg mú ka tɛem ηwa məbii mé ηgə kaaw buud.

²³ Muud mə bé kú kɛem mə yé ηgə lúmbəli nə mə. Muud mə bé kú zə wá məbwê nə sóná sə séηgug yé, a ηgə yida caam.»

*Yésus mə yá búúd minjígúlá mimbii mimbii
(Mat 12.43-45)*

24 «Ja bôw-bôw shíshim í ða wú múúd nyúúlúð yí, í ða kə ɲgə jɛ̀ɛ̀la máshí mâ mishwéeshá ɲgə̀lə sɔ́ wogá. Nji ɲkí í bá kú kwey wogá, í mú téduga ná: “Mə zə nyiɲgə kə mádí njów kúl má á fwo ða ji yí.”

25 Í ká zə kwey njów ɲgwámbulá, sâ jêsh jɔ́ kwambulá,

26 í é kə ɲwa mílúgá míshíshim zəɲgbá mí njúl nə ɲkád ntɔ́ wáméfwó, bə́nónɲ bêsh bwé mú kə nyíi njów, kwambulə jiya cínɔ́ɲg. Né ndeé, cug mə múúd wəɔ́ɲgâ í mú nyiɲgə jág bôw, ntɔ́ mbií í á fwó ða bə yí.»

27 Í á ka zə bə, Yésus ɲgə́ lás ntáni, ɲgwól múdá mú wéeshuli kál mənjkumbə mə búúd ðí cɪ nə nyə ná: «Mudá nyə á byá wo nyééɲg wo yé nywáá má jəla.»

28 Yésus nyɛ́ mú cɪ ná: «Buud bwé ɲgə́ gwág Milésú mí Zembî wá, bwé ɲgə́ sá nda mí ɲgə́ cɪ ná, bwó wé bwé má jəla.»

29 Buud bwé á ka ɲgə́ sɛɛɲgya ɲkí bulya. Yésus mú cɪ nə bwo ná: «Mbɛɛ kala búúd í njúl ɲkí bôw, í bálé jí ná mə wéeshúg bwo gúl *sâ í ntɔ́ búúd ɲkwónɲ yí! Bwé abulé dúg gúl sâ í ntɔ́ búúd ɲkwónɲ yí, nji jəɔ́ɲg í á bə nə Zhwónas yí.

30 Nda Zhwónas nyə́ á bə sâ í á ntɔ́ buud ɔ́ Ninivə ɲkul ná, ntó námə wé *Mwân má Múúd nyé é bə sâ í ntɔ́ búúd ɔ́ kala ga ɲkul yé.

31 Jwôw Zembî mə bá zə sámb búúd milésú yí, Cí á mudâ í á wú *mákóól má jwôw† yí í bá tôw tátəlɪ yə́ kala búúd ga məbɛ́ɛ́. Nəcé nyə́ á gwaa zhu íjumə

11:26 2Pr 2.20 11:28 8.21 11:29 Mat 16.2-4; Mak 8.12; Yuá 6.30 11:30 Zhn 2.1 11:31 10j 10.1-10 † 11:31 *mákóól má jwôw*: Ciyá ni í kə ná Sud; wo é kwey féél-féélí yé ɲkəw á oféél-féélí ó íciyá ðí.

i shíd zə gwágulə fəg mə Səlumun. Dugá, sâ í ntɔ́ Səlumun yí jísə wa.

³² Buud ó Ninivə bwə bá námə tɔ́w tətəlí, yə kala búúd ga məbɛ́ɛ́. Nəcé báá bwə á cénd mítódúgá ja bwə á gwág cúndə Zhwónas nyə a cúndə yí. Dugá, sâ í ntɔ́ Zhwónas yí jísə wa.

³³ Muud cugé nə ŋkul sá ná, a jida lámba nə ndeé a kə shweel dwo shí tɔ́wəli. Í dɔ́ bə a yida təl dwo cé lámba dí nə buud bwə nyí njów wá bwə dúgúg məŋkenya.

³⁴ Jús dwô dúsə lámba á nyúúl nywô. Jús dwô í ká bə kú nə bwə í, nyúúl nywô nyêsh bə məŋkenyad. Nji, jús dwô í ká bə ŋkí bəw, nyúúl nywô bə yídúgú.

³⁵ Ntɔ́, wo ó bey nə məŋkenya mäsə wódí má mə bəg yídúgú.

³⁶ Ŋkí nyúúl nywô nyêsh í bə məŋkenya dí kú nə kúkúl jísə yídúgú yí, nyúúl nywô nyêsh í faan nda ja lámba í kwan wo nə məŋkenya mé yí.»

*Yésus mə lás nə Ofarizyêŋ bəndəŋ Onkume ó mácɛɛ
(Mat 23; Mak 12.38-39)*

³⁷ Ja Yésus nyə a shîn lás yí ŋgwól *Farizyêŋ nyə a jôw nyə ná a kəg də nyádí njów. Yésus nyə á ka námə kə, kə ji shí kələ də.

³⁸ Farizyêŋ éne mú káam nə Yésus nyə a shígé sá ŋgusa bwə dɔ́ sá shúshwóógú nə bwə zəg də yí.

³⁹ Cwámba mú ci nə nyə ná: «Bí bəŋ Ofarizyêŋ bí mə dɔ́ sá ná bí gusa kwoŋ bálá nə kwoŋ shúyá, cwú nyə njúl bí lwándúlá nə isâ í mándá, nə bów-bəw ísâ.

⁴⁰ Yé ílad íga! Nğáá nə muud nyə á sá tóón yé, nyə námə wə nyə a sá cwú?

41 Yidagá keenzh ísâ bísá cwû yí, yə mímbúmbúwá, isâ byêsh í mú bæ bí ñkí ñkê.

42 Məntágula nə bí Ofarizyêñ nəcé isâ nda mânt nə ru‡ nə bíl íkáá í dê byêsh, bí ñgə yə Zembî *ñkəw wûm á isâ byəñgû, bí yida mpyêny cugálə nə buud tətəlí nə cəelúlə Zembî. Í njúl ná sâ bí má jálá nə sá wé ñi, kú yida mpyêny byəñg bí ñgá bwey sá yí.

43 Məntágula nə bí Ofarizyêñ nəcé bi má cəel kə dɛ ji ñji íjiya yâ shwóg ja bí búśá *mám্পáánzə má mínjígúlá má *Oyúden dí yí; bi má cəel námə ná buud bwə dág bəda bí məbədə má gúmá məñkúmbə mə búúd dî.

44 Məntágula nə bí nəcé bi búśə nda məshwoñ məśá kú nə məyigyé; buud bwə dɛ kyey mwo gwəw kú mpɔ.»

45 Ngwól *Ñkume məcɛɛ mú bɛsa nə Yésus ná: «Yíguli, ja wó ñgá lás ntáni ñi, wo ñgələ námə lwîy sə óñi.»

46 Yésus mú ci ná: «Məntágula nə bí *Oñkume ó məcɛɛ námə, nəcé bi má dɛ zhimb búúd jilə-jilə mímbag záməbag, í njúl ná biméfwó bi ádé bwelɛ súsəl nyinə ná bi má kwiid bwo nə ñkényúlə myo.

47 Məntágula nə bí nəcé bí ñgə lwɔ məshwoñ mə *búúd ɔ mícúndá ímpáámbə bín í á dɛ gwú yí.

48 Ntó ji ná bí ñgə bwaagulə misóólúgú mí ímpáámbə bín, bí ñgə gwág myo nywa. Bāñ bwə á gwú, bi mú zə lwɔ məshwoñ.

49 Gwə wə jí ná, Zembî nyə á ci fág nyé dí ná: “Mə bá dɛ kənd bwo buud ɔ mícúndə nə *buud

11:41 12.33 **11:42** Mat 23.23; Luk 18.12 ‡ **11:42** *mânt nə ru:* Jísə ikáá bwə dɛ lugushi jáámə nə ndí yí, isâ nda məsəb. **11:43** 20.46; Mak 12.38-39 **11:47** Mis 7.52 **11:49** 6.13

o lwámá. Bwé bá du gwú bóól wâ cínəŋgá, bwé lwágulə bóólúgá cúwélí.

⁵⁰ Bwé bá du sá ntó shú ná kala búúd ga í bəg tōw kəod dí nəcə məcií mə búúd o mícúndə bēsh bwé á gwúyow tééd mətéédúlé mə shí wá.

⁵¹ Í bá bə, tééd məcií mə Abel zə wósos mí mə Zakarî nyə á gwúyow mpədúgá *alatâr nə Njów Zembî yé.” Haaw. Mə mpú jaaw bí ná kala búúd ga í bá tōw kəod dí nəcə məcií məŋg.

⁵² Məntágula nə bí Oŋkume ó məcəξ nəcə bi a mə mánda juwuga jí nə ŋkul juw búúd mbê ná bwé bəg nə mpúyá yí. Biméfwó bi anyíyé mpúyá wəŋgúd, bí kú námə nyiŋgə bíd ná bəŋg bwé ŋgá cəel nyí wá, bwé nyíig.»

⁵³ Ja Yésus nyə a wú njów wəŋg dí cúwo tóŋn yí, *Oyíguli ó məcəξ bənəŋ Ofarizyēŋ bwé á ŋgə nándulə nyə nə zhwog mishílí ŋgə jí nyə isə mimbií mimbií,

⁵⁴ bwé ŋgá bwéél ná a lásúg gúl sà abúbôw.

12

*Buud bwé jalá nə fúndə nji Zembî
(Mat 10.26-33; 12.32; 10.19-21)*

¹ Ja jəŋgə, buud bwé á seŋgya ŋkí jág bulya mbií bwé cúgé nə ŋkul lə yí, bóól bwé ŋgə nyaal bóól. Yésus mú ka zə fwo tééd lás nə *ompwíin bé ná: «Jigá ncə nə *Ofarizyēŋ *ləvur wáj, ntó jí ná kwába búsé nə ndí yí.

² Kú nə sà á mbúdulá í bá bwên kú búguli, ŋkí sà á shwoó í bwên kú mpúy.

11:51 Mat 4.8-10; 2Ib 24.20-22 **11:52** Mat 16.19 **11:53** 20.20

12:1 Mat 16.6; Mak 8.15 **12:2** 8.17; Mak 4.22

³ Gwó wá jí ná, sâ jêsh bí mǎ lás yídúgád yí, í bá gwíng mǎnkenyad; jǎng bí mǎ nyímbulá nǎ muud lwéd kúl fúm yí, bwó bá ngǎ cúndǎ gwo íkwalúminúd.

⁴ «Mǎ ci nǎ bí oshwó bǎm ná, kúgá dǎ fúndǎ búúd bí nǎ nkul gwú nǎ nyúul kú ná kwo sá gúl sǎ mpásǎ wǎng wá.

⁵ Mǎ zǎ lwágulǎ bí muud bí mǎ jǎlá nǎ fúndǎ yé. Fúndógá muud jí nǎ nkul ijwúga nǎ a gwú múúd, a kǎnd námǎ nyǎ kuda á kandugǎ dí yé. Haaw, mǎ ngǎ ci ná nyǎ wǎ bí mǎ jǎlá nǎ fúndǎ yé.

⁶ Ngǎá ná bwó dǎ kusha mímbá-kwáádǎ mítǎn ífáda íbǎ? Tǎm bǎ ntó, Zembí nyǎ awúsáyé tǎ mbá-kwáádǎ ngwúd.

⁷ Bí bǎng ntǎg í, Zembí mǎ mpú bímbí lú íntand í shilú bísǎ bí mílúúd yí. Ná ndǎé, kúgá dǎ fúndǎ. Mpugá ná bí mǎ cey Zembí lámúd cǎ mimbá-kwáádǎ nkí bulya.

⁸ «Mǎ jaaw bí ná muud yêsh mǎ mǎgúlǎ mǎ mísh mǎ búúd dí yé, *Mwân mǎ Múúd mǎ bá námǎ magulǎ nyǎ mísh mǎ *wǎéngǎles ó Zembí dí.

⁹ Nǎ, nyǎng mǎ kílyǎ mǎ mísh mǎ búúd dí yé, Mwân mǎ Múúd nyǎ é kílyǎ námǎ nyǎ mísh mǎ wǎéngǎles ó Zembí dí.

¹⁰ Muud yêsh mǎ bá jǎg lás nǎ Mwân mǎ Múúd yé mǎ bá bǎ nǎ ijuugá. Nǎ nyǎng mǎ bá kǎ nǎ *bwaasúlǎ mpu wǎ Nkǎnkǎ Shíshim yé nyǎ abúle bǎ nǎ ijuugá.

¹¹ Ja bwó bá dǎ kǎ nǎ bí *mǎmpáánzǎ mǎ mínjígúlǎ mǎ *Oyúden dí, nǎ ósémbye ǎ mílǎsú dí,

ηκί ójwú ó ləəm dí yí, bi kú bá dɛ yágwə mbií bí mé bá shwɔ mənyúúl yí, kú yágwə íciyá í kəəd.

12 Nəcə Nkɛŋkɛ Shíshim mə bá dɛ jíguli bí ləsú bí mé bá dɛ lás yí cé jəŋgád.»

Fwámé mábii
(Mat 6.25-34)

13 Ngwól múúd nyə á ka lás mənəkúmbə mə búúd dí ná: «Yíguli, cíg nə mínyəŋə waamé nə a kááwəg sá məbii sóŋgá wúsú nyə a lúgə sə nə ndí má.»

14 Yésus mú ci nə nyə ná: «Muud éga, zə nyə a təl mə né mə dúg sámb bí milésú dɛ kaaw bí mənəkəw?»

15 A mú ci nə bēsh ná: «Bi ó bɛy, bi ə káálúgə nə ηkóóg. Nəcə, muud tɛɛm bə nə məbii mənəkund mənəkund í, cɛg jé í cúgə mábii dí.»

16 A mú zə kənd bwo kanda, nyə ná: «Wúl kúkúm í á bə nə məshí; məshí məŋg mə á ka zə wéeshəli nyə zhwoɡ məbii.

17 A mú ka zə ηgə jì lámád ná: “Mə cugé nə kúl mə é ηkúnd məbii mām yí. Mə é ka sá ntədɛl?”

18 A mú ci ná: “Mə zə sá ntúga: mə zə céég ífwɔɔ byám, mə lwɔ byəŋg í búl bwaag yí, mə mú ηkúnd *blé waamé nə məbii mām cínəŋg.

19 Mə músə ci nə lám wām ná: Yé lám, wo mú nə zhwoɡ məbii mə ηkúndú ná wo é dɛ balan nə mwo mimbú mimbú. Wogagú ja gaád, wo dág wo ηgul wo zhwiimbya.”

20 Zembí mú ci nə muud wəŋgə ná: “Yé lad, ηkí mə yíl wo cɛg gwô búlú gaád isâ wó mə shîn ηkúnd ini í bə isâ í zé?”»

21 Yésus mú ci ná: «Muud má ðu ηkúnd mábii shú nyáméfwó, kú nə məbii mə jéla mísh má Zembî dí yé, nda í ðu bæ nə nyə wə ní.»

22 Yésus mú ci nə *ompwín bé ná: «Má ka ci nə bi ná, bi kú ðu yáɣwo cug jín ná bí é ðə jí. Bi kú yáɣwo mányúúl mán ná bí é bwáád jí.

23 Cug í ntɔ́ ídâw, nyúul ntɔ́ míkáándá?

24 Mpugá dúg íηkwólónkwə. Í ádé bɛ mǎmpəg, kú mwááɣulə mpúmá, í cúgé nə ifwɔ́ɔ́, kú nə owaag ɔ́ ídâw. Nji, Zembî ηgə wífl byo. Nkəməsa nə bî, bi búsa nə mfíí cɔ́ íηkwólónkwə.

25 Zó á na bídí jí nə ηkul bæ ná, nəcé a ηgálə yágúwó, a kwádulə jwðw ηgwúd nyádí cug dí yé?

26 Nkí bí cugé nə ηkul sá súsúsá acíg-cíg, bi má ka ðu yáɣwo bíl nəcé jí?

27 «Mpugá dúg nda ofuláwa bwə ðu wíy ná. Bwə ádé yíηga nə iséy, kú tinj míkáándá. Nji mə mpú jaaw bí ná cí Séləmun nyə á tɛem jág bul bæ nə gúmá, nyə a shígé bwεε bwáád nda ofuláwa.

28 Nkómúsá Zembî mə fwó bwééd zhizhe sâ nda akánda jí ná bwə é wusə kuda dí mán yé, ηkəməsa nə bî; bi wə nyə é bul mpu bwééd wá. Yé búúd wâ tag búgá óga!

29 Nji bi báá, kúgá ðu sɔ́ sâ bí é ðə yí nə sâ bí é ηgul yí; kúgá ðu yáɣwo.

30 Ikúl ishús yâ shí mishwun wə í dú ηgə wáduga sɔ́ isâ íni byêsh. Bi báá kúgá ðu sɔ́ byo, nəcé Sóηgú wán mə mpú ná í jii bí isâ byɔ́ηgú.

31 Yidagá ðu tâl ísâ í dúgyá ná Faan má Zembî yí shwóg, Zembî ka ðu kwádulə bí ísâ íni.

³² «Yé susóꝛꝛú íncwambe, kúgá fúndə təə sâ nəcé Sóónǵú wún nyə á gwág nywa ná a yé bí Faan dé.

³³ Kushagá məbii mún bi kááwəg mimbúmbúwá *mwaanê wəəng. Kwəməsagá mimaŋga mí ábúle bwele cóóg myá, ɲkúndúgá məkwəꝛꝛú mə bá bə kú bóóg má gwəw kúl íjúwâl í cúgé nə ɲkul kumə, oshê kú námə də yí.

³⁴ Nəcə kúl byəəg dán mbwúg yí, cínəng wə lâm wún í é bə námə yé.»

Məcum mə jəjə səl məsáal
(Mat 24.43-51)

³⁵ «Yáásúlégá wəáfigusa, bí ji ɲkasə.

³⁶ Bágá nda buud bwə ɲgə bwánd mása wəŋ ná a ɲgə wú zaŋ bá dí wá. Bwə ɲgə bwánd ná ja nyə é wóós yí, á ká námə kudə mbê, bwə ó juw.

³⁷ Məlwaá mə bá bə ná, mása wəŋ ká wóós, a zə kwey bwo bwə ɲjúl oŋkasə má, məlwaá məəng má mə mə jəla. Búbále, mə jaaw bí ná, ja mása mə kwéy bwo ntó yí, nyə é yáásulə yé áfigusa a jilú bwo shí ná bwə dág, nyə mú ka sêy nə bwo.

³⁸ ɲkí mása mə wóós tām bulú ɲkí ɲgwúm kúwó ashúshwóógú dí, a kwey məlwaá mə ɲgə bwánd ntó, məlwaá məəng mə mə jəla.

³⁹ Mpugá ná amədí ɲjów mbəm də mpu wəla júwâl í é zə yí, a kú bíd nə júwâl búgég nyə ɲjów júwo ísâ.

⁴⁰ Ntó, bi mə jəlá nə də ji ɲkwəməsá, nəcé *Mwân mə Múúd mə bá zə wəla bí ábúle ɲgə téduga ná nyə é zə yí.»

12:32 Iza 41.14; Luk 22.29 **12:33** Mat 6.19; 6.20; Luk 11.41; 18.22; Mis 2.45; 4.34-37; Kol 3.1-2 **12:35** Mat 25.1 **12:36** Mbú 3.20
12:39 Mat 24.43 **12:40** Mat 24.42

41 Pyêr músə ka ci ná: «Lású wó ngə lás ni, ye í ngə dúgya nji nə sê, ye í dúgyá nə buud bêsh?»

42 Cwámba mú bęsa ná: «Dáyé kulág dúsó abúgúlág í njúl ŋkí kę mása má təl ná í bág lúlúú á osóol ɔ mäsáal í dɛ yə bwo idûw wəla i jəla yí?

43 Sól mäsáal wəɔŋ nywáá má jəla nəcé mása nyə é zə kwey í ngə sá iséy byé.

44 Búbálé, má jaaw bí ná, mása nyə é jil nyə ná a jwúg nə bíl ísâ í njów byêsh.

45 Nji ŋkí sól mäsáal má yida ná: “Cwámba waamə nyə áleleé nyiŋgə”, a mú ka ji yídúle ósól ɔ mäsáal wâ budâ nə wa budûm, nə délə dæg, nə ŋgulúlə ná ndéé shwág ii,

46 mása yé má bá zə wós nyə dúl jwówád məseegyâ, wəla á shígé ngə téduga yí. Mása nyə é yə nyə intágúlí í ányinyaanê, a kənd nyə kál búúd ó məkəŋ bwé ngə bwəma nə ŋkád yí.

47 Lwaá dí ná, í ngə mpu sá mása yé ngə jii yí nji í kú kwəməsa, í kú sâ nda mása mə jí ná, lwaá dɔɔŋg í dɛ bwəma nə bígə áyíyáág.

48 Dɔɔŋg dí ná, í kú mpu sâ mása ngə jii yí, í mú ngə sá isâ í jəlá nə bígə yí nyə é bwəma nə bígə kú bul yáág. Muud yêsh bwé dɛ yə ísâ ŋkí bulya yé, nyə námə wé bwé dɛ gwááməb ŋkí bulya yé. Nyɔɔŋg bwé dɛ yə isâ kú nə ŋkágúlé yé nyə námə wé bwé dɛ jii ŋkí bulya yé.

Yésus mə yá búúd minjígúlá

(Mat 10.34-36; 16.1-4; Mak 8.11-13; Mat 5.25-26)

49 «Mə á zə nə mə zé jida kuda shí gaád. Mə mú námə ka jii nə kuda jɔɔŋg í jídug.

50 Má jəlá nə duwan wúl nduwán, lâm í cúgé mə

ná shεε té nduwán wəɔŋg í afwóyé bæ yí.

⁵¹ Bí ŋgə táduŋa ná mə á zə sá ná buud bwé cugəg ná shεε shí ga dí? Mbô! Mə jaaw bí ná mə mə yidá zə nə mbéégí d̥.

⁵² Nəcə í zə bá du bæ ná buud otóon bwé ŋgə cugə njów ŋgwúdu, bwé béégya; olóol lumbəli nə óbá, óbá lumbəli nə ólól.

⁵³ Mbéégí mánkəomá í bá bæ; sóŋgú lumbəli nə mwân, mwân lumbəli nə sóŋgú; nyəŋgú lumbəli nə sás dé, sás lumbəli nə nyəŋgú yé; mpómbúlú á mudá lumbəli nə cóol, cóol lumbəli nə mpómbúlú á mudá.»

⁵⁴ Yésus nyə á ci námá nə buud bwé á bæ áncuncuma wá ná: «Bí mə du bæ ja bí mə dúg ŋkúdu í mə bád kóomb jwôw í du jímə yí, ŋgaá bí ci nə mpú mə zə nyw̥; mpú nyw̥ námá?

⁵⁵ Ja ŋkw̥ mə dú kuŋ wúlə ŋgeε *məkóol mə jwôw* yí, ŋgaá bí mə du ci ná yásá í é yáág, yásá yáág námá?

⁵⁶ Bí bí nə məkəŋ. Bí mə du mpu yag íyuug i shí nə ya gwôw; ká nəcé jí bí ampúyé yag sá í ŋgə s̥y mwôw mága dí yí?

⁵⁷ «Bíméfwó bí cugé nə ŋkul mpu sámə ná: “Tútəli wə éga.” Nəcə jí?

⁵⁸ Ŋkí wo mə byaagulə nə ŋgwól múúd ná ndéé a ŋgə kə nə wo wə sémbye milású, s̥ŋg ná wo kwámələg̥i nə nyə zhíid. Nəcə nyə a bá kə nə wo wə sémbye milású ná ndéé sémbye milású mú kənd wo wə fulísh, fulísh kə wá wo mímbwugəd.

12:51 2.14 **12:52** 14.26; 21.16; Mat 24.10; Mak 13.12 **12:53**

Msh 7.6 * **12:55** *məkóol mə jwôw*: Í ká ná Sud; wo é kwey féél-fééli yé ŋkow á oféél-fééli ó iciyá d̥i.

59 Mə mpú jaaw wo ná wo cugé nə ηkul wú mímbwug myəɔŋgúd wo kú fwo tɔ̄ wôŋ jəɔŋgá kə wóós fáda á məshínéd.»

13

Buud bwá jəlá nə cénd mítádúgá

¹ Bóól búúd bwé mú zə wóós ja jəɔŋgúd zə jaaw nyə sâ Pilât nyə a sá bóól búúd ó Galilê yí. Ná nyə a gwú bwo, a fula mácií máŋ nə məcií má ílám í *mátúnuga byáŋ.

² Yésus mú bəsa nə bwo ná: «Ye bi mə tédúgá nə buud ó Galilê bəɔŋg bwé á jɛɛ ntó nəcé bwé buláɫə bul sá *mísém ntə bóólúgá búúd ó Galilê bəsh íí?

³ Mbô! Má yida ci nə bí ná ηkí bi mə bó kú cénd mítádúgá, bi bəsh mə bá námá jɛɛ mbií ηgwúdu wəɔŋg.»

⁴ ηkí ntəg nə ye buud wúm nə mwəəmb cwámbá á Siloy í á káda í shîn gwú wá, bəŋ ə bwé á bul bə nə məbyaagələ ntə bóól búúd ó Yurúsələm bəsh?

⁵ Mbô! Má yidá ci nə bí ná ηkí bi mə bó kú cénd mítádúgá, bi bəsh mə bá námá jɛɛ mbií ηgwúdu wəɔŋg.»

⁶ A mú námá kənd bwo kanda ga ná: «ŋgwól múúd nyə á bə nə *figyê tál nyádí fambá *vînyə. Nyə á ka kə sɔ̄ mpumá líí jəɔŋgúd a kú kwey.

⁷ A mú ci nə muud nyə á də baagələ nyə fambá yé ná: wo má dúg íí? Mimbû mílól ə míga, mə ηgə sɔ̄ mpumá wa figyê égaád mə kú kwey. Cígálúg gwo. Í é ηgə fánda laa shí na ntó ηgwás ná jíí?

⁸ Mbaagúlə fambé mú bɛsa nə nyə ná: “Mása, fwog ná kwo bíd gwo mbû gaád. Mə e fáág na mákoogú mákoogú, mə shwu mándəlú má kund,

⁹ ja jəŋgâ wá í bá jee wúmə yí. Nkí í ka námá bá nyingə bə kú wúmə, wo ka bá cal.”»

Yésus má lwag ɲgwól múdá jwôw lá sábaad

¹⁰ Dúl jwôw lá Sábaad íí, Yésus nyə á bə nyúl *mpáánzə minjígúlá dí. Nyə á ɲgə yə buud minjígúlá.

¹¹ ɲgwól múdá nyə á ka bə cínəŋgá nə wúl shíshim í á sá nə a jámúg mbúmbɛlí té mímbû wúm nə mwəəmb, kú bwɛɛ ság bə tətəlí.

¹² Ja Yésus nyə á dúg mudá wəəŋg yí, nyə a jôw nyə ci nə nyə ná: «Muda, wo má wú mányámá mə jám gwô dí.»

¹³ A mú bəd nyə məbwê, mudá mú ság námá cé nə cé, a mú yə Zembî gúmá.

¹⁴ Njwû á mpáánzə minjígúlá mú gwág bôw ná Yésus má jág sá nə lwagúlə múúd jwôw lá sábaad. A mú lámusa nə buud ná: «Mwôw búúd búsə nə ɲkul sêy má mäsə mwôw mäsaman. Zəgá də lwəgəwa mwôw məəŋgúd; kú bə jwôw lə Sábaad.»

¹⁵ Cwám̄ba mú bɛsa nə nyə ná: «Bí bí buud ə mákəŋ. Ngaá bí má də bə jwôw lá Sábaad muud yêsh ciny ntɛny jé ɲkí kabəlí jé kúl í də də yí kə nə gwo kə ɲgulal gwo məjúwó?

¹⁶ Ká, ɲkəm̄usa nə shilə bag ə *Aburaham *Sátan nyə a má wóələ té mímbû wúm nə mwəəmb éga. Ye

13:8 2Pr 3.9, 15 **13:10** Mak 2.27-28 **13:14** MmN 20.9-10

13:15 14.5; Mat 12.11-12 **13:16** bag ə Aburaham: 1.54-55, 73; 3.8; 19.9

í shígé jəla nə nyé ŋkáda nyəəŋg í wíínzhug jwôw lú Sábaad?»

¹⁷ Ja Yésus nyə á ci ntó yí, buud bəsh bwé á du lúmbəli nə nyə wá bwé á bə nə shwôn nə ŋkwed. Bóólúgá zhwoog buud bəsh bwé á bə nə məshusug nə *isá í mímbúgú Yésus nyə á ŋgə sá yí.

*Yésus mə lwágwələ búúd Faan mə Zembî míkaanád
(Mat 13.31-33; Mak 4.30-32)*

¹⁸ A mú ka ci nə: «Faan mə Zembî dásə nda jí e, mə kág ná yígga dwo nə jí?

¹⁹ Dúsə nda búbumə *mutárud múúd mə ŋwá kə myεεg nyədí fambó yí. Ja í dú kó yí, í du gwaa, bə fwámé lílí, inunú zə lwó maage nyədí mílówud.»

²⁰ A mú nyiŋgə ci nə: «Mə yígag ná Faan mə Zembî nə jí?

²¹ Dúsə nda fuú *ləvur. Ja múdá mə ŋwa wə, a fugə nə məmpíí mə ŋgug buléd málóol yí, í é sá nə ŋgug wəəŋg wəsh í búndəwug.»

*Mpumbé ámámánda
(Mat 7.13-14, 22-23; 25.10-12)*

²² Yésus nyə á ka ŋgə líina miŋgwála nə mənd a ŋgə yə buud minjígúla, a ŋgə kə ŋgeé Yurúsəlem.

²³ Ngwól múúd mú ka ci nə nyə nə: «Cwámba, ye nji búbaalé buud wə bwé bá *dúg cug?» Cwámba mú ci nə

²⁴ «Yáágúgá nə bi nyíig mpumbé ámámánda dī. Nəcə mə jaaw bí nə zhwoog buud bwé bá sú nə bwé nyíig, nji bwé ábúle nyíi.

²⁵ Ja ámadí njów mə bá wəol zə fad mbê bí lúg tóón yí, bi mə bá tééd kudələ mbê bi ŋgə ci nə: “Mása,

juwúg sá mbê”. A bá ci nà bí ná: “Mə ampúyé bí dán shug.”

²⁶ Bì mú bá ci nà nyə ná: “Ngaá ná shé á dɛ dɛ dɛ ngul kɛl ngwúd? Wo á dɛ námá yə buud minjígúlá sódí ikálúd.”

²⁷ Nyɛ nà bí ná: “Mə ngə ci nà bí fwámé ci ná, mɛɛ mə ampúyé bí dán shug. Wúgá mə na, bi á ngə bɛ məzhií mã olifingî.”»

(Mat 8.11-12)

²⁸ «Ja jɔɔngâ, bi mə bá dúg *Aburaham nə *Izaag nə *Yákwab bɛnɔŋ *buud ɔ mícúndó bɛsh bwé njúl Faan má Zembî dî, bi bân bi njúl tóón. Bi mə bá ka bə cínɔngú nji bí ngə bwam nə məyâ.

²⁹ Buud bwé bá zhu kóómb jwôw í dɛ cúwo yí, zhu kóómb í dɛ jímə yí, zhu *mánɔcwúm má jwôw* nə *məkóól má jwôw†, bwé zə ji shí zə də dína Faan má Zembî dî.

³⁰ Ntó, bóól ncúlyá buud bwé tál shwóg wá, bwé bá tɔw mpásə, bɔɔng bwé tál mpásə wá, bwé bá tɔw shwóg.»

Yésus nə Herod

³¹ Námá wəla dɔɔngú, bóólúgá *Ofarizyɛn bwé mú shísh zə ci nə Yésus ná: «Kyeyúg, wúg wa nəcé Herod ngə cɛɛl gwú wo.»

³² A mú ci nə bwo ná: «Kəgá ci nə muud kwába wɔɔng ná: “Dugí mə ngə yíl buud məjamb mə ngə lwag mimbêl múús nə mán. Mə bá casulə ísɛy byâm wâŋ mánúd”.

13:27 2Tm 2.19 * **13:29** *məncwúm má jwôw*: Í ká ná Nord; wo é kwey féél-féélí yé ñkɔw á oféél-féélí ó íciyá dî. † **13:29** *məkóól má jwôw*: Í ká ná Sud; wo é kwey féél-féélí yé ñkɔw á oféél-féélí ó íciyá dî.

13:30 Mat 19.30

³³ Nji í jii ná mə kág shwóg múús nə mán nə wân mán. Nəcə í cúgé nə nkul bæ ná *muud micúndá bwámagí nə shwiy kâl shúsúd, nji Yurúsalem.»

*Yésus mə gwág cey Yurúsalem lámúd
(Mat 23.37-39)*

³⁴ «Eéé Yurúsalem ngó gwú buud ɔ micúndá éga! Eéé Yurúsalem! Wo ngə sá ná, buud Zembî ngə nti lwámád wódí wá, wo ngə gwú bwo nə məkwóógú! A bweyúlə má á tééd ná má seeng bwân bwô nda ábiyá kúwó má də seeng bwân bé méfaafugá dí ná! Nji, bi kú magulə ntó.

³⁵ Ká, dugá njów wún í zó lúg cwúdugú. Nəcə mə mpú jaaw bí ná tééd námə kíkídíga, bi ákwolé ná dúg mə. Mə bá nyingə nyîn nji ja bí mé bá shwas mə ná: “Gúmé í bég nə nyɔɔng ngó zə jíné mə Cwámba dí yé”.»

14

Yésus mə lwag mbâl jwôw lú Sábaad

¹ Í á ka zə bæ dúl jwôw lú Sábaad ná, Yésus nyə á kə wúl lúluú *Ofarizyên dí njów kələ də. Ja nyə á kə ni, Ofarizyên bwá á ngə fáf nyə.

² Ka dúg ná, ngwól múúd nyə á bæ a njúl Yésus dí shwóg, muud wɔɔngú ngó bwás ság májúwó.

³ Yésus mú lás ci nə *Onkume ó məcexx bənñ Ofarizyên ná: «Ye məcexx míshé mə ngə magulə ná sé lwágug buud jwôw lú Sábaad, ye mə anğê nə magulə ntó?»

⁴ Bwá mú ji ókál-ókâl nda bɛsa. Yésus mú ηwa mbâl, lwag nyə ná ndeé a mú bíd nyə ná a kág.

⁵ A mú ci nə Ōŋkume ó mácxεξ bə́nəŋ Ofarizyēŋ ná: «Zé jí nə ŋkul bæ na bídí ná, mwān yé, ŋkí ntāg nteny jé í kud taamb dí, a kú læel cáás kə yíl gwo nəcé í bála jwôw lú Sábaad yé?»

⁶ Bwé mú bæ kú nə ŋkul ná bwé bεsa nə nya.

Zembî wá má da bân búúd gwôw

⁷ Yésus nyə a dúg ná buud bwé á bæ fééshá ná bwé zég də wá, bwé á ŋgə féésh jílə nji íjiya i gúmád; a mú kənd bwo kaanə ná:

⁸ «Ja múúd mə jów wo zāŋ báád yí, kú kə ŋwa jiya gúmá. Wo ampúyé ŋkí nyé ámə jôw námə ŋgwól múúd mə jálá nə gúmé ntə wo yé.

⁹ Ja múúd wəŋgə nyə e wós yí, bwé é ci nə wo ná: “Yég nyə jiya”, í njúl ná bwé ámə jôw bíná bēsh. Wo é ka ŋgə kə nə shwôn kə ŋwa jiya wəámpyal-kogú.

¹⁰ Yidagú sá ná, ja bwé jów wo yí, kaág ŋwa jiya wəámpyal-kogú shú ná ja múúd nyé ámə jôw wo yé má wós yí, a cíg nə wo ná: “Wey e, shíshíg zə ŋwa fwámé jiya”. Ja jəŋgə, wo é bul ŋwa gúmá mísh má búúd bínəŋ bí ámə bæ fééshá wád.

¹¹ Nəcə, muud mə bân nyáméfwó gwów yé, bwé bá səl nyə shí; nyəŋg mə səl nyáméfwó shí yé, bwé bá bân nyə gwôw.»

¹² Yésus mú námə ci nə *Farizyēŋ nyə a jôw nyə yé ná: «Ja wó céél yə búúd idəw ŋkí dína yí, kú ŋgə jôw oshwé bwô ŋkí omínyəŋə bwô nə mimbyél myô. Nda ŋgə jôw buud ɔ kúm bínəŋ básé mábwugúlu wá. Nda ŋgə jôw mbií búúd wəŋgə, nəcé bwé á bá námə jôw wo jáŋ ja, í mú bæ ná bwé má nyiŋg wo sá wó á sá bwo yí.

13 Nji, ja wó sá dína yí, jówúg mímbúmbúwá nə ɔ á ijám, nə buud bwé də nyêsh wá nə wəancím-ncím.

14 Wó ká sá ntó, wεε má jəla, nəcé bwé cúgé nə sá bwé nyiŋg wo mənywa mwô nə ndî yí. Zembî nyə é bá nyiŋg wo mwô jwôw á bá gwûmushi ótátəlí ɔ búúd yí.»

Kanda məma zâŋ
(Mat 20.1-14)

15 Ngwól múúd á buud bwé á ngə də wá, ja á má gwág ntúni yí, a mú ci nə Yésus ná: «Muud mə bá də idəw Faan má Zembî dí yé nywáá má jəla.»

16 Yésus mú ci nə nyə ná: «Ngwól múúd nyə á kwəməsa né a sá məma dína; a mú jôw búúd ŋkí bulya.

17 Nyə á ka kənd sóól məsáal yé ja wəla lu dína í á wós yí, né a kág ci nə buud nyə á jôw wá ná: “Zəgá, isá byêsh í mú mitégyá”.

18 Nji, bēsh bwé mú ngə yida lwágulə né bwé cúgé nə fwála né bwé kág dínad. Ashúshwóógú ná: “Mə má kúnəw kusə fambə, í jii né mə kág dúg gwo, má jəgula nə wo, bídúg né mə bág kú zə.”

19 Ngwól ná: “Mə má kúnəw kusə mímbáág mí ínten yíbá íbá tâŋ mimbáág mitóon; mə ké sheé myo, má jəgula nə wo, bídúg né mə bág kú zə.”

20 Ngwólúgá ná: “Mə má kúnəw bá múdá, gwé wé má cúgé nə ŋkul zə nə ndî yí.”

21 «Sóól məsáal mú nyiŋgə zə wé mása yé zə jaaw nyə nda búúd óni bwé ámə ngə bəsa ná. Mása mú gwág mpimbə. A mú ci nə sóól məsáal yé ná: “Né câ. Kaág wa ngwála íkál búúd bwé də sɛɛŋgya yí, nə mínjwóŋ minjwóŋ kə ngə ŋwa mimbúmbúwá nə ɔ á

ijâm, nə wəancím-ncím nə bəəŋg bwé ŋgá nyêsh wá wo zág nə bwo wa.”

²² Nə ndeé sóól mäsáal mú zə jaaw nyə ná: “Mása, í má bə nda wó ámə jii ná. Nji fwála dúsə ná njów.”

²³ Mása músə ci nə nyə ná: “Kaág mázhíí məzhíí nə ífambé kə ŋgə yímbəli buud ná bwé zág nyíi, njów í lwándúg mə.

²⁴ Má jaaw bí ná buud má ámə jôw wá, ŋgwúd nə ŋgwúd nyə ákageé təə sâ mádí dínad.”»

*Bála mpwíín mə Yésus í cúgé tagú-tagú sâ
(Mat 10.37-38)*

²⁵ Zhwog məŋkúmbə mə búúd má á ŋgə kə sámbá nə Yésus. A mú yid ci nə bwo ná:

²⁶ «ŋkí muud mə zə mádí a nda cəel mə ntə sóŋgú bá nyəŋgú, ntə múdá yé, ntə bwân bé, ntə ómínyəŋú bé nə okóól bé, a kú cəel mə ntə námə cug jé gwáméfwó, muud wəəŋgú cugé nə ŋkul bə *mpwíín waamâ.

²⁷ Muud mə bə kú ŋkəny kwolós jé nyəméfwó ŋgə bə mə yé, a cugé nə ŋkul bə mpwíín waamâ.

²⁸ «Zə jí nə ŋkul sá na bídí ná ja á céél lwə cwámbá yí, a tééd nji lwələ kú fwo ji shí fwo bála tãŋ á jálá nə kəenzh yé? A jəlá nə fwo bála, a dúg ŋkí a ji nə bímbí lə mábii á jí nə ŋkul lwə njów nə ndí shínal má.

²⁹ Nəcə í á bá bə ná a shîn lîm njów ná ndeé a kú nyingə bə nə ŋkul mə shínál málwəga. Buud bwé bá də dúg wá bwé ka bá də cágələ,

³⁰ də ci ná: “Muud éga nyə a tééd ná a lwə njów a kú nə ŋkul mə shínál ísəy.”

³¹ Í kwo námá bæ ná, wáyé njwú-buud wúsé nà ñkul tí kà lúmbèli dósómb nà wúl cî, a kú fwo ji shí faas yé? Kí á jàlá nà fwo faas ñkí nyə nà buud otósóshin wúm a ji nà ñkul lúmbèli nà nyəng zág dósómb dí nyádí nà buud otósóshin məwúm mábá yé.

³² Ñkí a dúg nà a cugé nà ñkul lúmbèli dósómb dəngú, nyə é bwey fwo kənd búúd, muud nyaand yé njúl ná shwóg-shwóg. Bwá kə jì nyə ná í jì ná bənnə bwá bág ná shεε.

³³ Ntó ji ná, muud yēsh jí na bídí ná nyə ayílé lâm mábii méd yé, muud wəngú cugé nà ñkul bæ mpwín waamâ.»

(Mat 5.13)

³⁴ «Ca dúsə jə sâ. Nji ñkí ca í cwâl, jí bwá é nyiŋgə wá dwo məgwâm nà ndí yí?

³⁵ Kú nà sâ. Í mú bæ kú nà mfíí tə shú mändəlu, tə shú kund; bwá shwu dwo tón. Muud jí nà məlwə má gwág yé, a gwág.»

15

Məshusəg ja múúd misám má cénd mítódúgá yí

¹ Zhwog zhwog ŋwenyε ɔ tóya nà bóól búúd ɔ *mísám bēsh bwá á ngə zə wə Yésus nà bwá zə gwágulə nyə.

² *Ofarizyēn bənnə *Oyígəli ɔ mácεε bwá mú ngə nyímbəla nà nyə ngə cì ná: «Muud éga ngə mpu lág buud ɔ mísám bənnə ngə də kəl ngwúdá!»

Kanda ncwəmbε í á jímb yí

(Mat 18.12-14)

³ Yésus mú ka zə ŋwa bwo mpwokwoond ná:

4 «Nyáyé múúd na bídí jí nà ñkul sá ná, nyə nà íncwəmbɛ təd, ñgwúđ á cínəŋg jímb, a kú sọ gwo yé? Nğáá ná nyə e lúgə byəəŋg yá məwúm ibuú nà ibuu bugád, a fwo kə sọ jəəŋg í ámə jímb yí ná ndéé kə wósós ja nyó é kwey gwo yí?

5 A ká kwey gwo, ñgáá ná nyə é bə nə məshusəg, a bəd gwo záməbag

6 a mú nyiŋgə kə njów, kə sɛɛŋg óshwá bé nə buud bə́nónɛ búsé məbwugúlu wá, nyə nə bwo ná: “Shé sáágá məshusəg nəcé mə má kwey ncwəmbɛ jâm í ámə jímb yí?”

7 Mə jaaw bí ná məshusəg mə bá námə bə ntó jon dí nə muud *misəm ñgwúđ mə cénd tédúgá yé, ntọ mbii məsə nə ñkul bə nə otətəlí ɔ búúđ məwúm ibuú nə ibuu bwə aŋgə nə jii céndúlə tédúgá wá.

Kanda san mwaanê í á jímb yí

8 «Shé fwógá ná nyiŋgə ci ná ñgwól múdá ñgə bə nə misan jí *mwaanê wúm, ñgwúđ mú jímb. Nğáá ná nyə é jida lámbe, a wáámbələ njów ñgə mpu sọ san ná ndéé kə wósós ja nyó é kwey wə yí?

9 Ja á kwéy yí, ñgáá ná nyə é sɛɛŋg bé óshwá nə budá bə́nónɛ búsé məbwugúlu wá, nyə nə bwo ná: “Shé sáágá məshusəg nəcé mə má kwey san mwaanê wâm í ámə jímb yí?”

10 Gwə wə mə jáaw bí ná məshusəg mə dɛ bə *wəéŋgəles ó Zembî dí ja múúd *misəm ñgwúđ mə cénd mítédúgá yí.»

Kanda mwân á caamú-caamú

11 Yésus mú nyiŋgə ci ná: «Ñgwól múúd nyə á bə nə bwán óbá budúm nə budúm.

12 Á ntombú mú ci nə sóónǵú ná: “Pupa, yég mə nyâm ηkəw lú məbii má jéllá nə bə nə ndí yí”. Sóónǵú wáh mú kaaw bwo məbii mé.

13 Baalé mwôw mə mú cǵ, mwân á ntombú mú kusha nyé ηkəw lú məbii ná ndéé a mú kyey kə wúl ləəm á shwóg-shwógúd. A mú kə gwiimb cug nûη ná ndéé shîn caam byəəg dé.

14 Ja nyə á shîn keenzh kúm dé yí, məma zha mú zə wós ləəm wəəngúd. Mwân éne mú zə bə məfúfəd.

15 A mú zə kə nyí íséyúd wə wúl mbyágá á shí nyəəng. Muud wəəngú mú kənd nyə nyédí máshíd kə də wífl nyə oηkuú.

16 Ja nyə á ηgə wífl oηkuú bəəng yí, nyə á də bə nə yéesh ná a dé mímwag mi mpúmá oηkuú bəəng bwə á də də myá, nji kú nə muud mə yé nyə.

17 «A mú zə nyiηg lâm, zə téduga ná: “A zhwog idəw ósól ə məsáal ə sóónǵú waam bēsh búśá nə ndí yí e! Mee mə ηgə fudə nə zha wa?”

18 Mə zə nyiηgə kə wə sóónǵú waamə. Mə é kə ci nə nyə ná: Pupa, mə á mə sêm nə Zembî, mə sêm nə wo.

19 Mə ampíyáyé ná nə wo ηwág mə ná mwân woó. Nwag mə nda ηgwól sóol məsáal woó.”

20 Mwân éne mú zə tí kə wə sóónǵú.

«A mú ηgə kə ná ndéé sóónǵú mú dúg nyə a ηgé ná gwaa zə. A mú bul gwág nyə cey lámúd. A mú kə nə kúlá kə shwiy nyə nyúúlúd kúlal nyə.

21 Mwân mú ci nə sóónǵú ná: “Pupa, mə á mə sêm nə Zembî, mə sêm nə wo. Mə ampíyáyé ná nə wo ηwág mə ná mwân woó”.

22 Sóónǵú mú ci nə ósól ə məsáal bé ná: “Nə câ! Zəgá nə káándé í búl bə káándé gúmá yí, zə bwééd

nyə. Wágá nyə lwondó mbwád, bí wá nyə osílúfaas məkúúđ.

²³ Bí ka námé zə nə mwâ nteny a wónġú zə cígə tâŋ lúm, sá dág, sá zhwiimbya.

²⁴ Nəcə mwân waam éga nyə á yə, a má gwûm; nyə á jímb, a má nyîn.” Bwə mú tééd zâŋ.

²⁵ «Í á bə na mwân a cúmbá njúl ífambé. Ja nyə á ka ŋgə nyiŋgə yí, a mú ŋgə zə, zə wóós kúná-kúnə nə njów, a mú gwág íbwamugá-bwámug nə isusa.

²⁶ A mú jôw ŋgwól mwâ mpáánzé zə jî nyə sâ í ŋgé cǝ yí.

²⁷ Mwâ mpáánzé mú jaaw nyə ná: “Mínyəŋġú woó má wóós. Shwóóŋġú nyə ámə cígə mwâ nteny á wónġú nəcé mínyəŋġú woó má nyiŋgə zə mpwogé.”

²⁸ Mwân a cúmbá mú gwág bôw, a ban né nyə anyíyé njów. Sóóŋġú mú cúwo tóón kə téég nyə məbwâ.

²⁹ A mú ci nə sóóŋġú ná: “Mə má sêy nə wo mimbû mimbû kú bwεε mpyêny ciyá gwô təə ŋgwúd. Nji, wo abwélé yə mə təə nji mwâ təw nə sánóŋ oshwé bâm sá zhwíimbyag.

³⁰ Nji, mwân woó nyə á shîn kə kεεzh wo byəəg dwô kálə ŋgə cugə nə budá ó jaŋga éga, ja á má wóós yí, wo má cígə nyə mwâ nteny a wónġú.”

³¹ Sóóŋġú mú ci nə nyə ná: “Mwân waam wo njul nə mə wa mwôw mēsh isâ byâm bísə isâ byô.

³² Nji í ámə jî ná sá zhwíimbyag nəcé mínyəŋġú woó éne, mə ŋgə dúg nyə na nda nyə á yə ná ndéé a má gwûm; nyə á jímb, a má nyîn.”»

16

Kanda kulág á inkwíil

¹ Yésus nyə á nyingə ci nə *ompwíin bé ná: «Ŋgwól múúd byəəg nyə á bə nə kulág. Í mú zə búguli wə muud éne ná kulág dəəŋgú í ŋə caam nyə məbii.

² Muud byəəg mú jŋw kulág zə ci nə nyə ná: “Wəəŋg lân mə ŋgə gwág ga wí ná ji? Zaá shitóğud, mə wámúblág nda wó ŋgə kyey nə iséy byò ná.”

³ Kulág mú zə lás lámúd ná: “Ja Mása mə zə yíl mə íkulág dí ga, mə e sá ntədel? Mə cugé nə ŋkul ná mə kəg fulə mándəlú, bə mǎmpəg. Sálə námə shwôn ná mə bəg muud miŋgwóómbúlú.

⁴ Mə mə mpu sâ mə zə sá yí. Í jii ná ja bwé é yíl mə íkulág dí yí, mə bəg nə buud bwé é də ŋwa mə bwé dí wá.”

⁵ Buud bwé á ŋə bə nə Mása yé mǎmpwǎlá wá, a mú ŋə jŋw bwo ŋgwúd ŋgwúd. Nyə nə ashúshwóógú ná: “Wo mbid Mása waamə mpwǎlá taŋ ne?”

⁶ Muud mpwǎlá ná: “Mə mbid nyə məwúdə məfwánda wúm*.” Kulág mú ci nə nyə ná: “Légúg, fəb lá mpwǎlá dwó wə ga; jigú shí wo lééləg cilə ná məfwánda məwúm mətóon.”

⁷ Nyə nə ŋgwól ná: “Wəe ji nə mpwǎlá taŋ ne?” Nyíni ná: “Iyuug í *blé təd.” Nyə nə né ná: “Légúg, fəb lá mpwǎlá dwó wə ga. Ciləg ná məwúm mwəəmb.”

⁸ Mása músə yə kulág á inkwíil nə məshwúmb nəcé a sálə sóólúgú mákyé. Nəcə í ŋə nyín ná buud bwé ŋgə bə cug á shí ga wá bwé ŋə bul kyé mpédúgá nyán ntə bəəŋg búsé búúd ə mǎŋkenya wá.»

* **16:6 məfwánda wúm:** Iciyá i gərêk í ŋə ci gúl sá nda olitres 2100.
16:8 Ifz 5.8

9 Yésus mú nyingə ci ná: «Μεε mə ci nə bí ná, balanugá nə *mwaanê inkwíl ηgə cɛɛ məshwə nə ndî: ja bí mə bá bə mófúfə dí yí, oshwə bún bɔɔηg bwə bāg ηwa bí móbanda mâ kandugə kandugə dî†.

10 Muud mə báágúlə ísúsúsá í acíg-cíg kú teeg búúd məbwón yé, nyə é baagulə námə ísâ í anánî kú teeg búúd məbwón. Muud mə tág búúd məbwón ísúsúsá í acíg-cíg dí yé, nyə é teeg námə búúd məbwón ísâ í anánî dî.

11 Nkí bi mə tééd teeg búúd məbwón ja bí mə bálán nə mwaanê inkwíl yí, zə nyə é yə bí mwaanê á fwámé a kú bə nə məsɛs lámúd yé?

12 Bí mə ká tééd teeg búúd məbwón nə sá ηkán, zə nyə é yə bí jɔɔηg í jélá nə bə sâ jín yé?

13 Lwaábulə cúgé nə ηkul sêy nə omása obá ja ηgwúd, nəcé nyə é mpii ηgwól, a cɛel ηgwól; gúl ja nyə e gwág nə ηgwól, a mpyêny ηgwól. Bí cúgé nə ηkul sêy nə Zembî bi ηgə sêy nə mwaanê ja ηgwúd»

14 *Ofarizyêη, nda bwə á dɛ bul cɛel mwaanê ná, bwə á ηgə gwágulə lású ni wêsh bwə ηgə cágulə Yésus.

15 A mú ci nə bwo ná: «Bí ηgə cɛel lwóya mísh mə búúd dí ná bi búsə otútəlí ɔ búúd, nji Zembî mə mpú mílám mín; nəcé sâ búúd bwə dúg nə fwámé sâ yí, Zembî nyɛ mə dúg gwo sâ nyéé.

16 *Mbwoomb məcɛɛ nə micilyá mí *búúd ɔ micúndé mí á ηgə cwîny buud zə shúg wəla mə Yuánes. Kälə wú fwála mə Yuánes íí, Jɔjɔ Kéel á Faan mə Zembî wə í ηgə bwiingya, muud yêsh ka ηgə nádɛwo nə ηkul nyé nyêsh ná á ηwa kɔw cínəηg.

† 16:9 Mósól mákál mə ηgə ci na ná: Zembî bāg ηwa bí nyádí njów kandugə kandugə. 16:10 19.17-19; Mat 25.21-23 16:15 Mat 23.28

17 Jisə ηkí fwanəwo nə gwôw nə shí í cəg, ntə nə gúl lálándé kanǵá á mbwoomb máccεε í jímbug.

18 Muud yēsh mə yíl múdá yé bá a nyiŋgə bâ múdá shús yé, mə sá mínəomb. Muud mə bâ múdá bwə ámə yíl bá yé, mə sá mínəomb.»

Kanda múúd byəəg bá Lazâr

19 «Ŋgwól múúd nyə bə nə byəəg, a dúgə bwáád míkáándé mí álal-kus ófwó búúd bwə də bwáád myá. Nyə á də cugə cug əyíyáág, də sá ídina jwôw dēsh.

20 Gúl ntágúlá-ntágula múúd nə Lazâr, nə nyúúl məfəŋ məfəŋ, í á də já múúd byəəg wəəŋg dí mpumbéd.

21 Lazâr nyə á də bə nə yéesh nə a də məmpulú mə á də kud wú múúd byəəg dí tǵwəli dí yí. Nji, ompyə bwə á də zə jáal nyə məfəŋ.

22 Ntágúlá-ntágula í á ka yə; *wəəŋgales bwə mú kə nə nyə kə jéég *Aburaham dí bədəd. Muud byəəg mú námə yə, a mú dəw.

23 Kə wós nūŋ baŋ mínjīm, muud byəəg mú kə bwəma nə cwúnd. A njúl ηkááŋgé dí ntúni, a mú bān mísh, a mú dúg Lazâr njóóg Aburaham bədəd.

24 A mú kām Aburaham, nyə ná: “Eéé Pəpá Aburaham, bwíígúg mə nə ηkwəŋá. Kəndúg Lazâr kəg juwo nyinə mbwə məjúwód zə cweel mə jūm; miŋgwiile míga mí ηgə sá mə ηkááŋgé mbíya.”

25 Aburaham mú ci nə nyə ná: “Mwān waam, wo á shí bə nə təəm ja wó á ηgə cugə yí, Lazâr nye ηgə bwəma nə micúŋ. Ja ga di, Lazâr micúŋ myé mí mə cwaaləwo, wεε mú cwa bwəma nə ηkááŋgê.

26 Sá í búl bə yí jí ntəg nə məma bí ncímə jisə shé wa tátám nə buud bwə céél wú wa zə nūŋ wá bwə

cúgé nà ñkul líína; bɔɔŋg bwé céél wú nûŋ zə kága wá bwé kú líína.”

²⁷ Muud byɔɔg mú ci ná: “Pɔpa, nda jí ntó ná, má jəgula nə wo: kəndúg Lazâr njów má sɔ́ŋgá waamê.

²⁸ Omínyɔŋê bâm búsa nûŋ ótón. A kág lás nə bwo ná bwé ó bey, bwé kú bá zə wa kúl má jí cwúnd dí ga.”

²⁹ Aburaham mú ci nə nyə ná: “Omínyɔŋê bwô búsa nə Məççé má Moyíz nə micilyá mí *búúd ɔ micúndá, bwé bɛg myo.”

³⁰ Muud byɔɔg ná: “Nda bə ntó, Pɔpá Aburaham. Nji, ñkí muud mə wú mínjîm kə lésha nə bwo, bwé é cénd mítédúgá.”

³¹ Aburaham mú ci nə nyə ná: “Ñkí bwé bá kú bɛ micilyá mí Moyíz bənêŋ buud ɔ micúndá, mpug ná muud tɛem gwûm mínjîm kə lésha nə bwo, bwé ábúlé magulə lân yé.”»

17

Yésus mə yá búúd minjígúla

¹ Yésus mú kwo ci nə *ompwíin bé ná: «Cug í cúgé nə ñkul bə kú nə kwal-bɔɔgá. Nji, ñkwée muud mə bá bóól kwal-bɔɔgá yé.

² Í yidá nywa nyə ná bwé kálug nyə məma kwóógú cúnú d kúl nyə nə dwo mân, ntɔ ná a kwálug ñgwúd á ikúkágó íga bɔɔgá.

³ Bi ó bey. Ñkí mínɔŋê woó má sêm nə wo, jumúg nyə. A ká cénd mítédúgá, wo juu nyə.

⁴ Ñkí ñkúmba jwôw a sêm nə wo ija zəŋgbá, a da námé zə wódí ija zəŋgbá zə da ci ná: “Mə má cénd téduga,” juugú nyə.»

5 *Buud ɔ lwámá bwé mú ci nə Cwámá ná: «Kwádúlg sá búgá.»

6 Cwámá mú ci ná: «Bì mbêm bæ nə búgá tɔɔ nji cíg-cíg bímbí búbumé *mutárud, bí je ci nə líí sikomôr ga ná: “Munúg kə tów mânj”, líí sá bí mægwág.

7 Zá á na bídí jí nə ɲkul sá ná ɲkí a mbid lwaá dé í dɛ waad nyə ifambé ɲkí ntâg ná í dɛ wíil nyə iwoó, lwaá dɔɔŋg ɲgá wóós wúlə ísáyúd, nyə nə lwaá ná: “Lɛɛlɔgú zə jí shí zə də”?

8 Ye nyə áyidayé ci nə nyə ná: “Kwəməsag mə idâw, wo yáásulə áfigusa zə sêy nə mə. Má ká shîn də mə ɲgul, wo ka tɛɛm də nə ɲgul gwô ja?”

9 Ye nyə e lɔ lwaá dé nə nyə nə sá ísá byêsh nyə ámə lwám nyə né a sáág yí?

10 Ntó námé wé jisá shú dúnúd yé. Ja bí mé shîn sá sá jêsh bwé ámə lwám bí ná bí sáág yí, ɲwagá biméfwó ná: “Sé búsa ozhizhe osól ɔ məsáal wá kú nə mfíí, sá má sá nji sá í ámə bæ ná sá sáág yí.”

Wúl zúzaamé í zá yə Yésus akíba

11 Yésus nyə á ɲgə kyey Samariya nə Galilê, ɲgə kə Yurúsəlem.

12 Ja nyə á ɲgə nyíi dúl dánd dí yí, mizúzaamé wúm mí á zə né mí zé bwəma nə nyə, nji mí mú tów shwóg-shwóg kú fwo kumə nyédí.

13 Mí mú bân mákál gwôw ci nə nyə ná: «Yé Yésus, éé yé mása, bwíígúg sá né ɲkwonjú.»

14 Yésus mú dág bwo, a mú ci ná: «Kəgá lwóya mányúúl ófada dí.» Bwé mé ka námé ɲgə kə né bwé

17:5 6.13 17:6 Mat 13.31; 21.21; Mak 11.23 17:10 1Kr 9.16-17

17:12 Ləv 13.46 17:14 Ləv 14.2-32; Mat 8.4; Mak 1.44; Luk 5.14

ká ófada dí, bwé mú yâl zhííd, mǎnyúúł bə bwo ná sǎndôŋ.

¹⁵ Ngwólúgá nywáá, ja á mó dúg ná a mó yâł yí, a mú cuwǎli nyiŋgə, a mú ŋgə zə a ŋgə lás gwów-gwôw ŋgə yə Zembî gúmá.

¹⁶ A mú zə kǎł nyúúł Yésus dí shí mǎkuú, kúd mpwoombú shí yə Yésus akíba. Nyâŋ nyə á bə muud á Samariya.

¹⁷ Yésus mú ci ná: «ŋgaá ná bēsh wŭm bwé ámə yâł? Ká bółl ibuu búšə ŋgow?

¹⁸ Ntó ná bwé bēsh dí, kú nə muud mə zə yə Zembî gúmá nji njôŋ muud éga á?»

¹⁹ A mú ci nə nyə ná: «Tówúg wo kyéyug wo mó *dúg cug nəcé búgə gwô.»

*Mbií Mwân mə Múúđ mə bá zə yí
(Mat 24.26-27; Mak 13.21-22)*

²⁰ *Ofarizyēŋ bwé á jî Yésus ná: «Faan mó Zembî í bá ka zə jáyé ja?» A mú bęsa nə bwo ná: «Faan mó Zembî í abúlé zə nda gúl yaŋgá-yáŋga sâ búúđ bwé bá beny yí.

²¹ Í abúlé bə sâ ná bwé ci ná: “Gwé wé jí wa ga”, ŋkí ná: “Gwé wé jí wáádé mí!” Nəcé Faan mó Zembî dúsə na bídí.»

²² A mú ci nə *ompwíín ná: «Mółł mwôw mə bá bə, bi mə bá gwág yéesh ná bi mə dúg *Mwân mə Múúđ nə ijwŭga byé təə nji jwôw ŋgwúđ, nji bi kú dúg.

²³ Bwé bá dŭ ci nə bí ná: “Dugá nyə wáádé,” gúl ja ná: “Dugá nyə wa.” Bí kú bá dŭ kə, bi kú bę,

²⁴ nəcə, jwôw Mwân mə Múúd mə bá zə yí, a bá zə námé nda njəs í dɛ yas wú bíga íjumə kə wóós bíga dí ná.

²⁵ Nji í bá fwo ji ná a bəg bul jug, kala búúd ga í ban nyə.

(Mat 24.37-39)

²⁶ «Mwôw Mwân mə Múúd mə bá zə má, isâ í bá s̄y námé nda í á s̄y ja mə *Nówe dí ná.

²⁷ Buud bwé á dɛ də, dɛ ŋgul, bwé béya, bélushi námé bwân bán ná ndéé kə wóós jwôw Nówe nyə a nyíi məma byóól dí yí. Mpuŋ í mú zə byaluga nə buud ná ndéé jaŋgələ ísâ byêsh.

²⁸ Ntó námé wé í á bə mwôw mə Lót dí yé. Buud bwé á dɛ də, dɛ ŋgul, bwé dɛ sá míkus, dɛ bɛ məmpəg, shumə mínjów.

²⁹ Nji jwôw Lót nyə a wú Sódóm yí, Zembî nyə a sá ná kuda nə fumbyá ágúgwê í nywóg nda mpú, zə jaŋgələ búúd bêsh.

³⁰ Mbií ŋgwúd wəŋg námé wé í bá bə ja Mwân mə Múúd mə bá lwóya nyúúl yí.

(Mat 24.17-18; Mak 13.15-16)

³¹ «Jwôw dəŋg í bá bə ná, muud mə bá bə kwáminú*, kú bá shulə ná a ké ŋwa sâ. Nyəŋg mə bá bə fambə yé, kú ná námé kwo kə kwáádá.

³² Bi ɔ tédúgá sâ í á bə nə mudá mə Lót yí.

³³ Muud mə bá s̄q ná á kaambələ nə cug jé yé, a bá jímbal gwo. Nyəŋg mə jímbál cug jé nəcə mə yé, a

17:25 9.21-22 **17:28** Mət 19.24-25 **17:31** Mat 24.17-18; Mak 13.15-16 * **17:31** Ja bwé á dɛ lw̄q minjów yí, bwé dɛ mə kwáminú námé nda mənyuŋg. Kwáminú í á dɛ bə ŋkí lal, buud kə dɛ ŋgə kyey wu gwów, muud jee námé kə woga wu. **17:32** Mət 19.26 **17:33** 9.24; Mat 16.25; Mak 8.35

mə yidá kaambələ nə gwo.

(Mat 24.40-41)

³⁴ «Mə jaaw bí ná, í bá bə búlú jəŋg dí nə buud óbá bwə mbwúg gwonə́ ngwú́d, ngwú́d mə bá ηwiny, ηgwól lág.

³⁵ Budá óbá bwə ηgə́ jí isâ kúl ηgwú́d dí, ηgwú́d mə bá ηwiny, ηgwól lág.

³⁶ [Budúm óbá bwə bá bə fambá, ηgwú́d mə bá ηwiny, ηgwól lág.]†»

³⁷ Ompwíín bwə mú jí nyə ná: «Cwámba, sâ jəŋg í bá s̄y ηgow?» A mú bəsa nə bwo ná: «Kúl mbimbə í bá bə yí, cínəŋg wə ómpal ó bá s̄eηgya yé.»

18

Kanda kúsə múdá bá sémbye milású

¹ Yésus nyə á ji zə lwágulə bwo nə bwə dúg jəgula ja jəsh kú teeg mányúul. Gwə wə nyə á kənd bwo kanda ga yí.

² Nyə á ci ná: «ηgwól sémbye milású nyə á bə wúl ηgwóla dí kú fúndə Zembî, kú bish təə muud.

³ Wúl kúsə múdá í á bə námə ηgwála wəŋg dî, í mú də zə ci nə sémbye milású éne ná: “ηgwól múúd ηgə́ lumbəli nə mə, kyeməg mə.”

⁴ Sémbye milású nyə á ka də ban məlú məlú nə nyə aláse lású yé wəŋg.

«Nji a mú zə ci ná: “Tɛem bə nə mə afúndəyé Zembî mə kú námə bish təə muud í,

⁵ mə zə kyem kúsə múdá ga nəcé mə mə gwág nyə kánɡá. Nyə a bá bul zə ntágulə mə lúu.”»

† **17:36** Sá jísə cilyá wa mpánzə ga dí yí, míl mícilyá mí ayág mí cúgə́ nə gwo. **17:37** Zhb 39.30 **18:1** 11.2; Rom 12.12; Flp 4.6; Kol 4.2; 1Te 5.17 **18:5** 11.7-8

6 Cwám̄ba mú ci n̄a *ompwíín ná: «Bí má gwág s̄a sémb̄ye milésú á olííngî éne má ci yí?

7 N̄k̄am̄usa n̄a Zembî, ñkí buud bé nȳa á má f̄éesh wá bwá j̄iilya nyádí n̄a mwásá n̄a bulú, yé nȳa é sá ná bwá cáág bwánd?

8 Má jaaw bí ná nȳa é leel kyem bwo ná máás. Nji, ja *Mwân̄ m̄a Múúd̄ m̄a bá z̄a yí, ye a bá ná z̄a kwey búgá shí ga dí e?»

Kanda Farizyên̄ bá ñwenye tóya

9 Bóól̄ búúd̄ bwá ð̄a t̄ad̄uga ná bú̄s̄e otút̄alí, bwá ñwa bóól̄ugá m̄pyóñ n̄a m̄pyóñ. Yésus nȳa á ka k̄and̄ kanda shú dán̄ád̄, nȳa ná:

10 «Buud obá bwá á z̄a k̄a *Lun̄ má Zembî ná bwá ká j̄əḡula n̄a Zembî. N̄gwól̄ nȳa á b̄a *Farizyên̄, ñgwól̄ugá nȳe ñwenye tóya.

11 Farizyên̄ nȳa a t̄w̄ t̄út̄alí a mú ð̄a j̄əḡula nyám̄éfwó dí ná: “Yé Zembî, m̄a ȳa wo cúnc̄esh n̄acé m̄a cugé nda bóól̄ugá búúd̄. Bí ijúwâl, bwá c̄eel olííngî, n̄a min̄əmb, t̄eem b̄a nda ñwenye tóya éga, m̄a cugé nda nȳa.

12 Má ð̄a ci íd̄w̄ ija íb̄a ñkúmba shwénd̄e; má ð̄a j̄əna *ñk̄ow w̄um á s̄a j̄esh má bíí yí.”

13 Ñwenye tóya nywáá nȳa a t̄w̄ shwóg-shwóg. A kú nám̄é she b̄an̄ t̄ə m̄pwoombú ná a yág ñgēe j̄on̄ dí; nȳa á yida ð̄a *bí mbw̄ə b̄ad̄ dí a ñgá ci ná: “Yé Zembî, bwí̄ḡuḡ m̄a ná ñkwon̄j̄, m̄a ji sól̄ *misám̄.”

14 Má jaaw bí ná á m̄azhúgúl̄a éga nȳa á k̄a nyádí ñj̄ow Zembî má sá ná a b̄éḡ t̄út̄alí nyádí mísh̄ád̄, kú b̄a ashúshwóógú nȳe. N̄acé, muud m̄a b̄an̄

nyáméfwó gwów yé, bwé bá səl nyə shí; nyəwng mə səl nyáméfwó shí yé, bwé bá bən nyə gwôw.»

*Yésus mə bwádan nə ikúkágá
(Mat 19.13-15; Mak 10.13-16)*

¹⁵ Bóól búúd bwé á zə námə nə ikúkény wə Yésus ná a kúnyág nə byo. *Ompwíín, nda bwé á dúg ntó ná, bwé mú lás nə bwo.

¹⁶ Yésus nywáá mú jôw bwo, nyə ná: «Bídúgá ikúkágá í zég mádí, kúgá kaambulə nə bwo, nəcé Faan má Zembî dúsə sâ á mbií búúd wáŋ.

¹⁷ Búbálé, má jaaw bí ná, muud yêsh nyə amágúláyé Faan má Zembî məməgulá mə kúkágá yé, muud wəwngâ cúgé nə ŋkul nyí cínəng.»

*Cí á bulya məbii
(Mat 19.16-26; Mak 10.17-27)*

¹⁸ Wúl cî *Oyúden í á jí Yésus ná: «Jɔjɔ Yíguli, jáyé jɔ sâ má sáág ná mə bííg cug á kandugə kandugə yí?»

¹⁹ Yésus mú yida ci nə nyə ná: «Nəcé jí wó jów mə ná jɔjɔ múúd yí? Kú nə muud jí jɔ múúd, nji Zembî nyáméfwó.

²⁰ Wo mpú dí məcɛɛ mága? “Wo kú sá mínəomb, kú gwú múúd, kú júwo, wo kú yə múúd mpwene á sá nyə ampúyé yí, wo gúmal sónngú woó nə nyəwngú woó.”»

²¹ Cî nə Yésus ná: «Mə ŋgə bɛ məcɛɛ máni mêsh, tééd wú ikágád zə kumə múús.»

²² Ja Yésus má gwág ntáni yí a mú ci nə nyə ná: «Sâ ŋgwúd í ŋgə ná fúfə wo: kaá kusha ísâ byêsh wó jí nə ndî yí, wo kaaw mímbúmbúwá *mwaanê wəwngâ,

wo ka bá kə bə nə məbii gwôw; ság ntó wo ka zə bɛ mə.»

²³ Cî wəŋg mú shúsula nə mpɛsá mə Yésus, nəcé nyə á bə nə zhwog məbii.

²⁴ Yésus mú dúg * [ná a mə shúsula], a mú ci ná: «A kwowulálə nə buud bí nə məbii wá bwé nyíig Faan mə Zembî dí eé.

²⁵ Í yida nywá bə kúnə-kúnə nə *shamô nyíig luun lú ndundu dí, ntɔ nə muud á bulya məbii nyíig Faan mə Zembî dí.»

²⁶ Buud bwé á ngə gwágulə Yésus wá bwé á ngə ci ná: «Ká zó jí nə ŋkul *dúg cug yé?»

²⁷ A mú bɛsa nə bwo ná: «Isâ í ntɔ múúd ŋkul yí, Zembî nywáá jí nə ŋkul sá byo.»

²⁸ Pyêr mú ci ná: «Sá báá sá á mə lágə isâ byêsh, sá zə bɛ wo.»

²⁹ A mú ci nə bwo ná: «Búbálé, mə jaaw bí ná, ŋkí muud mə lágə təŋ njów, təŋ mudá, təŋ omínyəŋə, təŋ obyól, təŋ bwân shú Faan mə Zembî,

³⁰ nyə é nyiŋgə bii isâ byəŋg byêsh ŋkí bulya té nyə é ngə cugə wa shí yí, a bá námə cugə kandugə kandugə cug í zág yíid.»

*Yésus mə jaaw nə a bá yə
(Mat 20.17-19; Mak 10.32-34)*

³¹ Yésus nyə á ka ŋwa *ompwíin wûm nə óbá bé, a mú ci nə bwo ná: «Dugá, sə ngələ bád kə Yurúsəlem óga. Isâ byêsh *búúd ɔ mícúndə bwé á cilə shú mə *Mwân mə Múúd yí í zə kə bwəma.

* **18:24** *nə a mə shúsula*: Míl mícilyá mí ayág mí cugé nə iciyá íni.
18:27 Zak 8.6; Luk 1.37 **18:29** 14.26; Mat 10.37 **18:31** 9.21-22

32 A zə kə kaanz mə́bwê mə́ íkûl ishúsád, a bwəma nə cóógá, buud cúg nyə, bwo seɣ nyə məntənd nyúúlúd.

33 Bwə é fyáməsə nyə milwón, bwə gwú nyə. Nji, a bá gwúm jwôw áléel.»

34 Bân bwə áshígé ngə mpu gwág nda lésú wəəng í á ngə kə ná. Í á bə bwo sâ shwoó, bwə kú wámbələ sâ Yésus nyə á ngə ci yí.

*Yésus mə́ lwag áncím-ncím
(Mat 20.29-34; Mak 10.46-52)*

35 Í á ka zə bə ná, ja Yésus nyə á ngə shísh Zheríko yí, ngwól áncím-ncím nyə á bə zhí dí koogú, a ngə gwáamb buud *mwaanê.

36 Nyə á ka gwág buud bwə ngə cə́ áncuncuma, a mú jî ná: «Jí í ngə cə́ yí?»

37 Bwə mú jaaw nyə ná Yésus á Nazarêt wə́ ngə cə́ éne.

38 A mú kîm ná: «Yésus Mwân mə́ *Dávid, bwíígúg mə́ ná nkwoŋú!»

39 Buud bwə á ngə kyey mpwoombá gwoong dí wá bwə mú nkáánd nə nyə ná a jíg kúl-kúl. Nyə mú yidá mpu bân kəl gwów ná: «Mwân mə́ Dávid, bwíígúg mə́ ná nkwoŋú.»

40 Yésus mú tŋw, a mú ci nə bwə zég nə nyə. Ja áncím-ncím mə́ zə wóós nyə kúnə-kúnə yí, Yésus mú jî nyə ná

41 «Wó jî ná mə́ sáág wo jí?» Nyə nə Yésus ná: «Cwámba, mísh mām mə́ kwóg dúgya.»

42 Yésus mú ci nə nyə ná: «Mísh mwô mə́ kwóg dúgya. Wo mə́ *dúg cəg nəcé búgá gwô.»

⁴³ Námá cé nə cé, mísh má mú kwo dúgya nyə. A mú ηgə bɛ Yésus a ηgə yə Zembî gúmá. Buud bêsh bwá á dúg sóólúgú wəɔŋ wá bwá mú ηgə yə Zembî məshwúmb.

19

Zashé mə cénd mítádúgá

¹ Ná ndéé Yésus mú nyí Zheríko, a mú ηgə lína ηgwóla.

² Nɔwól múúd nyə á bə cínəŋ ná Zashé, a njúl ηwɛnyɛ tóya, a mbíd zhwog məbii.

³ Nyə á ηgə sɔ ná a dúg Yésus; nji nyə a shígé bə nə ηkul mə dúg nyə nəcé buud bwá á bə áncuncuma, Zashé nyɛ njúl ntâg wúlə-wúlə.

⁴ A mú ju nə kúlə kə shwóg kə bád sikomâr* dî shú ná a bāg dúg Yésus ja á bá cɔ cínəŋ shí yí.

⁵ Ja Yésus nyə á zə wós kúkúl jəŋg dí yí, nyə a bân mísh a mú ci nə Zashé ná: «Zashé, lɛɛlɛg shulə nəcé í jii ná mə jíg wódf njów múús.»

⁶ Zashé mú lɛɛl shulə, a mú kə lág Yésus nə məshusug.

⁷ Nda búúd bwá á dúg ntó ná, bêsh bwá á ηgə nyímbəla ná: «A má kə nyíi kə ji múúd misəm dí njów!»

⁸ Zashé nywáá mú tōw tátəlí ci nə Yésus ná: «Cwám̄ba e, mə zə kaaw məbii mām tútám ná cáŋ, mə yə mimbúbúwá dúl kəw. Nkí mə a shí ntâg mánda múúd nə sá jé mə nyiŋ nyə gwo ija inɔ.»

* **19:4 sikomâr:** Jísə dúl váál lí í á də bul bə mbwaanzulə shí á Yudéa (10j 10.27; 1Ib 27.28; 2Ib 1.15; 9.27), tə shíshíŋ á Zhurdɛ dî (Luk 19.4); bwá á də námá sá məbósmbú nə ndí. Buud ɔ Igípten bwá á də bɛ lí jəŋg (Sôm 78.47). **19:7** Mat 9.10 **19:8** MmN 21.36; Eze 33.14-16

⁹ Yésus músə ci ná: «Zembî má cug búúd ó njów ga múús, nəcə a ji námə múúd á bag mə *Aburaham.

¹⁰ Nəcə *Mwân mə Múúd nyə á zə sɔ̄ bəɔŋg bwə á jímb wá, zə cugushi bwo.»

Kanda mísəŋ wûm

¹¹ Buud bwə mú gwág lósú Yésus nyə á lás yí. Yésus mú kə nə lósú shwóg kənd bwo kanda nəcə bwə á ŋgə téduga ná, nda a mú kúnə-kúnə nə Yurúsəlem ná Faan má Zembî í zə nyîn.

¹² Nt́ Yésus mú ci ná: «Ŋgwól múúd nyə a byêl njów mícî dî. Nyə á ka zə bə ná a ká nyúl shí a shwóg-shwógúd bwə ká tál nyə Njwú-buud ná ndeé a mú nyiŋgə.

¹³ Ja á má bə ná a zé tí yí, a mú jôw osóol ɔ̄ mäsáal bé wûm, zə yə bwo *mwaanê, muud yêsh sáŋ mína† ŋgwúd; nyə nə bwo ná: “Ŋgəgá nə sá omákíd nə mwaanê éne té mə é bə njəond dí yí.”

¹⁴ Nji, nda búúd ó ləom yé bwə á dɛ mpíi nyə ná, bwə á kənd buud nyédí mpúsə kə jaaw ná: “Sə acéélé nə muud éne jwúg nə sá.”

¹⁵ «Ja bwə á shîn tál nyə njwú-buud yí, nyə á ka nyiŋgə. A mú zə wós, a mú jôw ósóol ó mäsáal bé nyə á kaaw mwaanê wá ná bwə zəg lwágulə nyə nda mákíd máŋ má á kyey ná.

¹⁶ Ashúshwóógú mú zə wós, nyə ná: “Mása, saŋ wô í á má sá ná mə bíig misəŋ wûm.”

19:9 13.16; Mis 16.31 **19:10** Eze 34.16; Mat 9.13; Mak 2.17; Luk 5.32; 1Tm 1.15 **19:11** 11.2; Mis 1.6 **19:12** Mak 13.34; Mis 1.11; 2.33-36 † **19:13** Saŋ mína ŋgwúd í á dɛ bə odanarí təd. **19:14** Mis 4.17; 5.28; 13.44-46; 28.25-28

17 Njwú-buud mú ci nə nyə ná: “Uhúuŋ, wo ji jɔjɔ sɔɔl məsáal. Wo mə bæ mə abúgúlág nə súsúsá ácíg-cíg. Mə mə yə wo ijwúga nə wo jwúg nə miŋgwála wŭm.”

18 Sɔɔl məsáal ábeê mú námə zə, nyə ná: “Mása, saŋ wô í á mə sá nə mə bíg misaŋ mitóon.”

19 Njwú-buud mú námə ci nə nyə ná: “Mə mə yə námə wo ijwúga nə wo jwúg nə miŋgwála mitóon.”

20 «ŋgwól mú námə zə, nyə ná: “Mása, saŋ wô wə ga. Mə a fúlə wo nábukən dí nə ndeé mə baagulə.

21 Mə á ŋgə fúndə wo nəcé wo ji muud ŋkád; wó dɛ ŋwa sâ jí nə wo dí wo á bwíŋg yí, wo dɛ saag isâ bíś nə wo dí wo á bɛ yí.”

22 Njwú-buud mú ci nə nyâŋ ná: “Mə zə sámɓ wo lésú wô na wódí íciyád. Wo ji bów-bôw sɔɔl məsáal. Wo á ŋgə mpu nə mə ji muud ŋkád, mə dɛ ŋwa isâ bíś nə mə dí mə a bwíŋg yí, mə dɛ saag isâ bí nə mə dí mə á bɛ yí.

23 Ká nəcé ji wó áshíge kə wá mə mwaanê waamə bâŋ dí, nə ja mə wóos yí, mə zə ŋwa nyə nə məbədí gwôw yí?”

24 A mú ci nə buud bwə á bæ cínəŋg wá ná: “Déeégúgá nyə saŋ ni bi yəg nyəəŋg jí nə misaŋ wŭm yé.”

25 Bwə mú ci nə nyə ná: “Cwámɓa, á bwey fwo bæ nə misaŋ wŭm.”

26 Mə mpú jaaw bí nə muud jí nə baalé yé, Zembî mə bá kwádulə nyə. Nji nyəəŋg cúgé nə ndí yé, Zembî mə bá meel yíl nyə búbaalé á jí nə ndí yí.

27 “Nə ndeé mizhízhíŋ myâm mí á ban nə mə kú jwú nə bwo wá, zəgá nə bwo wa, zə cígə bwo məcán

mə ɲgə dág.”»

²⁸ Ja Yésus nyə á shîn lás ntáni yí nyə a t̄w shwóg ɲwa zhí kálə Yurúsələm.

Yésus mə zó nyí Yurúsələm

(Mat 21.1-9; Mak 11.1-10; Yuá 12.12-19)

²⁹ Í á ka zə bə, Yésus nyə á ɲgə shísh kúnə-kúnə nə Betufazhe nə Betanî, a mú kə wóós ɲgɛɛ mbún bwá dú j̄w ná *Mbún wóolivyê yí. A mú lwâm *ómpwín óbá.

³⁰ Nyə nə bwo ná: «Kəgá na dánd á shwóg níđ. Í é bə, bí ká námá jé bi kwey cwɔ jakáás cɛɛlá, í njúl ná t̄w muud nyə a bwélé kəwa gwod. Bí ó ciny gwo, zə mə nə ndí.

³¹ ɲkí muud mə jí bí ná nəcé jí bí ɲgə ciny gwo yí, bí bɛsa nə nyə ná: “Cwám̄ba wə ɲgə jí gwo.”»

³² Buud nyə á lwâm wá bwá mú kə, kə námá kwey ís̄a nda nyə á ci ná.

³³ Ja bwá mə ciny cwɔ jakáás yí, wəamədí bə bwá mú ci nə bwo ná: «Bi mə ciny gwo nəcé jí?»

³⁴ Bwá ná: «Cwám̄ba wə ɲgə jí gwo».

³⁵ Bwá mú zə Yésus nə cwɔ jakáás j̄wɲg, bwá ɲgə yíl mikáándə myán ɲgə j̄ɛɛl gwo kwonud, bwá mú jil Yésus gw̄w.

³⁶ Yésus mú ɲgə kə jakáás dí, buud bwá ɲgə taalə mikáándə myán zhíđ.

³⁷ Ja nyə á ɲgə shísh kúnə-kúnə nə Mbún wóolivyê yí, ompwín bēsh bwá á bə áncuncuma wá bwá mú bə nə məshusug, bwá mú ɲgə yə Zembî məshwumb gwów-gw̄w nəcé məma misóólúgú mí ɲkúl bwá á dág myá.

³⁸ Bwá mú ɲgə ci ná:

Gúmá í bág nə Njwú-buud ηγά zə jínə mə Cwám̄ba dí yé.

Jon̄ í bág nə sheε,
gúmá jon̄ lu gwów dí cwû.

³⁹ Bóólágá *Ofarizyêη bwá á bə na mán̄kúmbə mə búúd dí wá bwá mú ci nə Yésus ná: «Yígguli, wo alásé nə ompwíin bwô ná bwá yówug kímáǎ?»

⁴⁰ A mú bεsa nə bwo ná: «Má jaaw bí ná ηkí bwá ji kál-kál, məkwóógá k̄m.»

Yésus mə gwág cey Yurúsalem lámád

⁴¹ Yésus nyə á ηgə shísh ηgwála ná ndéé ja nyə á dúg wə yí, nyə á jii yə nə gwágúlə wə cey lámád.

⁴² A mú ci ná: «Eéé! Jwôw gaád wo mbâm mpu nda wó jéǎ nə sǎ ná wo jíig nə sheε ná! Ká jisə wo shwiiyá, mísh mwô kú dúg.

⁴³ Nəcə mól mwôw mə bá bə wo ná mizhízhín myô mí bá laá wo nə mimyágá, mí lyε wo nə dəomb, shúsə wo ikóomb byêsh.

⁴⁴ Bwá bá caam wo nə bwân bwô, lágə wo shí nə shí kú nə tə kwóógú í mbád dúlúgáád. Í bá bə wo ntó nəcə wo a shígé mpu fwála Zembî nyə á zə ná a zə cugushi wo yí.»

Yésus mə wíηg búúd ó mikus Mpáánzə Zembî

(Mat 21.10-16; Mak 11.11, 15-18; Yuá 2.13-17)

⁴⁵ Nə ndéé, Yésus mú kə nyíi *Luη mə Zembî, a mú kə wíηg búúd bwá á ηgə sá mikus cínəηg wá,

⁴⁶ nyə nə bwo ná: «Jísə cilyá Kálad Zembî dí ná: “Njów wâm í bá bə njów mǎjəgula.” Bi bân mə yida sá ná í bág daage lú íjúwâ!»

19:40 Aba 2.11 **19:41** 21.20-24 **19:42** Mbá 32.29; Luk 2.14

19:44 1.68; 21.6; Mat 24.2; Mak 13.2 **19:46** Iza 56.7; Zhe 7.11

⁴⁷ Nyə á ka ða yə buud minjígú alá Luŋ mə Zembî jwôw dêsh. Nə ndeé, nə Milúlúú myâ ofada, nə *Oyíguli ó mácéx, nə mícî mí kúl búúd mí mú ŋgə sọ nə mí gwú nyə.

⁴⁸ Nji bwə áshígé mpu nda bwə sáág nə, nəcé mənəkúmbə mə búúd mēsh mə á ða gwágulə nyə nə lâm wēsh.

20

*Nkul ijwúga mə Yésus í ŋgə zhu ŋgow
(Mat 21.23-27; Mak 11.27-33)*

¹ Í á bə dúl jwówúđ nə, Yésus ŋgə yə buud minjígú alá *Luŋ mə Zembî, a ŋgə jaaw Jɔjɔ Kéel, seegya nə milúlúú myâ ofada, nə *Oyíguli ó mácéx, nə ocúmbá buud bwə mə wós.

² Bwə mú jí nyə ná: «Jaawug sə. Nyáyé ŋkul wó ŋgə sá ísâ íni nə ndí yí? Zə nyə ámə yə wo ŋkul nyɔɔŋgá?»

³ A mú bɛsa nə bwo ná: «Mə zə námə fwo jí bí njígá.

⁴ Nduwán Yuánes nyə á ŋgə duu buud yí, í á bə nə nyáyé ŋkúl? Ye ŋkul á gwów wə Zembî, ye ŋkul á buud?»

⁵ Bwə mú téduga ná: «Ŋkí sá mə ci ná: “gwów”, nyə e jí sá ná: “Ká nəcé jí bí a shígé *búgula nyə yí?”

⁶ Sá mə ká mɛel ci ná í á bə ŋkul á buud í, kúl búúd jēsh gwú sə nə məkwóógá, nəcé bēsh bwə ŋgə magulə nə Yuánes nyə á bə *muud micúndá.»

⁷ Bwə mú bɛsa nə bwə ampúyé kúl í á ŋgə wú yí.

⁸ Yésus mú ci nə bwo ná: «Mə ajááwé námə bí ŋkul mə ŋgə sá misóólúgú míga nə ndí yí.»

*Kanda ósól ə mäsáal ə abábêw
(Mat 21.33-46; Mak 12.1-12)*

⁹ Yésus nyə á ka kənd buud kanda ga ná, «ŋgwól múúd nyə a sá fambá *vînyə a mú yə búúd fambá jəŋg məcéd. A músə kə njəənd dí ná nyə é já fwámé fwála.

¹⁰ Fwála lú məmwáágulə dí, nyə á kənd ŋgwól sól mäsáal yé ná a kág ŋwa nyə dé kəw læ mpúmá búúd bwé á lúg nə fambá wá dí. Nji buud bəŋgú bwé mú kə danɣulə cú sól mäsáal ná ndeé nyiŋg nyə məbwə məbwə.

¹¹ Muud fambá mú ŋwa cígúlá ná á nyiŋgə námə kənd ŋgwól sól mäsáal yé. Bwé mú námə kə danɣulə cú nyāŋ, séémbəli nyə nə məlwíy ná ndeé nyiŋg nyə məbwə məbwə.

¹² Muud fambá ná á nyiŋgə námə kənd sól mäsáal áléel. Bwé mú kə wá nyāŋ məfəŋ ná ndeé bwé wíŋg nyə.

¹³ «Muud fambá mú ka zə ci ná: “Mə sáág ná e? Mə zə kənd mwān waam mə búl cəel yé, ka bwé é gwəqə nyə.”

¹⁴ Ká, buud bwé á lúg nə fambá wá, dúgúlə bwé á dúg *Mwān mə Múúd fambá mə wós yí, bwé á nyímbəla bwámé nə bwámé ná: “Muud mə bá lúg nə lúgí wə éne. Shé gwúgá nyə shé bəg lúg nə lúgí.”

¹⁵ Bwé mú julə wú nə nyə fambá, kə gwú nyə ncā.» Yésus mú jí bwo ná: «Muud fambá mə bá sá búúd óni ntudəl?

¹⁶ Ngaá ná a bá zə gwú bwo ná ndeé a ŋwa fambá yə búúd oshús?»

Ja búúd bwé á gwág á mə ci ntó yí, bwé á lás ná: «Mbô! Í cúgé nə ŋkul bə ntó!»

17 Yésus mú dúg bwo ná figá-figá, a mú jí bwo ná: «Micilyá míga mí ké ná jí?

Kwóógú ólwóye bwá á myaas yí,

dwó wá í má bæ kwóógú lá lámuga*.

18 Muud mæ bá búl kwóógú dɔɔng dí yé mæ bá kweshuli búg; nyɔɔng kwóógú dɔɔng í bá káda yé mæ bá cuguli.»

19 Oyíguli ó máççɛ bɔnɔn milúlúú myâ ofada bwá á mpu ná lésú wáŋ wá Yésus nyə á ngə lás kaanád ni. Bwá mú tééd ngəlɛ sɔ məzhií ná bwá bii nyə námé wəla dɔɔngúd. Nji bwá á ka ngə fúndə məŋkúmbə mə búúd.

*Otówé ɔ shwóg ó Oyúden bwá bwéél Yésus
(Mat 22.5-22; Mak 12.3-17)*

20 Ná ndéé bwá mú ngə baagusə Yésus. Bwá kə kənd búúd ná bwá kág nda buud wá tətəlí. Bwá ká də bwéél ná ka bwá é gwág gúl ciyá í ajáláyé yí, bwá kusha nə nyə, a bæ mányámá má ngwámuna dí, nyádí mpəl dí.

21 Buud bwá mú zə jí Yésus ná: «Yíguli! Sə ngə mpu ná lésú wə nə njígúlá wə bísə tətəlí. Wó də námé dúg búúd nji nda njígúlá wə wí ná. Wo ngə jíguli sá cug á Zembí búbélé.

22 Ntó, jaawug sê. Ye məççɛ máshé má ngə magulə ná sá jánág tóya mə *Káázel, ye má anğê nə magulə?»

23 Ká, Yésus nyə á bwey mpu məkəŋ máŋ, a mú ci nə bwo ná:

20:17 Sòm 118.22 * **20:17 kwóógú lá lámuga:** Í á də bæ kwóógú bwá á də tééd jil mändəlúd yí, dwó wá bwá á də bɛ ja bwá lám mənyunğ mə njów yí. **20:18** 1Pr 2.8 **20:19** 19.48 **20:20** 11.53-54

24 «Lwógá ná mə saŋ *danarî†. Zá jí nə vuguli mpwoombú nə jíná bwé á lúlə wa ga?» Bwé ná: «Jísə Káázəl.»

25 Nyə ntâg nə bwo ná: «Ntó, yógá Káázəl isâ í Káázəl, bí yə Zembî isâ í Zembî.»

26 Bwé mú kú nə sá bwé júmug Yésus mísh mə búúd dí yí; bwé mú bul káam mpɛsá ni, bwé shwal fad mímpu.

Osadwisyêŋ bwé bwéél Yésus

(Mat 22.23-33; Mak 12.18-27)

27 Gúl búbaalê *Osadwisyêŋ, buud bwé də ci ná mimbimbə mí ábúle gwûm máshwonj dí wá, í á ka zə wá Yésus, zə jí nyə ná:

28 «Yíguli, Moyîz nyə á yə sá cɛɛ ná: “Ŋkí muud mə yə kundú, mínyəŋú yé mə jəlá nə shúgula nə kúsə yé, a byág nyəŋg mə yə yé mpwonj buud.”

29 Bóól ómínyəŋú bwé á byêl wa zəŋgbá budûm nə budûm. Acúmbá mú bâ múdá, a mú yə kú nə mwân.

30 Nyəŋg nyə á bɛ nə nyə yé mú ŋwa múdá,

31 áléel ŋwa námə nyə, ná ndeé bêsh zəŋgbá bwé á ŋwa mudá wəŋgú, bwé ŋgə yə kú byá mwân.

32 Zhúgúlá zhúgúlâ, mudá mú námə yə.

33 Ja búúd bwé bá gwûm yí, nyáyé mə bá ka ŋwa mudá? Ngaá ná bêsh bwé á shí bə ógwúm bé?»

34 Yésus mú bɛsa nə bwo ná: «Buud wâ cug ga bwé ŋgə bə, budûm bâ búdá, budá kə məbáád.

35 Nji, bəŋg bwé bá nyîn ná bwé jəlá nə gwûm bwé cugə cug í zág wá, bwé ábúle də sá məbâ: budúm nda ná bâ búdá, budá nda ná kə məbáád.

† 20:24 *danarî*: Í á bə mwaanê á Rom bwé á də jəna tóya nə ndi yi (wo je dúg Mat 22.18-9). 20:25 Rom 13.7 20:27 Mís 4.1-2; 23.6-8

20:28 Mbá 25.5-6; Mat 38.8

36 Bwé ábúle ná námé bæ nē ŋkul yə, nəcé bwé bá bæ nda *wəéŋgales. Bwé bá bæ bwân ó Zembî nəcé í bá bæ bwé má wú shwiy dí kə cugud.

37 Kóómb á mimbimbə bálə gwûm máshwoŋ dí, Moyîz nyə a lwágułə ntó ja nyə á kwey ŋgwiile ŋkaŋ dí yí; nyə á jôw Cwám̄ba ná Zembî má *Aburaham, Zembî má *Izaag, Zembî má *Yákwab.

38 Ntó ji ná Zembî cugé Zembî mimbimbə, a ji yidá bæ Zembî á buud bwé ŋgə cugə wá. Ntó ji shú déd ná bēsh bwé ŋgə cugə.»

39 Bóólúgá *Oyíguli ó mácéxə bwé mú lás ci ná: «Yíguli, wo má mpu lás.»

40 Bwé áshígé ná nyiŋgə bwelɛ jí Yésus tɔə njiǵá ŋgwúd nə ŋgwúd.

Ye Mesî ji mwân mə Dávid

(Mat 22.41-46; Mak 12.35-37)

41 A mú ci nə bwo ná: «Ntədəlé búúd bwé mpú du ci ná *Kríst ji mwân mə Dávid yé?

42 Nǵáá Dávid nyə á ci nyédí kálaad Osôm dí ná: Cwám̄ba‡ nyə á ci nə Cwám̄ba wâm ná:

“Jig shí wa mǵdí mbwê mǵncwûm,

43 kə wós ja mə é culushi mízhízhíŋ myô, wo nyaál myo nə mǵkuú yí!”

44 Nkí Dávid má bwey jôw *Kríst ná Cwám̄ba, nyə é ka bæ Dávid mwân na ntədəlé?»

45 Yésus mú ci nə *ompwíín bé buud bēsh bwé ŋgə gwág ná:

20:36 1Yn 3.1-2 **20:37** MmN 3.2, 6 **20:39** Mak 12.32 **20:40** Mat 22.46; Mak 12.34 **20:41** Mat 20.30-31 **20:42** Sôm 110.1; Mis 2.33-35 ‡ **20:42 Cwám̄ba:** Wa, ja ashúshwóógá jíisə “Yawé”, mbii í ŋgə wu Sôm 110.1 dí yí.

46 «Bi ɔ káálúgə nə Oyíguli ó máceɛ bwə céél du məɣla nə ηwɔɔla ηwɔɔla íjud wá, bwə céél námə nɔ́ buud bwə dúg báda bwo məbədə́ má gúmə mánkúmbə mə búúd dī wá, bwə námə wə bwə céél dúlə kə ji nji íjiya yā shwóg ja búśə *mám্পáánzə má mínjígúlá má *Oyúden dí yí, nə dúlə du ji nji lúú túwɔ́lɪ dí ja bwə dú kə ídína dí yí.

47 Bwə du déég míkúsə mí búdá isâ byáη byêsh ka du sá igwaa-gwaa í mójəgula nɔ́ bwə dúgúg nɔ́ búśə íjɔ́ɔ í búúd. Intágúlí byáη í bá bə ηkí jág bul nyaan.»

21

Yána mə kúsə múdá (Mak 12.41-44)

1 Yésus nyə a bân mísh a mú dúg ofwó búúd bwə ηgə wá məyána mán jaadé məyána mâ *M্পáánzə Zembî dī.

2 A mú námə dúg wúl mbúmbúwá kúsə múdá ηgə wá isusáη íbá.

3 Yésus mú ci nɔ́: «Búbələ́, mə jaaw bí nɔ́, mbúmbúwá kúsə múdá ni mə wá məyána cɔ́ búúd bêsh.

4 Nəcé buud óni bwə ámə ηgə wá óni, bwə ámə ηgə ηwa mám্পugə mâ byɔɔg dánúđ. Ká nyɛ, a njúl mbúmbúwá, nyə ámə wá bímbí dêsh í ámə bə nɔ́ nyə é ηgə cugə nə ndí yí.»

Luη mə Zembî í bá c̄im (Mat 24.1-3; Mak 13.1-3)

5 Bóól búúd bwə á ηgə faag *Luη mə Zembî bwə ηgə ci nɔ́ məlwóga mâ cínəηg məsə nə jɔ́jɔ́ mákwóógú, jɔ́jɔ́ ísâ búúd bwə á ηgə yə Zembî yí í ηgə

kwádulə ijꝛꝛ. Nda bwé á ngə faag ntó ná, Yésus mú ci ná: ⁶ «Sâ bí ngé dúg ñkí nywa ni í bá cɪm jêsh, dúl kwóógú í ábúlé lúg na í mbád dúl gwôw.»

⁷ Bwé mú ka jí nyə ná: «Yíguli, jâñ sâ í bá bə jáyé ja? Jí í bá ka lwágulə sé ná í wál zə sây?»

*Yésus má jaaw nda mácey má bá tééd ná
(Mat 24.4-8; Mak 13.5-8)*

⁸ Yésus mú ci nə bwo ná: «Bi ó bey ná buud bwé bâg zə kənd bí jugú. Nəcə buud ñkí bulya bwé bá du zə nə jíné dām zə ci ná: “Mə wə *Krîst,” bwé ná: “Wəla í má wós.” Bí kú bá du bɛ bwo.

⁹ Ja bí má bá du gwág miláñ mí móomb yí, bí kú bá du gwág wagəwo. Bí tɛm gwág ná buud bwé mú ngə sá miŋgáádé nə ijuwú, bí kú bá gwág wagəwo. Nəcə í bá jii ná isâ byɔɔŋg í ngóg nə tééd fwo síy; ñji, í ábúlé leel bə məshíné má shí.»

¹⁰ A mú nyiŋgə ci nə bwo ná: «Gúl lwoŋ í bá lumbəli nə gúl, dúl faan lumbəli nə dúl,

¹¹ shí í bá du jág ntaŋsa, zha á ifí mpu nə okwaag-jumə ó məbwas í bá du bə íkúl ikúl, isâ í áwuwagəwə nə məma isâ í ntó búúd fəg yí í bá du zhu gwôw joŋ dî.»

*Zembî mə bá kwínd
(Mat 10.17-22; 24.9-14; Mak 13.9-13)*

¹² «Ñji, shúshwóógú ná isâ ñni byêsh í bág, bwé bá du bii bî, du lwágulə bî cúwálí, bwé bá du kusha nə bî məbwé má wəamádí wə *məmpáánzé má mínjígúlá má *Oyúden, bwé wá bí mímbwugəd. Bi mə bá du kaad mísh má ójuwú ó ləom nə buud ó anánî dí nəcé jíné dām.

13 Nji sósólégá wəɔŋg wêsh í bá bæ shú ná bi kég bwaagulə sâ bí mó mpú shú dâm yí.

14 Bweyugá wá mílúúd ná bi ajéláyé nə bá dɛ kwəməsa mbii bí mó bá dɛ shwɔ mónyúúl yí.

15 Məməfwó mə bá dɛ yə bí iciyá í lésú nə fɛg mbií í bá dɛ bæ ná, buud bêsh bwé bá dɛ lumbəli nə bí wá, ŋgwúd nə ŋgwúd kú tí sâ bí mó cí yí, ŋgwúd nə ŋgwúd kú wá íciyá í ŋkwafad.

16 Obyêl bán bwéməfwó, tɔɔ omínyɔŋɛ bán, tɔɔ mimbyêl mín nə oshwé bán bwé bá dɛ kusha nə bî, bwé sá ná bí bóól ŋkí bulya bi bwəmag nə shwiy.

17 Buud bêsh bwé bá mpíi bí nəcé jínə dâm.

18 Nji, sâ í ábúlé sá bí tɔɔ bíbíyá.

19 Bi ó bá jisəw kə wós məshínéd, bi mú bá cugə.

(Mat 24.15-22; Mak 13.14-20)

20 «Nji, ja bí mó bá dúg ígwoonɔg i dósomb í mó lyɛ Yurəsəlem ná kesh yí, bi ɔ bá mpɔ nə Yurəsəlem wál zə cɛim.

21 Né ndeé, buud bwé bá bæ Yudéa wá bwé bəg fúndə kə mímbúmbúŋúd! Bəɔŋg bwé bá bæ tām ŋgwéla wá, bwé bəg wû; bəɔŋg bwé bá bæ mpúsə mílɔɔm wá, bwé kú bá zə ŋgwéla.

22 Nəcé mwəw məɔŋg mə bá bæ mwəw Zembî mə bá zə yə búúd intágúlí má, sâ jêsh Mícilyá mí ŋgé ci yí í bá bwəma.

23 Nkwéé budá bwé bá bæ nə məbum, nə bəɔŋg bwé bá ŋgə nyééŋg bwân mwəw məɔŋg dí wá! Bwé bá bul ŋkúŋkwonɔ. Nəcé məntágula mə bá bul bæ ləɔm dí, mpimbə mə Zembî í bá bii kúl búúd ga.

21:14 12.11-12 **21:16** Msh 7.6; Mat 10.35; Luk 12.52-53 **21:18**
1Sa 14.45; Mat 10.30; Luk 12.7 **21:19** Mbá 13.10 **21:20** 19.41-44;
20.16; Mat 22.7 **21:22** Mbá 32.35; Ozê 9.7

24 Bóól bwé bá gwúyɔw nə ikafwɛɛ, bóól kə míkɔámúđ ikúl byêsh í cúgɛ Oyúden dî; ikúl í cúgɛ Oyúden í bá yád Yurúsələm, tagələ nyaal nyə nə ndeé kə kumə məshíné mə jwanğa dáj.»

*Ja Mwân mə Múúd mə bá bə ná a wál zə yí
(Mat 24.29-36; Mak 13.24-32)*

25 «*Məshimbá mə bá wós jwəw nə ηkwoond nə wácén-céníd. Shí í bá bə ná, ilwoŋ í bá bə ífwaasud, muud kú wɔɔf nəcé m̄ŋ mə bá sá məma ncíndá, ikwɔ bul junɣya.

26 Buud bwé bá ηgə k̄an nə fúndúgú ηgələ bwánd cúgá í bá wós shí mishwun yí, nəcé isâ byêsh bísə nə mpífə jon dí yí í bá kúnɣɔla.

27 Ja jɔɔŋgú, bwé bá ka dúg *Mwân mə Múúd ηgə zə míŋkúđúđ, a zág nə mpífə nə milwanó.

28 Ja isâ byɔɔŋg í bá tééd ηgələ s̄y yí, bi ɔ bá súg mányúúł ijyad, bí b̄an milúu nəcé í bá bə wəla bí mə bá zə wú mányámád yí í mú kúná-kúnə.»

29 A mú kənd bwo kaaná ná: «ŋwagá yuug nə *figyé nə bíł ílí byêsh.

30 Ja məncuug mə agúgwáan mə ηgə kɔ yí, ηgáa bi mə d̄u mpu cínəŋg nə ompú bwé mú kúná-kúnə.

31 Ntó námá, ja bí mə bá dúg isâ byɔɔŋg í ηgə s̄y yí, mpugá nə Faan mə Zembî í mú kúná-kúnə.

32 «Búbálé, mə jaaw bí ná, kala búúd ga í ábálé cɔ, isâ íni byêsh kú fwo s̄y.

33 Gwów nə shí í bá cɔ, n̄ji iciyá byâm kú cɔ.»

Ompwíún ó Yésus bwá jəlá nə d̄u ji ηkwəməsá

34 «Bí ó bey ná milâm mí kég bá wamba bí mázan nə ɪŋgulɔgə nə zhwiimbyálə nə cug dí ná ndeé, jwôw dɔɔŋgú zə bá byalɔgə nə bí

35 nda wód í dɛ byalɔgə nə cúdú ná. Nəcə jwôw dɔɔŋg í bá bii búúd ɔ shí mishwun óga bêsh.

36 Jigá ŋkasá, bí dɛ jəgɔla nə Zembî ja jêsh shú ná bi bâg faam ísâ byɔɔŋg byêsh dí, bi mú bá kə wósós ótútəlí mísh má *Mwân mə Múúd dí.»

37 Yésus nyə á dɛ sá ná, mwásé wêsh a ji *Luŋ mə Zembî a ŋgə yə buud minjígúlá; mpwó-bulú, a kə mbúbmbúnj á wəolivyê kə cínɔgɔli búlú wu.

38 Buud bwé á ka dɛ zə nyédí cínɔŋg Luŋ ná kúndá mán zə dɛ gwágɔlə nyə.

22

*Yúdas má kusha nə Yésus
(Mat 26.1-5; Mak 14.1-2)*

1 Wəla lɛ *Páska í á ŋgə shísh. Páska nyə á bə zan bwé á dɛ də ɪbəléd yâ kú nə *ləvur yí.

2 Milúlúú myâ ofada bə́nəŋ *Oyígɔli ó məcɛɛ bwé á ŋgə sɔ məzhíí ná bwé gwú Yésus, bwé á ka ŋgə fúndə məŋkúmbə mə búúd.

(Mat 26.14-16; Mak 14.10-11)

3 Yúdas bwé á dɛ jəw nə dúl jíné ná Iskariyôt yé, a njúl ŋgwól múúd á gwoɔŋg *ómpwíín wúm nə óbá, *Sátan mú nyíi nyə lámúd.

4 Yúdas músə zə kə, kə lésha nə milúlúú myâ ofada bə́nəŋ ojwû wâ buud bwé á dɛ baagɔlə *Luŋ mə Zembî wá. A mú kə lwágɔlə bwo nda nyə é sá ná bwé bííg Yésus ná.

21:34 Iza 24.17; 1Te 5.1-3 **21:36** Mat 24.42; Mbá 6.17 **21:37**
19.47; 22.39 **22:1** MmN 12.1-20 **22:2** 19.48 **22:3** 4.2, 13;
10.18; 22.31, 53

⁵ Bwá mú gwág nywa, bónónh bwá mú bæ cún ná bwá é yə nyə *mwaanê.

⁶ Yúdas mú ka ngə sɔ́ fwámé fwála á jí nə ŋkul sá ná bwá bííg Yésus mənəkúmbə mə búúd kú mpu yí.

*Ompwíín ó Yésus bwá kwəməsa Páska
(Mat 26.17-19; Mak 14.12-16)*

⁷ Jwôw lá zâŋ bwá də tééd dólə íbuléd yâ kú nə *ləvur yí í mú ka wóós. Jwôw dɔ́ŋgá wə bwá də cígə nɔwəmbɛ *Páska yí.

⁸ Yésus mú lwám Pyêr bá Yuánes ná: «Kagá kwísha sá dína Páska, sá bəg kə də.»

⁹ Bwá mú jí nyə ná: «Wo ngə cɛel ná sá kág kwísha gwo ngow?»

¹⁰ Nyə nə bwo ná: «Kagá, ja bí é nyíi ngwála yí, bí é bwəma nə ngwól múúd ngə ŋkəny káágá mójúwó; bí ó bɛ múúd wɔ́ŋgá kə wóós njów nyə é nyíi yí.

¹¹ Bí mú ci nə muud njów ná: “Yíguli má ci ná wo lwóg sá kúl bənônŋ *ompwíín bé bwá é də dína Páska yí.”

¹² Nyə e lwágulə bí fúm ánúnî njów á gwówád, í njúl kwambulá. Cínəŋg wə bí é kwísha shé zan Páska yé.»

¹³ Ompwíín bwá mú kə ngwála, bwá mú kə kwey ísâ námə nda nyə á jaaw bwo ná. Bwá mú kwísha dína Páska.

*Dína mə Cwámba
(Mat 26.20-29; Mak 14.17-25)*

¹⁴ Ja wəla læ dína í á wóós yí, Yésus nyə á kə ji shí, bənônŋ *buud ɔ́ lwámá bé.

¹⁵ A mú ci nə bwo ná: «Mə ámə bul jii ná sənônŋ bí sá dág *Páska éga té mə afwóyé bwəma nə cún yí.

16 Mə jaaw bí ná mə abúlé ná kwo də ídêw i Páska kə wós ja Zembî mə bá féég sóólúgú á cínəŋg nyádí Faan dí yí.»

17 Nə ndéé, a mú ŋwa bálá, a yə Zembî akíba, a mú ci ná: «Ŋwagá bálá málwəg ga bi kááwəlag mpədúgá nyín.

18 Mə jaaw bí ná, tééd kíkidíga mə áŋguleé ná wáan ni; mə bá kwo ŋgul gwo ŋji ja Faan mə Zembî í bá zə tŋw yí.»

19 Nə ndéé a mú ŋwa baléd, a yə Zembî akíba nə ndéé, a mú fêy baléd, a yə ómpwíín, nyə nə bwo ná: «Nyúúl nyâm í mə kaanz shú dún dí wə ga. Dugá sá sóólúgú ga, du tédugá mə.»

20 Námé mbií ŋgwúdá, ja bwə mə shîn də yí, a mú námé ŋwa bálá wáan, yə bwo, nyə nə bwo ná: «Bálá ga jísə sɔ́ á gúgwáan í zə sŋy mácií mām dí yí. Nəcə mácií mām mə zə shwiy shí, zə cé bî.

21 «Nji, dugá, muud nyə é kusha nə mə yé ji wa, sánónŋ ŋgə də.

22 Nəcə *Mwân mə Múúd mə zə kə nda cɛɛlá mə Zembî wí ná. Nji məntágula nə múúd mə kéénzh nyə yé!»

23 Bwə mú ŋgə sɛŋusa məkəl bwámé nə bwámé, ŋgə jí ná zə nyə e sá sóólúgú wəŋgə na mpədúgá nyánúđ?

*Fwámé múúd mpədúgá buud ə lwámá
(Mat 20.25-28; Mak 10.42-43)*

24 *Buud ɔ lwámá bwé á séɲusa məkêl ná bwé cɛɛl mpu nyɔɔŋg jí bul bæ fwámé múúd bwé dí gwoonɔg dí yé.

25 Yésus mú ci nɛ bwo ná: «Micî myâ ikûl ishús mí ŋgɛ nteɛŋg ijwûga byáŋ; buud ɔ mpêl bwé ŋgɛ yida jíi ná buud bwé ŋwág bwo ná ijɔɔ i búud.

26 Í ajáláyé nɛ bæ ntó bí bânɔg dí. Nyɔɔŋg yêsh mɛ céél bul bæ fwó múúd gwoonɔg jín dí yé, yídag bæ nda nyɔ wá má búl bæ mwántombú; nyɔɔŋg mɛ tów bí shwóg yé séyúg nɛ bóólúgá.

27 Mpédúgá muud njúl shí ŋgɛ dɛ yé nɛ nyɔɔŋg ŋgɛ sêy nɛ nyɔ yé, zé jí fwámé múúd? Nɔgá ná nyɔɔŋg njúl shí ŋgɛ dɛ yé? Nji, mɛɛ má yidá ŋwa jiya sóol mɛsáal mpédúgá nyínúd.

28 «Bí báá, bí má kyey nɛ mɛ zɛ wóós wɛla lú məkugulɛ dâm dí.

29 Ná ndɛɛ mɛ jí nɛ ŋkul yɛ bí Faan má Zembî nda Dâ nyɔ á yɛ mɛ dwo ná.

30 Mɛ jí nɛ ŋkul sá ntó shú ná bí bânɔg dɛ nɛ ŋgul mádí túwɛli dí ja má bá bæ mádí Faan dí yí, bí jí námó ícaɛŋgád sámɛ íbɛend wûm nɛ íbá yâ *Izɛrɛyêl milósú.»

Pyêr mɛ bá kúlya Yésus

(Mat 26.33-34; Mak 14.29-30)

31 Yésus mú ci nɛ Pyêr ná: «Shímun, Shímun, *Sátan má gwáámɛ ŋkûl ná a zé fyá bí nɛ mɛbwábúlán nda múdá má dɛ fyá mɛwúdɛ ná.

22:24 9.46-48 22:24 Mat 18.1; Mak 9.33-34 22:26 9.48; Mat 23.11; Mak 9.35 22:27 Yuá 13.4-5, 12-17 22:30 Mat 19.28
22:31 22.3

³² Nji mɛɛ mə ámə jəgʊla shú dwô dí ná búgá gwô í bág kú tag. Ná ndeé, wo ɔ bá ka lʊlʊshi ómínyɔŋá bwô ja wó é bá cénd kuú njɔɔnd yí.»

³³ Pyêr mú ci nə nyə ná: «Cwámba, mə ji kwéeshá ná tɔɔ mímbwug shwá kə, tɔɔ shwiy shwá bêsh yə.»

³⁴ Yésus mú ci nə nyə ná: «Pyêr, mə jaaw wo ná shúshwóógú ná ŋwúm kúwó kwáágúg wo e kífya ija ilól ná wo ampúyé mə.»

Wala la gwáná

(Mat 26.30-46; Mak 14.26-42)

³⁵ A mú ci nə bwo ná: «Ja má á lwâm bí kú nə *mwaanê, kú nə məkwáám, kú nə osílúfaas yí, jí í á fúfə bí?» Bwé ná: «Kú nə sâ.»

³⁶ A mú ci nə bwo ná: «Í zó yidá bə ja ga dí ná, ŋkí muud ji nə mwaanê, a ŋwa; ŋkí muud ji nə kwáám, a ŋwa; muud cúgé nə kafwɛɛ yé kusha kúúd jé, kusə kafwɛɛ.»

³⁷ Nəcə má jaaw bí ná micilyá míga mí jəlá nə bwəma cug jâm dí. Micilyá mí ná: “Bwé á sɛɛŋg bónôŋ izhilɛŋgaanó.” Ntó ji ná, sâ í dúgyá nə mə yí í jəlá nə sɛy nda í jí ná.»

³⁸ Bwé mú ci nə nyə ná: «Cwámba, dugí ikafwɛɛ íbá wa.» Nyə nə bwo ná: «Bímí ni í jəla.»

³⁹ A mú cúwo tóón, kə *Mbán wəolivyê nda nyə á ɔu bwey sá ná. *Ompwíin bé bwé mú bɛ nyə.

Yésus má jəgʊla nə Zembî Getsemane

(Mat 26.30-46; Mak 14.26-42)

22:32 Mat 16.18; Yuá 21.15-17 **22:34** 22.61; Mat 26.75; Mak 14.72
22:35 9.2-3; 10.4 **22:37** Iza 53.12 **22:39** 5.16 **22:39** 21.37;
 Mat 26.30; Mak 14.26; Yuá 18.1

40 Ja bwá má kə wóós kúkúl jəŋg dí yí, Yésus mú ci nə *ompwíín ná: «Jəgəlagá nə Zembî, bi bəg kú biil məbwəbúlánúd.»

41 Nyə, a músə nywá shísh shwóg-shwóg nə bwo, cé bəǝlá dí nə ŋkul shúg yí. A mú kúd məbwón shí, tééd ŋgələ jəgəla nə Zembî,

42 nyə ná: «Pəpa, ŋkí wó cəel, yílúg mə bálá məcəy ga! Nji, kú bə nda má jí ná, í síyúg nda wó cəel ná.»

43 [Ná ndéé, ŋgwól *əŋgəles mú wóós zhúlə gwôw, zə ŋgə lələshi nyə.

44 Ifwaas í shwiy í mú bul bií nyə, a mú bul nyiŋgə jəgəla nə Zembî, gún í mú də wú nyə nyúúlúd nda ibəbəl í mácií də kud shí.]*

45 A músə yəw jəgələlə, a bən zə kómb ɔmpwíín bwá á bə yí. A mú zə kwey ná məcəy mə lâm má má kənd bwo ígwəd.

46 A mú ci nə bwo ná: «Nə ji! Bí ŋgə já? Wəɔləgá, bi jəgəlag, bi bəg kú biil məbwəbúlánúd.»

Bwá zə bií Yésus

(Mat 26.47-56; Mak 14.43-52)

47 Yésus ŋgə ná lás ntúni, seegya ná məma kında búúd mə cúwo, Yúdas tál bwo shwóg. Yúdas nyə á bə námə muud á gwoŋg *búúd ɔ lwámá wúm nə óbá yé mú shísh wə Yésus, zə fúlalú nyə.

48 Yésus mú ci nə nyə ná: «Yúdas, ntó nə wo zə kusha nə *Mwán mə Múúd məfúlula dí?»

49 Ja búúd bəŋŋə Yésus bwá á bə gwoŋg wá bwá á dúg sá í á ŋgə síy jəŋg yí, bwá á jí nyə ná: «Cwáməba, ye sá gwánág nə ikafwəle?»

22:42 Mat 6.10; 20.22; Mak 10.38; Yuá 12.27-28 * 22:44 Sə jəsh jíś cilyá wa ímpánzə íga dí yí, míl mícilyá mí ayág mí cúgé nə byo.

50 Ngwól mú wéem kafwεε jé, taad ηgwól sóol mäsáal mæ Ajeláci á ofada, í mú sám̄b nyæ lwé á mbwá mæncwûm.

51 Yésus mú ci nó: «Yɔwugá ntúni». A mú kúnya næ muud éne lwê, í mú yâl.

52 Yésus mú lás næ milúlúú myâ ofada bânôη ojwû wâ buud bwé á ðu baagulæ *Lun má Zembî wá næ ocúmbá buud, nyæ ná: «Bí ηgæ zæ næ ikafwεε næ mæbúlæ zálæ bií mæ, mæ jisæ zhílunghaná?»

53 Ngaá ná shé á ðu bæ jwôw dêsh kúl ηgwúd Lun má Zembî ðî, bi kú séém̄b mbwê ná bi má bií mæ. Nji, wæla dán wé má wós ga, wæla mæ *Sátan muud má ðu kun̄g máyídúgúð yé.»

54 Bwé mú bií nyæ, kæ næ nyæ ná ndeé kæ nyíi njów má Ajeláci á ofada. Í á bæ, Pyêr ηgá bæ bwo næ fwámé cé.

Pyêr mæ kílyá Yésus

(Mat 26.69-75; Mak 14.66-72)

55 Bwé á ka jida kuda tâm mbaadó bwé mú seηngya zæ ji shí; Pyêr mú námá zæ ji cínong bwéðí.

56 Dúl sás í á ðu sêy næ Ajeláci á ofada yí í mú dúg nyæ na mænkenya má kudad. Sás dæong mú mpu shimal dúg ná ndeé a mú ci nó: «Muud éga nyæ á bæ námá gwoong mæ Yésus ðî.»

57 Pyêr mú kílyá nyæ, nyæ ná: «Amuda, mæ ampúyé múúd éne.»

58 Fúfwálá mú cý, ηgwól múúd mú nyiηgæ ci næ Pyêr ná: «Wo ji námá ηgwól múúd wáj.» Pyêr næ né ná: «Muud éga, kú bæ mæ.»

59 Fwála má cý je bæ wæla ηgwúd ntúni, ηgwól múúd mú nyiηgæ zæ báásulæ ná: «Jí ntó, muud éga

bánôñ Yésus wá bwá á bæ. Ngaá a ji námá muud á Galilé?»

⁶⁰ Pyêr mú ci ná: «Mə ampúyé sâ wó ngá ci yí.»
Pyêr ngá ná lás ntáni, ngwúm kúwó mú kwáág.

⁶¹ Cwám̄ba mú yid dág Pyêr ná shi shi shi. Pyêr mú téduga ciyá Yésus nyə ámə ci nə nyə yí ná: «Shúshwóógú ná ngwúm kúwó kwáágúg múús íí, wo e kílya mə ija ilól.»

⁶² Pyêr mú cúwo tón̄n kə d̄u nyêsh nə yâ.

⁶³ Buud bwá á bæ bwá mbíd Yésus wá bwá á ngə cágulə Yésus, bwá ngá yíd nyə.

⁶⁴ Bwá á cɛɛlə nyə sâ míshúđ ka ngə ci nə nyə ná: «Lwóg ná wo ji *muud micúndá, jaawug sé muud nyə ámə yíd wo yé.»

⁶⁵ Bwá mú ngə jág lás nə nyə bíl íciyá í málwíy.

*Bwá ñwa cígúlá ná Yésus má jalá nə yə
(Mat 26.62-66; Mak 14.60-65)*

⁶⁶ Mán mələm, gúfúgá ócúmbá wâ kúl búúd, nə milúlúú myá ofada nə *Oyíguli ó mácɛɛ bwá á sɛɛngya. Bwá mú zə nə Yésus bwádí *Gwoong ósémbye ó mílású wâ Zembí d̄í.

⁶⁷ Bwá mú ci nə nyə ná: «Ŋkí wo jisə *Kříst, jaawugú sâ». Nyə nə bwo ná: «Mə tɛɛm jaaw bí, bí ámaguləyé.

⁶⁸ Mə jí námá bí njígá na, bí ábɛsayé mə.

⁶⁹ Nji, téd̄d kíkídíga, *Mwân mə Múúd nyə é kə ji shí mbwê məncwúm má Zembí á ŋkul nyêsh d̄í.»

⁷⁰ Bêsh ntâg ná: «Ntó ji ná wo ji *Mwân má Zembî?» Nyə nə bwo ná: «Biméfwó bí ηgə ci ntó, mə jisə nyə.»

⁷¹ Bwə mú ntâg ci ná: «Jí shé má kwo sọ owúshinəd yí? Sáméfwó má gwág á má lás.»

23

*Yésus mə ká kaad wá Pilât
(Mat 27.11-14; Mak 15.2-5)*

¹ Gúfúgá búúd jêsh mú tîw kyey kə nə Yésus wá Pilât.

² Kə wóós nûη, bwə mú ηgə búgə nyə lésú ná: «Sá ámə kwey múúd éga ηgə sá nə lwoη búúd jísú mitédúgá mí ηgág nə búbulə mílúúd, a ηgə ci ná nyə wá jísú Mesî, Njwú-buud; a ηgə sá ná bwə kú jána *Káázəl tóya.»

³ Pilât mú jí nyə ná: «Ye wo jisə Njwú *Oyúden?» Yésus mú bęsa ná: «Wo má ci óni.»

⁴ Pilât mú ci nə mílúúú myâ ofada nə mənjkúmbə mə búúd ná: «Mə akwéyé ná muud éga má shwey wôη.»

⁵ Bwə mú ci nə nyə ná: «A ηgə shwambalə kúl búúd jísú. A má ηgə yə bwo minjígúlá wú Galilé, wóós Yudéa zə kumə wa.»

⁶ Ja Pilât má gwág ntáni yí, a mú jí ηkí Yésus ji muud á Galilé.

⁷ Nda nyə á mpu ná Yésus ji muud á faan lú íjwúga má Herod ná, nyə á ci nə bwo ná bwə kég nə nyə wá Herod. Í á bə Herod njúl Yurúsəlem mwôw məwúgád.

Yésus mə ká kaad wá Herod

⁸ Herod nyə á bul bæ nə məshusug ja nyə á dúg Yésus yí. Nacé bwey nyə á du bwey sɔ nə a dúg nyə nə isâ nyə á du gwág shú dé dí yí. Nyə á ngə bwánd nə búgə nə Yésus nyə e sá dúl *shimbá a mú dúg.

⁹ A mú jí Yésus zhwog minjígá, nji Yésus kú bɛsa.

¹⁰ Milúlúú myâ ofada bənôŋ *Oyíguli ó mácɛɛ bwə á bæ cínəŋgú bwə ngə búgə Yésus milésú nə ŋkád.

¹¹ Herod bənôŋ ifulish byé bwə ngə ŋwa nyə mpyóŋ nə mpyóŋ, ngə cágulə nyə. Bwə mú bwééd nyə jɔjɔ jud nə ndéé nying nyə ná bwə kág nə nyə wá Pilât.

¹² Herod bá Pilât buud bwə á du bæ nə ifumuga wá, bwə mú cɛɛ shwə jwôw dɔəŋgúd.

Yésus má nyingə kə kaad wə Pilât

¹³ Pilât mú sɛɛŋg mílúlúú myâ ofada, nə micî nə buud bêsh,

¹⁴ a mú ci nə bwo nó: «Bí amə zə nə muud éga mádí ná a ngə shwúguli kúl búúd jín. Ká dugá, mə má jí nyə minjígá bi ngə gwág. Mɛɛ má kwey ná a cugé nə tɔə wôŋ ísâ byêsh bí ngə cɛɛl bwaagulə nyə yíid.

¹⁵ Herod má kwey námə ná a cugé nə məbyaagulə, gwə wə á má nyingə nti sə nyə yí. Ntó ji ná muud éga nyə asáyé gúl sâ shwiy.

¹⁶ Mə zə yə nyə intúgúlí nə ndéé mə bíd nyə.»

Bwə ban Yésus, cɛɛl Barábas (Mat 27.15-26; Mak 15.6-15)

¹⁷ * [Pilât nyə á du bæ nə fúlú nə zan] *Páska í ká bæ, a bíd búúd wúl mbwug.]

23:8 9.9 **23:11** Mat 27.28; Mak 15.17; Yuá 19.2 * **23:17** Micilyá míni mí cúgé bóól ókálad wə yágúd.

18 Bêsh bwé mú kîm ja ηgwúð ná: «Gwúg nyə. Yidag bíð sé Barábas.»

19 Barábas wəəηgú nyə á kə mímbwug dí nəcέ bwé á sá ná buud bwé sáág miηgáádé nə ijwû, bwé gwú námé múúd.

20 Pilât mú kwo lésha nə buud bwé á ηgə shwəman Yésus wá gúl ja ná, nywáá mé cεel bíð nyə.

21 Bwé mú kîm ná: «Bwambuləg nyə kwolós dî, bwambuləg nyə kwolós dî.»

22 Pilât mú nyiηgə ci nə bwo ja áléel ná: «Dáyé bəw á má sá yí? Mə akwéyé ná a má shwey wəη í jálá nə shwi yí. Mə zé sá nə bwé fyámúség nyə miłwóη ná ndéé mə bíð nyə.»

23 Bwé mú nyiηgə kîm ná a bwámbuləg Yésus kwolós dî, oηkwiimbyé ηgə yáág yáágúg.

24 Pilât mú ηwa cígúlá ná a zé sá sâ bwé ηgə jii yí.

25 A mú bíð múúd bwé á ηgə gwáámb yé, muud nyə á kə mímbwug dí nəcέ ciηú-cində nə məgwú mə múúd yé; a mú yə bwo Yésus ná bwé kég sá nyə nda bwé dúg ná.

Bwé kə nə Yésus kwolós dî

(Mat 27.31-38; Mak 15.20-28; Yuá 19.16-24)

26 Ja bwé á ka ηgə kə nə Yésus yí, bwé á bii Shímun á Sirên ηgə wú ífambá, bwé mú zhimb nyə kwolós ná a ηkényúg, ηgə bε Yésus.

27 Zhwog buud wá kúl búúd, nə budá bwé á ηgə bε, bwé ηgə *bí məbwə íbud dí†, bwé ηgə tədəwa.

28 Yésus mú yid dúg búdá bəəηgú, a mú ci nə bwo ná: «Kúgá jí mə, jii gá biméfwó nə bwân bún,

23:18 Mis 3.13-14 † 23:27 *bí məbwə íbud dí*: Bílə məbwə bəd dí í á də lwágulə nə muud mə bul gwág sâ í ηgə sîy yí cey lámúd.

²⁹ nəcə í bá wóós ná buud bwé bá ci ná: “Mikundú mí búdá myá mí má jəla, bá buud bwé abwélé ŋwa mábum, kú bwεε nyééŋg bwân wá.” Mwôw búúd bwé bá lás ntó má mó ŋgə zə.

³⁰ Nə ndεé bwé bá ci nə mimbúnj ná: “Kádágá sê,” bwé nə inkwúndúgú ná: “Shweelugá sê.”

³¹ Nkámúsá ná bwé fwó sá líí á bús nda bwé ŋgə sá ga, jâŋ í bá bæ nə fumbə ntudεlê?»

³² Ja bwé á ŋgə kə nə Yésus yí, bwé á ŋgə námá kə nə míl mímbúwúlú mí búúd mímbá ná bwé kə gwú bəńónj.

*Bwé bwambələ Yésus kwolós dí
(Mat 27.33-36; Mak 15.22-24)*

³³ Ja bwé má kə wóós kúl bwé də jôw ná «Bwundú lúú» yí, bwé mú bwambələ Yésus kwolós dí, bəńónj mimbúwúlú mí búúd mímbá myəŋg, nyíga jé kwolós dí Yésus mbwə məncwúm, nyíga jéd nyádí mbwə məkóól.

³⁴ †[Nə ndεé Yésus mú lás ná: «Pupa, juug bwo, nəcə bwé ampúyé sá bwé ŋgə sá yí.»] Bwé mú wusə mpaambé shú kaawúlə míkáándé mí Yésus.

³⁵ Zhwog buud bwé á bæ bwé tál də dúg.

Mbúwúlú múúd í cénd mítádúgá

Micí mí mú ŋgə cágulə Yésus, ŋgə ci ná: «Nyə á də dí cugushi buud íí, a cúgug nyəméfwó, ŋkí a ji *Kříst, muud Zembí nyə a féésh yé».

³⁶ Ozimbi bwé á ŋgə námá cágulə nyə; bwé mú shísh nyádí kə yə nyə məlwəg má ábibiɛnzhá.

23:29 21.23 **23:30** Ozé 10.8; Mbú 6.16 **23:31** 1Pr 4.17 **23:33**
Iza 53.12 **23:34** Sòm 22.19; Mat 5.44; Luk 6.28; Mis 7.60 † **23:34**
Isá bísá cilyá íyug íga dí cwú yí í cúgé bóól ókálad wá yágúd. **23:35**
Sòm 22.8 **23:36** Sòm 69.22

37 Bwá ná: «ηκί wo jì Njwû *Oyúden, cugug wóméfwó.»

38 Bwá á cilə cilyá, bwambələ nyə wə ηγεε lúúd gwów ná «Njwû Oyúden wá éga.»

39 Wúl mbəwúlú í á bə námə jé kwolós dí yí mú jág lás nə nyə ná: «ηγαά wo wá jí Kríst? Cugugú wóméfwó wo ka námə cug sê.»

40 Wúl mbəwúlú mú feel, jum nyə ná: «O! Wo jì námə íntúgúlíd nda nyə, wo ka bə kú fúndə Zembî?»

41 Shwə bəη mə jəla nə íntúgúlí íga, nəcé shwə a sá námə ísâ í jəlá ná shwə bəg nə íntúgúlí yí. Ká nyε, nyə abwélé sá sâ abúbôw.»

42 A mú ci nə Yésus ná: «Yésus, wo ɔ bá tédugá mə ja wó bá zə nə ijwúga byô yí.»

43 Yésus mú ci nə nyə ná: «Búbálé, mə jaaw wo ná, shwə é bə múús *Paradis.»

Shwiy mə Yésus

(Mat 27.45-51; Mak 15.33-37)

44 Jwôw í á bə í mú ηγεε tólóg dí, yídúgú í á shila shí nyêsh ná ηkwed kə wóós məwəla məlól mə mpwókugú,

45 jwôw í mə shwaaw, *sanda í á də kaləwo *Mpáánzə Zembî yí í mú seel tətám nə cáη. 46 Yésus mú kím gwów-gwôw ná: «Pəpa, mə mə keel *jím jâm wódí məbwód.» Ná ndéé a mú jímal.

(Mat 27.51-56; Mak 15.38-41)

47 Ja lúlúú ízimbí mə dúg ísâ í á ηgə s̄y yí, a mú yə Zembî gúmá, nyə ná: «Búbálé, muud éga nyə á bə tətəlí muud.»

48 Buud bêsh bwé á ηgə zə nə mikúlá áncuncuma ná bwé zé dúg lugə-lugə sâ wá, ja bwé má dúg ísâ í á ηgə s̄y yí, bwé mú ηgə nyingə bwé ηgə *bí məbwé íbəd dí nə məcey mə lâm.

49 Buud bêsh bán̄η Yésus bwé á bə nə wón̄gó wá nə budá bán̄n̄η bwé á ηgə kyey té wúlə Galilé wá bwé á bə bwé tál shwóg-shwóg ka də dúg.

50 Nə ndeé, ηgwól múúd nə jíná ná Yóseb mú zə wósós, a njúl tətəlí muud nə jəjə lâm, a njúl námá muud á gwoon̄g mílúlúú myá ləəm.

51 Nyə á bə muud Arimatê, nyə a shígé bə cən̄ nə cígúlá bwé á ηwa yí nə sâ jêsh bwé á ηgə sá yí. Nywáá nyə á ηgə ji a ηgə bwánd Faan má Zembî.

52 Nyə á ka kə wé Pilât, kə gwáám̄b nyə mbimbə má Yésus.

53 A mú shul yîl mbimbə kwolós dí, a fúlə wə ndómbó dí nə ndeé kə wá nyúl shwon̄ bwé á bwagulə kwóógúđ yí, í njúl bwé nda fwo bwelə bwíng wúl mbimbə cín̄n̄g cwû.

54 Jwôw dəon̄g í á bə ntâg jwów bwé dú kwəməsa Sábaad yí, kwəməsálə wəon̄g í á shí námá tééd.

55 Budá bán̄η Yésus bwé á də ηgə kyey té wúlə Galilé wá bwé á ηgə bɛ Yóseb kə wósós shwon̄ dí, kə dúg nda nyə á wá mbimbə má Yésus cín̄n̄g ná.

56 Bwé mú nyingə, bwé kə kwəməsa ísâ í ámpə-məcud nə olabínda. Bwé mú woga jwôw lú Sábaad nda cɛɛ í á ηgə ci ná.

24

Yésus mə gwûm
(*Mat 28.1-8; Mak 16.1-8*)

¹ Jwôw shwénde má dú tééd yí, ná námá mpámán mpámán, bwé á ká zə kə nə olabínda bwé á kwəməsa wá shwoŋ dî.

² Bwé mú kə kwey ná məma kwóógú í ámə də juwal shwoŋ yí í músə í mbwúg koogú.*

³ Bwé mú nyíi shwoŋ dí, nji, bwé kú kwey mbimbə mə Cwám̄ba Yésus.

⁴ Í mú zə bə, bwé ŋgə nā ntíya, seegya nji buud obá bwé mú bwé tál bwo na kúnə-kúnə, bwé njúl nə mikáándá mí ŋgə ŋkənəwa.

⁵ Inkuŋkúúnd í mú shwiy búdá nyúúlúd, bwé mú kúd mámpwoombú shí. Buud obá bəŋg bwé mú ci nə bwo ná: «Nəcé jí bí má zə sɔ́ múúd ŋgə cugə yé mímbimbə dí yí?

⁶ A cugé wa, a má gwûm. Tádúgága nda nyə á lás nə bí binóŋ njúl Galilê ná.

⁷ Ngaá nyə á ci ná í jii ná *Mwân mə Múúd káanzug məbwê má búúd ɔ́ *mísámúd, bwé bwambalə nyə kwolós dí ná ndéé a mú gwûm jwôw áléel.»

⁸ Budá bwé mú nyiŋgə táduga lésú wəŋg.

⁹ Nə ndéé bwé mú wú shwoŋ dí kə bwiŋg *búúd ɔ́ lwámá wûm nə ŋgwúd isâ íni byêsh, bwé bwiŋg námá bóól *ómpwíin bêsh.

¹⁰ Í á bə, nə Maríya á Magúdála, nə Yuána, nə Maríya nyəŋgú mə Zhâk, nə bóólúgá bənŋə bwé á bə wá. Bwé á ŋgə bwiŋg buud ɔ́ lwámá isâ byəŋg,

¹¹ nji buud ɔ́ lwámá bwé á ŋgə ŋwa bwo nda buud bwé ŋgə ci isâ bísé kú nə wúmbalé yí, bwé áshígé magulə lâŋ wán.

* **24:2** Mat 28.2 ŋgə ci nə éŋgəles wá nyə a bíŋgal kwóógú dəŋgú kənd koogú. Dégúg ivəguli í shwoŋ Mak 16.4 nə Yuá 11.38 dî. **24:6** 9.21-22 **24:9** Mak 16.10-11; Luk 8.2-3

12 Nji, Pyêr mú tâw, a mú kə nə kálá shwon dî. A mú bə̀lə, a mú dúg nji obándáshi bwé á dəl Yésus nə ndí wá. A mú nyinḡə kə njów a ḡé káam sâ í ámə sîy yí.

Ompwíín óbá bwé bwəma nə Yésus zhí Imawus

13 Í á bə nə, jwôw ḡwúd dəḡḡá, *ompwíín ó Yésus obá bwé á ḡə kə dánd bwé á du jôw nə Imawus yí. Wúlə Yurúsəlem kə wu í á jee bə okílomáda wúm nə óbá†.

14 Bwé á ḡə kə bwé ḡé lésha mpédúgá nyán, ḡə bwiḡ isâ byêsh í á sîy yí.

15 Í mú kə wóós ná, bwé ḡə kə ntáni bwé ḡé lésha ḡə faas í, Yésus nyəméfwó mú zə kwey bwo, bánón bwé mú ḡə kə.

16 Nji mísh máḡ má á bə nda ḡúl sâ í á ḡə ntáḡələ, bwé áshíḡé yag nyə.

17 A mú ci nə bwo ná: «Myáyé mílán bí ḡé zə bwiḡgya zhí nə zhí míga?» Bwé mú shigəla, bwé ḡé nyín nda bwé má shúsəla nə zhwuḡá.

18 Nyəḡ nyə á bə nə jínó ná Kleyopas yé mú bəsa ná: «Nji wo wá jí nə wo njúl Yurúsəlem wo kú mpu isâ í má sîy mwôw mága dí yé?»

19 A mú jí bwo ná: «Byáyé isâ?» Bwé ná nyə ná: «Isâ í dúgyá nə Yésus á Nazarêt yí! Muud nyə á bə *muud micúndá yé, misólgú myé nə iciyá byé í dúgá bə ḡkí lal ḡkúl mísh má Zembí nə mísh má búúd bēsh dî.

20 Wo afwóyé ḡwág nda milúlúú myâ ofada nə otówe ɔ shwóg búsu bwé á kusha nə nyə ná a yéḡ, bwé bwambələ nyə kwolós dí ná?

† 24:13 Osutád məwúm məsaman. 24:19 7.16

21 Sá á ηγə bwánd nə búgə ná nyə wə nyə é zə yîl *Izəɾəyêl mənyámád. Nji í áshígé ná bæ ntó. Múús ji jwôw áléel bwə shínúlə sá isâ byəɔŋgâ.

22 Í mə məel nyiŋgə bæ, bóól búdá wâ sádí gwoonŋ bwə mə zə ntágulə sá milúu, nə bwə ámə kə shwonŋ dí mpúmán mpúmán,

23 bwə shígé kwey mbimbə yé cínəŋg; bwə mú zə jaaw nə bwə ámə dúg *wəéŋgales, wəéŋgales bəəŋg bwə mú jaaw bwo nə Yésus ηγə cugə.

24 Bóól búúd ó gwoonŋ jísú bwə shí námə kə shwonŋ dí, bwə kə kwey ísâ nda búdá bwə ámə jaaw ná; nji nyε, bwə shígé dúg nyə.»

25 Nyε mú ka zə lás nə bwo ná: «A bi mə bæ nə shúg e! A bí caálə *magulə nə isâ búúd ɔ mícúndá bwə á ci yí bísə búbálé e!

26 Ngaá ná í á jii ná *Kríst júgug ntáni nə ndeé a mú nyiŋgə ηwa gúmá jé?»

27 A mú ka zə sá nə bwə mpúg isâ í dúgyá nə nyə yí, nda Kálaad Zəmbî ηgə ci ná, tééd nə Mícilyá mí Moyîz kala nə mí mí búúd ɔ mícúndá.

28 Bwə mú ηγə shísh kúnə-kúnə nə dánd bwə á ηgə kə yí. Yésus nyε mú sá nda a cɔ kə nə njəənd shwóg.

29 Bwə mú yáág nə nyə ná a kú cɔ, bwə nə nyə ná: «Jig wa sádí, kugú mə bii shí, jwôw í mú bul kə.» A mú nyí njów nə a ji cínəŋg bwədí.

30 Í mú zə bæ ná, ja bənnəŋ bwə mə zə ji shí nə bwə də yí, Yésus mú ηwa bələéd, a mú bwádan nə gwo, a mú fəy gwo a yə bwo.

31 Mísh mə mú ka tεem bəŋ bwo nə ndeé bwə mú yag nyə. Nji, a mú jímb bwo míshúd.

32 Bwá mú ηgə ci bwámé nə bwámé ná: «Ja nyə ámə ηgə lésha nə sé zhí nə zhí ηgə féég sé mícilyá mí Kálaad Zembî yí, ngaá ná milâm mí ámə ηgə bə sé ná gwóó-gwóó nə fwámé yéesh í?»

33 Bwá mú tí njəond námə wəla dɔɔηgúd nyingə kə Yurúsəlem. Bwá mú kə kwey *búúd ɔ lwámá wúm nə ηgwúd bənêη buud bwá á zə sɛɛηgya nə bwo wá.

34 Bwá mú kə jaaw bwo ná jisə búbálé ná Cwámba má gwúm, Shímun shí dúg nyə.

35 Bwá mú bwiηg bwo sâ í ámə bə nə bwo zhí nə zhí yí nə nda bwá ámə kə yag Yésus ja nyə ámə fɛy buléd ná.

Yésus mə lwágulə ompwín bé nyúul

36 Bwá ηgə bwiηg bwo gwo ntúni, Yésus má cúwo, zə tɔw bwo tátám, a mú ci nə bwo ná: «Səlugá milâm shí.»

37 Məma yáág-yáág íηkuηkúúnd í mú shwiy bwo nyúúlúd, bwá ηgə dúg ná *jím wə bwá má dúg ni.

38 A mú ci nə bwo ná: «Jí bí ηgə búbulə yí? Jí bí ηgə bə nə məshwán mílámúd yí?»

39 Dúgúgá məbwə nə məkuú mām. Jisə mpú bə mə wə éga. Kúnyágá nə mə, dúgúgá. Jím í ádé bə nə ifúndə nə iyasə nda bí ηgə dúg mə nə ndí éga.»

40 Nyə á ηgə ci ntúni a ηgə lwágulə bwo məbwə nə məkuú mé.

41 Bwá á bə bwá mú nə məshusug, bwá ηgə káam, nji bwá kú fwo mpu *búgula. A mú ci nə bwo ná: «Bí cugé nə sâ má dá wa?»

42 Bwá mú yə nyə kúl shú mbufá.

24:32 24.45 **24:34** Mak 16.7; 1Kr 15.4-5 **24:36** 1Kr 15.5 *Səlugá milâm shí*: Luk 2.14 **24:37** Mat 14.26; Mak 6.49 **24:41** Yuá 21.5, 10; Mis 10.41

⁴³ A mú ηwa gwo, a mú də bwé ηgé dúg.

⁴⁴ A mú ci nə bwo ná: «Sâ má á bwey də jaaw bí ja shé á də bə yí óni; mə á də jaaw bí nó isâ bísé cilyá shú dâm Cεε má Moyîz dí nə micilyá mí *búúd ɔ mícúndé nə osôm dí yí byêsh í jələ nə bá sîy.»

⁴⁵ A mú bēny bwo fɛg nə bwé gwágúg mícilyá mí Kálaad Zembî.

⁴⁶ A mú ci nə bwo ná: «Jísə cilyá Kálaad Zembî dí ntúga “Křist mə bá jug nə ndεé a gwûm jwôw álélɛd,

⁴⁷ bwé ka bá də cúndə jíná déd nə buud bwé céndúg mitédúgá, Zembî mú juu bwo. Cúndə wəɔng í bá tééd Yurúsəlem í mú kala ílwoη byêsh.”

⁴⁸ Bì wé búsé ówúshined wâ isâ byəɔng.

⁴⁹ Ná ndεé, mə bá ntí bí sâ Dâ nyə á kaag bí yí. Bì bân jigá wa ηgwéla kə kumə ja mpífí í bá zhu gwôw, bí zə lwánd nə ndí yí.»

Yésus má ká gwôw

⁵⁰ A mú wú nə bwo ηgwéla kə nə bwo kúná-kúnə nə Betaní. Kə wósós núη, a mú bân məbwə bwádan nə bwo.

⁵¹ A ηgé bwádan nə bwo ntáni, a mú ηgə béégya nə bwo, ηgə ηkâη kə gwôw.

24:44 24.27; Yuá 5.39 **Moyîz**: Mis 7.9-10, 25-27, 35, 37-39; Yuá 5.46 **búúd ɔ mícúndá**: Iza 52.13-53.12; Ozê 6.2 **osôm**: Sôm 22.69 **24:45** 24.25-27, 32; Yuá 20.9 **24:46** 9.21-22; Mat 26.56; Mak 14.49; 1Kr 15.3-4; Mis 17.2-3; 28.23 **24:47** 3.3; Mis 1.8; 5.31; 11.18; 17.30-31; 20.21; Rom 15.19 **24:48** Mis 5.32; Yuá 15.26-27 **24:48** Mis 1.8, 22; 2.32; 3.15; 4.33; 10.39-41; 13.31 **24:49** 4.18 **24:50** 9.51; Mak 16.19; Mis 1.9; 3.21

⁵² Bâŋ bwé mú kúdɔw shí yə nyə gúmá né ndéé
bwé mú nyiŋgə kə Yurúsələm nə məshusəg milâm
né ɔwóó.

⁵³ Bwé mú kə ji *Luŋ mə Zembî kú ná kwo wú,
dɛ ságɛsə Zembî.

Kálaad Zεmbî : Sə, á Gúgwáan New Testament in Makaa

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Makaa

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Makaa

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2018-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022
d1606f4a-0ada-5be8-9b44-23b40e4b3495